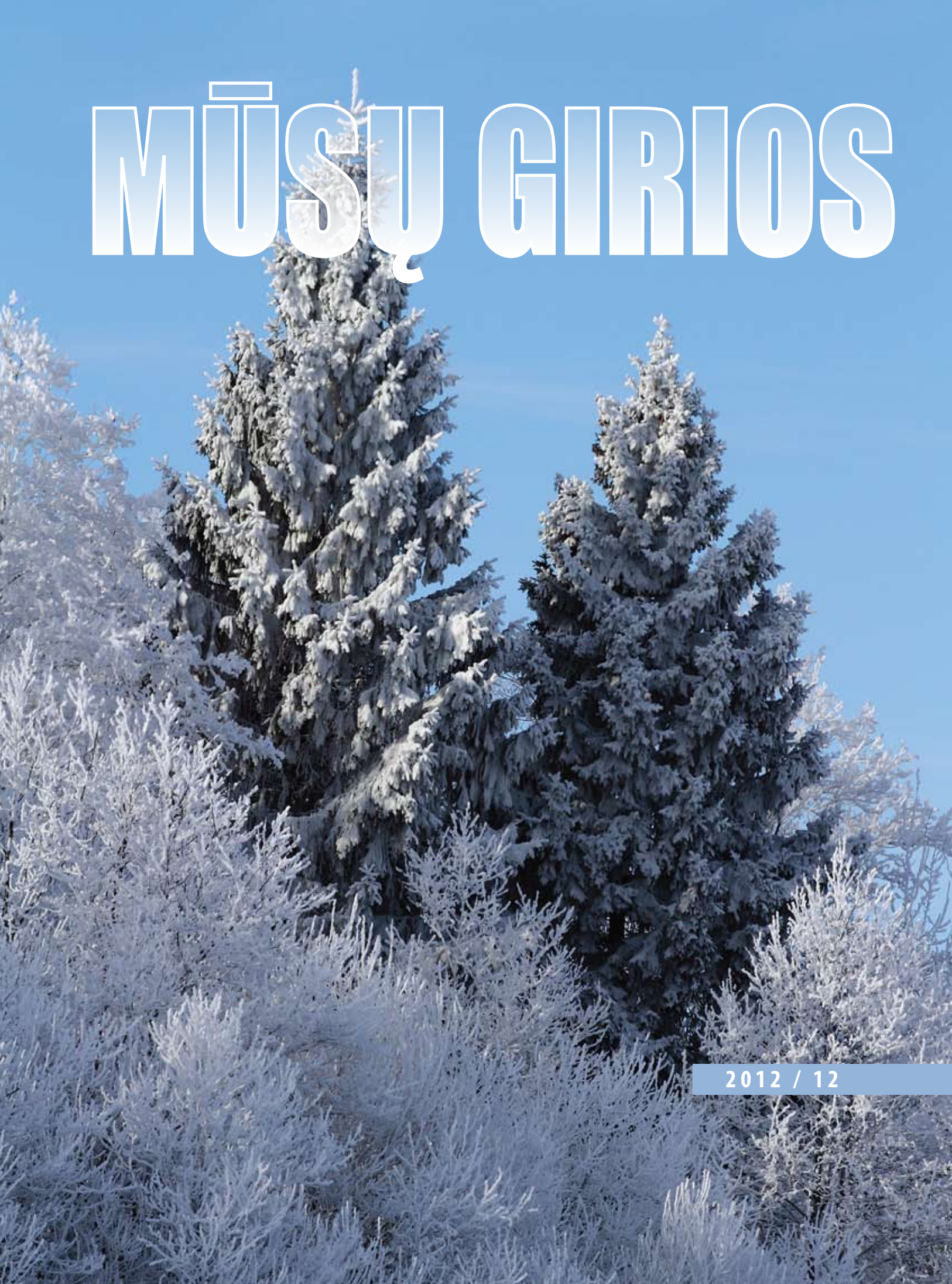

MŪSŲ GIRIOS

2012 / 12

VALTRA

Individually Yours

*Ramių Šv. Kalėdų,
prasmingų,
sveikų ir turtingų
Naujųjų metų!*

UAB „Rovaltra“ kolektyvas

ROvaltra

Kalvarijų g. 125-602, 08221 Vilnius
Tel. 8 5 2737000, faks. 8 5 2472085, mob. tel. 8 687 40042, el. paštas rovaltra@rovaltra.lt
www.rovaltra.lt

MŪSŲ GIRIOS

LIETUVOS MIŠKININKŲ SĄJUNGOS
ŽURNALAS

Leidžiamas nuo 1929 metų birželio
Indeksas 5057, su nuolaida – 5058
2012 m. gruodis Nr. 12 (776)

ISSN 1392-6829

LEIDĖJAS

Viešoji įstaiga „Mūsų girios“

A. Juozapavičiaus g. 10a

09311 Vilnius

Tel. 8 5 2752047

Faks. 8 5 2754828

El. paštas info@musu-girios.lt

Įmonės kodas 125302897

PVM mokėtojo kodas LT 253028917

A/S LT887044060001501044

AB SEB bankas

REDAKcinė KOLEGIJA

Edmundas Bartkevičius (pirmininkas),

Raimondas Juzikis,

Andrius Kuliešis,

Romas Kupstaitis,

Vygantas Mierkis,

Remigijus Ozolinčius,

Edvardas Riepšas,

Benjamins Sakalauskas,

Albinas Tebėra,

Valdas Vaičiūnas

REDAKCIJA

Direktorius – vyr. redaktorius

Rimondas Vasiliauskas

tel. 8 5 2752047,

mob. tel. 8 687 10616;

el. paštas rimondas.v@musu-girios.lt

Atsakingasis redaktorius

Vaclovas Trepėnaitis

tel./faks. 8 5 2754828,

mob. tel. 8 687 10614;

el. paštas vaclovas.t@musu-girios.lt

Redaktorė – korespondentė

Jūratė Rečiūnienė

tel./faks. 8 5 2754828,

mob. tel. 8 687 10609;

el. paštas jurate.r@musu-girios.lt

Spausdino AB „Spauda“

Laisvės pr. 60, 05120 Vilnius

www.spauda.com

Tiražas 2050 egz.

Dizaino autorius: Algimantas Dapšys

Kaina 11 Lt, su nuolaida 7,50 Lt

„Mūsų Girios“ (Our Forests) magazine

Editor-in-chief R. Vasiliauskas

A. Juozapavičiaus 10a, Vilnius, Lithuania

Redakcijos ir autorių nuomonė

ne visada sutampa.

Už reklamos turinį redakcija neatsako.

„Mūsų giriose“ išspausdintus straipsnius

ar jų dalis perspausdinti galima tik gavus raštišką

redakcijos sutikimą ir su šaltinio nuoroda.

Redakcija pasilieka teisę redaguoti straipsnius.

Turinys

Kronika	2
Aktualijos	4
R. VASILIAUSKAS. Švenčių išvakarėse – apie svarbius dalykus	4
Miškininkystė	6
Pagerbti valstybinių miškų ugdytojai	6
A. JUODVALKIS. Konkursui „Geriausiai ugdomuosius miško kirtimus atliekančiai girininkijai išaiškinti“ pasibaigus	8
E. RIEPŠAS. Griežtas, bet teisingas	11
A. KULIEŠIS, A. BUTKUS, D. VIŽLENSKAS, G. KULBOKAS. Pagrindinis miško naudojimas	12
valstybinės reikšmės miškuose: dabar ir artimiausioje ateityje	12
J. LYNIKIENĖ. Pradėti netikrojo eglinio skydamario žalos Lietuvos eglėnuose tyrimai	16
J. DANUSEVIČIUS, K. ARMOLAITIS. Mūsų Mokytojas	18
Einantis savitu ir įdomiu gyvenimo keliu	20
Saugomos teritorijos	22
V. KUNGYS. Ar išgelbės Lietuvos kraštovaizdį muflonai?	22
Urėdijose	24
J. GIRINAS. Kokie medynai miške rentabiliausi?	24
V. RIBIKAUSKAS. Dubravos EMM urėdija – Lietuvos miškų ateiviai	26
A. KVEDARIENĖ. Gražiausia Kalėdų eglė	28
V. STACEVIČIUS. Marijampoliečiai domisi dzūkų miškininkavimu	30
Privatūs miškai	32
Paskatos novatoriškiau tvarkantiems miškų valdas	32
Medžioklė	34
E. TIJUŠAS. Medžiotojo dienoraščio nuotrupos	34
Miškas ir visuomenė	40
Š. LAUŽADIS. Miškas be žmogaus – kaip medis be lapų	40
Išėję negrįžti	41
Laisvą minutę	42
Datos	43
Naujos pareigos	43
Metų turinys	44

Šalies Vyriausybės Ministras Pirmininkas Algirdas Butkevičius gruodžio 13 d. Aplinkos ministerijos kolektyvui pristatė naują aplinkos ministrą Valentą Mazuronį. Premjeras pažymėjo, kad Aplinkos ministerijoje išliks darbų tęstinumas, laukia ir nauji iššūkiai. Ministrui V. Mazuronui jis palinkėjo, kad kolektyve gyvuotų gera ir darbinga atmosfera, kuri padės siekti Vyriausybės programoje numatytų tikslų.

Naujasis aplinkos ministras padėkojo už ketverių metų darbą savo pirmtakui Gediminui Kazlauskui ir jo komandai bei užtikrino, kad tai, kas pradėta, bus tęsiama. „Žinoma, bus ir naujų akcentų, naujų darbų siekiant įgyvendinti Vyriausybės užsibrėžtus tikslus. Tikiuosi, kad dirbdami kartu, susitelkę, tuos tikslus pasieksime“, – sakė ministras V. Mazuronis.

Valentinas Mazuronis gimė 1953 m. Molėtuose, 1960–1971 m. mokėsi Utenos I-oje vidurinėje mokykloje, 1971–1976 m. studijavo Vilniaus valstybiniame dailės institute (architekto specialybė). Po tarnybos armijoje 1978 m. dirbo Šiaulių televizorių gamykloje estetikos grupės vadovu, 1979 m. pradėjo dirbti „Komprojekto“ Šiaulių skyriuje architektu, vėliau – grupės vadovu, projektų vadovu, skyriaus vyriausiuoju architektu. 1991 m. įkūrė individualią įmonę.

1991–2002 m. buvo renkamas Šiaulių miesto tarybos nariu, 1993 m. įstojo į Lietuvos liberalų sąjungą, vadovavo jos Šiaulių miesto skyriui. 2001 m. tapo Liberalų demokratų partijos nariu, išrinktas šios partijos pirmininko pavaduotoju, 2002 m. – partijos pirmininku. Šiuo metu yra partijos „Tvarka ir teisingumas“ pirmininko pirmasis pavaduotojas. Nuo 2004 m. renkamas LR Seimo nariu. Su žmona Danute užaugino du sūnus: Andrius – Seimo narys, Rokas – architektas.

Gruodžio 20 d. aplinkos viceministrais paskirti **Almantas Petkus** ir **Linas Jonauskas**.

Iš Telšių kilęs, buvęs Seimo narys, 36 metų Almantas Petkus yra partijos „Tvarka ir teisingumas“ narys, ministerijoje kuruos atliekų, taršos prevencijos, vandenų ir ES paramos administravimo sektorius.

Gimęs Mažeikiuose, nuo 2008 m. iki šiol dirbęs Seimo nario Gedimino Kirkilo padėjėju, 33 metų socialdemokratas Linas Jonauskas ministerijoje kuruos gamtos apsaugos, miškų, saugomų teritorijų ir kraštovaizdžio sektorius.

Gerbiami miškininkai, privačių miškų savininkai, gamtos mylėtojai,

Šv. Kalėdų laukimo metas kiekvieną iš mūsų priverčia pamąstyti apie praėjusius metus. Lietuvos miškininkams 2012-ieji buvo įsimintini metai. Vieno žymiausio pasaulyje Jeilio (JAV) universiteto mokslininkams paskelbus kasmetinį Aplinkos gerovės indeksą, paaiškėjo, kad pagal miškų išsaugojimą mūsų šalis pripažinta pirmaujanti tarp 132 pasaulio valstybių. Šis rezultatas tampa dar reikšmingesnis, įvertinus nesibaigiančią valstybinių miškų kritiką pačioje Lietuvoje.

Apie miškininkų nuveiktus darbus ir dėl to pasiektus tokius aukštus įvertinimus jau daug kalbėta. Tačiau dažnai pamirštama, kas tuos gerus darbus padarė. Tai mūsų šaunieji miškininkai, pradedant sumaniais miško politikos formuotojais LR Seime ir Vyriausybėje, Aplinkos ministerijoje. Labai svarbus ir šios politikos įgyvendintojų praktikoje vaidmuo, pradedant Generalinės miškų urėdijos ir visų miškų urėdijų visų pareigybų darbuotojais, nepamirštant ir privačių miškų savininkų. Visiems Jums nuoširdžiai dėkoju.

Naujaisiais metais visai miškininkų bendruomenei linkiu polėkio įgyvendinant naujus kūrybinius sumanymus, tvirtybės, jei reikėtų susidurti su kliūtimis ir iššūkiais, darnos šeimose ir visada geros sveikatos.

EDMUNDAS BARTKEVIČIUS
Lietuvos miškininkų sąjungos prezidentas

Gruodžio 5 d. LRS Aplinkos apsaugos komiteto **posėdyje generalinis miškų urėdas B. Sakalauskas pristatė valstybinių miškų 2012 m. veiklos prioritetus** ir jų įgyvendinimo rezultatus, problemas bei aktualijas, taip pat 2013 m. veiklos gaires. Generalinis miškų urėdas atsakė į LRS Aplinkos apsaugos komiteto pirmininko A. Salamakino, narių L. Balsio, P. Saudargo, R. Paliuko bei kitų klausimus dėl valstybinių miškų būklės.

Gruodžio 5 d. 12 val. apvaliosios medienos **elektroninėje pardavimų sistemoje (AMEPS) buvo paskelbti 2013 m. I pusmečio medienos aukciono rezultatai.** Šiame medienos pardavimų konkurse pirkėjai pateikė 2,5 karto daugiau pasiūlymų nei 2012 m. II pusmečio konkurse ir nupirko 90 proc. pasiūlytos pirkti medienos. Pirkėjai aktyviai dalyvavo aukcionuose pusmetinėms ir ilgalaikėms sutartims sudaryti. Pastaruosiuose parduota 95 proc. apvaliosios medienos. Įvykusio pardavimo vidutinė apvaliosios medienos pardavimo kaina buvo vidutiniškai 132 Lt/m³. Atsižvelgdama į Medienos perdir-

bėjų asociacijos siūlymą, Generalinė miškų urėdija parengė pardavimų taisyklių projektą, kuriuo bus siekiama geriau aprūpinti mediena vietos perdirbėjus. Projekte numatyta ilgalaikės sutarties sudaryti su pirkėjais, kurie deklaruos gamybinius pajėgumus Lietuvoje, taip pat siūlys didinti ilgalaikių sutarčių kiekį iki 70 proc. nuo viso pagaminto metinio medienos kiekio. Taip bus sumažinta neigiama įtaka Lietuvos medienos perdirbimo pramonei, kuri atsirado dėl neteisingos miško naudojimo politikos kaimyninėje Latvijoje. Nuo 2013 m. sausio 1 d. siūloma atsisakyti banko ar draudimo įstaigos sutarties sudarymo garantijų ir visiškai pereiti prie piniginio pradinio įnašo administravimo.

Gruodžio 6 d. Aukštadvario regioninio parko lankytojų centre **atidaryta nauja šiuolaikiška ekspozicija**, supažindinanti su šios saugomos teritorijos gamtos ypatumais ir kultūros vertybėmis. Pagrindinė jos tema: Aukštadvaris – Karališkojo vieškelio kryžkelė. XVII a. pradžioje šis vieškelis vedė į Trakų ir Birštono piliis.

Gamtos ir kultūros paveldo vertybėms atskleisti skirtos modernios ekspozicijos jau yra įrengtos 19 lankytojų centrų: Aukštaitijos ir Dzūkijos nacionaliniuose parkuose, 13 regioninių parkų bei Žuvinto biosferos, Kamanų ir Čepkelių valstybiniuose gamtiniuose rezervatuose.

Gruodžio 7 d. Trakuose, viešbutyje „Trasalis“ surengta kasmetinė LMSA **konferencija „Miškas žmogui, žmogus – miškui“**. Joje pranešimą apie miškų ūkio politiką ir iššūkius 2013 m. ES kontekste skaitė Aplinkos ministerijos Miškų departamento direktorius dr. V. Vaičiūnas, apie pastarųjų metų statistinius pokyčius valstybiniuose ir privačiuose miškuose, ryškėjančias ūkininkavimo tendencijas papasakojo Valsstybinės miškų tarnybos direktorius dr. R. Prūsaitis. Asociacijos „Lietuvos mediena“ direktorius R. Beinortas apžvelgė žaliavinės medienos reikmes plokščių gamybai, Lietuvos biomasės energetikos asociacijos prezidentas R. Lapinskas atkreipė dėmesį į galimybes pagaminti daugiau biokuro energetikai iš visuose šalies miškuose esančios menkavertės medienos, kirtimo atliekų. Konferencijoje apdovanooti konkurso „Pavyzdiniai tvarkoma privati miško valda 2012“ nugalėtojai.

Gruodžio 7 d. Aleksandro Stulginskio universitete **pristatytas Žemės ir miškų jungtinių tyrimų centras**, kuriame mokslinių laimėjimų ir atradimų laukia moderni laboratorinė įranga, įsigyta už beveik 40 mln. litų. Baltijos šalyse tokio pobūdžio tyrimų centras steigiamas ASU teritorijoje, įgyvendinant LR Vyriausybės nutarimu patvirtintą Integruoto mokslo, studijų ir verslo centro (slėnio) „Nemunas“ plėtros programą. Tyrimų centre suvienytomis LAMMC ir ASU mokslininkų jėgomis bus vykdomi žemės ūkio ir miškų biologinių išteklių tvaraus panaudojimo bei kiti tyrimai. Renginyje ASU rektorius prof. A. Maziļiauskas ir LAMMC direktorius prof. Z. Dabkevičius pasirašė šių įstaigų bendradarbiavimo sutartį. Centro pristatyme dalyvavo LR Seimo pirmininkas V. Gedvilas.

Gruodžio 11 d. Dubravos EMM urėdijoje surengtas **Koordinacinės tarybos miško sanitarinės apsaugos klausimais komisijos posėdis**. Jame Valsstybinės miškų tarnybos Miško sanitarinės apsaugos skyriaus vedėjas V. Vasiliauskas informavo apie spyglius graužiančių vabzdžių židinių

Kviečiame dalyvauti piešimo konkurse „Ką man reiškia miškas?“

ES Komisija netrukus patvirtins naująją ES Miškų strategiją. Ta proga Komisija organizuoja vaikų piešinių konkursą „Ką man reiškia miškas?“, kuriame gali dalyvauti 6-10-ies metų Europos Sąjungoje gyvenantys vaikai. Piešiniuose galėtų būti vaizduojama, kaip lankomės ir žaidžiame miške, naudojames miškų teikiams gėrybėms ir saugome miškus.

Konkurso pagrindinis prizas – **iPad** firmos planšetinis kompiuteris. Nugalėtojas(a) su tėvais ar globėjais bus pakviesti į Briuselį atsiimti diplomo ir prizo. Kelionę į Briuselį ir prizus dovanoja Europos Komisija.

Piešinys konkursui turi būti atsiųstas iki 2013 metų vasario 15 d. adresu: *Unit H4, DG Agriculture and Rural Development, European Commission, Loi 130 3/150, 1049 Briuselis, Belgija*.

Ant laiško reikia pažymėti, kad jis skirtas piešimo konkursui miškų tema (Forest drawing competition). Daugiau informacijos apie konkurso taisykles (informacija lietuvių kalba) rasite Komisijos tinklapyje adresu: http://ec.europa.eu/agriculture/forest-drawing-competition/index_lt.htm

Kviečiame aktyviai dalyvauti konkurse, pasitelkti fantaziją, gebėjimus ir dailiai nupiešti Lietuvos, Europos ar viso Pasaulio miškus. Būkime kūrybingi ir nugalėkime!

dinamiką 2012 m. Dzūkijos miškuose bei liemenų kenkėjų židinių kilimo grėsmės prognozes 2013 m., kitais metais taikytinas kovos priemonės. Šio skyriaus vyr. specialistė A. Gustienė supažindino su uosynų džiūtį sukeliančių ligų tyrimo Europoje naujienomis. Miškų instituto skyriaus vedėjas dr. A. Gedminas pristatė miškų apsaugai reikalingiems cheminiams preparatams įsivežti būtino Geros augalų apsaugos produktų veiksmingumo ir atrankos bandymų praktikos sertifikato rengimo procedūras, kiek tai kainuotų.

Gruodžio 17 d. Briuselyje vykusiame **Aplinkos tarybos posėdyje ES šalių aplinkos ministrai aptarė Bendrijos vandens išteklių išsaugojimo klausimus, su ekonomikos augimu susijusias aplinkosaugos problemas ir priemones joms spręsti, diskutavo apie numatomą priimti ES aplinkosaugos veiksmų programą iki 2020 m.** Posėdyje dalyvavo naujasis aplinkos ministras V. Mazuronis. Naujoji LR Vyriausybė laikosi nuostatos, kad šalies žmonių ateitį lemia aplinką ir žmogų tausojanti ūkio plėtra, sieks formuoti „žaliają“ ateities ekonomiką ir energetiką.

Gruodžio 19 d. Generalinėje miškų urėdijoje surengtas **išplėstinis kolegijos posėdis**, kuriame apžvelgta valstybinių miškų ūkinė veikla 2012 m., medienos prekybos aukcionuose 2013 m. I pusmečiui rezultatai, aptartos galimybės perimti miškų urėdijoms neprivatizuotus miškus bei kiti aktualūs klausimai.

Gruodžio 19 d. Generalinėje miškų urėdijoje taip pat vyko **susitikimas su Lietuvos medienos perdirbėjų asociacijų ir medienos perdirbimo įmonių atstovais**. Aptartos Latvijos medienos pirkėjų „invazijos“ į Lietuvos medienos rinką priežastys bei pasekmės, Lietuvos medienos perdirbėjų problemos ir Prekybos apvaliaja mediena taisyklių bei kitų teisinių aktų tobulinimo būdai, siekiant užtikrinti medienos tiekimą Lietuvos perdirbėjams.

Gruodžio 21 d. popietę šalies miestuose ir miesteliuose vyko **jau ketveri metai rengiama šventinė akcija „Parsinešk Kalėdas į savo namus“**, kurios metu miškų urėdijos išdalino gyventojams apie 100 tūkst. eglių ir pušų šakų.

DRUSKININKŲ MIŠKŲ URĖDIJA INFORMUOJA:

Druskininkų miškų urėdija 2012 m. gruodžio 3 d. iš Vilniaus apygardos prokuratūros gavo raštą „Dėl ikiteisminio tyrimo nutraukimo“, kuriuo informuojama, kad yra nutrauktas ikiteisminis tyrimas, padarius išvadas, kad nebuvo padaryta nusikalstama veika, kuriuo miškų urėdija buvo kaltinama nuo 2012 m. vasario 8 d.

Pasitvirtino Druskininkų miškų urėdijos urėdo Z. Naujoko žodžiai, teigti 2012 m. vasario pradžioje, kad jo vadovaujamoje miškų urėdijoje negalėjo būti vykdoma nusikalstama veika, kadangi valstybinė įmonė dirba tvarkingai ir laikosi įstatymų.

Švenčių išvakarėse – apie svarbius dalykus

Tradiciškai Šv. Kalėdų išvakarėse Generalinė miškų urėdija kasmet rengia išplėstinį kolegijos posėdį, kuriame susumuojami besibaigiančių metų rezultatai, aptariamos darbo gairės ateinantiems. Šių metų gruodžio 19 d. vykusiame pasitarime dalyvavo LR Seimo Aplinkos apsaugos komiteto pirmininkas Algimantas Salamankinas, komiteto narys Raimundas Paliukas, aplinkos ministras Valentinas Mazuronis, aplinkos viceministras Linas Jonauskas, GMU vadovybė, skyrių vedėjai, miškų urėdijų vadovai, nevyriausybinių organizacijų atstovai.

Nuveikti darbai

Pasitarimo pradžioje, generalinis miškų urėdas Benjaminas Sakalauskas akcentavo, kad mūsų šalies miškininkų efektyvus ir pasiaukojantis darbas neliko nepastebėtas ir pasauliniu mastu. Jeilio (JAV) universiteto mokslininkai 2012 m. paskelbė, kad tarp 132 valstybių Lietuva pagal miškų išsaugojimo vertinimą pripažinta geriausia pasaulyje. Analizuodamas paskutiniųjų metų valstybinių miškų sektoriaus ūkinės veiklos rezultatus pranešėjas sakė, kad minėtu laikotarpiu ypač didelis dėmesys buvo skiriamas valdymo ir efektyvumo didinimo priemonėms įgyvendinti.

B. Sakalauskas pabrėžė, jog per 2008-2012 m. valstybinių miškų sektoriaus į valstybės biudžetą sumokami mokesčiai už miško išteklių naudojimą (specialūs mokes-

čiai) padidėjo 3,2 karto ir pasiekė 30 proc. šių išteklių (atnaujinamų) – metinių kirtimo apimčių nenukirsto miško kainomis vertės. Miškų urėdijų mokami išteklių mokesčiai yra 6 kartus didesni, nei už kitų gamtos išteklių (neatnaujinamų) naudojimą.

Generalinis miškų urėdas atkreipė dėmesį, jog praėjusiu laikotarpiu daug diskusijų ir ginčų sukėlė Ūkio ministerijos išvados dėl neva per mažos miškų urėdijų nuosavo kapitalo gražos ir jos neteisingo interpretavimo. GMU net 6 kartus kreipėsi į minėtą instituciją su pagrįstais skaičiais, rėmėsi mokslininkų išvadomis. Pvz., A. Stulginskio universiteto darbo grupės siūlymu, turto gražą, tenkančią miškų urėdijų naudojamam ir pajamas uždirbančiam (per vienerius metus) ilgalaikiam turtui, reikėtų vertinti atsižvelgiant į miškų urėdijų ilgalaikį materialųjį turtą bei metinę faktiškai iškirsto miško vertę, apskaičiuotą nenukirsto valstybinio miško kainomis. Turto gražos dydis atspindimas sumokėtų veiklos ir pelno mokesčių apimtimi. B. Sakalauskas pastebėjo, kad dabar Lietuvos valstybinių miškų sektoriaus generuojama kapitalo graža yra viena iš didžiausių tarp ES šalių. Privačių miškų ūkio sektoriaus teorinės pajamos (įskaitant ir savo reikmėms sunaudojamą medieną) siekia nuo 150 iki 500 mln. Lt per metus, o privataus miško savininkai 2010 m. į valstybės biudžetą sumokėjo apie 12 mln. Lt gyventojų pajamų mokesčio (LAMMC MI 2011 09 duomenimis).

Vienu iš svarbiausių veiklos prioritetinių uždavinių miškininkai laiko šalies miškingumo didinimą. Miškų urėdijos 2002-2012 m. įveisė per 12,6 tūkst. ha naujų miškų, kasmet didinami ir ažuolynų plotai.

Sėkmingai nuo 2011 m. diegiamos antžeminės automatinės miško gaisrų stebėjimo sistemos 24 miškų urėdijose ir Kuršių nerijos NP. Projekto vertės dalis finansuojama iš ES struktūrinių fondų. Bandymai sukompromituoti šį projektą bei kaltinimai miškų urėdijoms dėl nereikalingo lėšų švaistymo net tarptautiniu lygmeniu patyrė fiasko.

Krizės laikotarpiu miškų urėdijos buvo priverstos žymiai sumažinti finansavimą naujų rekreacinių objektų įrengimui, valstybinės reikšmės miško žemės sklypų registravimui, naujų kelių tiesimui (rekonstravimui).

Kirtimų apimtys nuo 2000 m. praktiškai nekito. Valstybinių miškų valdytojai vidutiškai kerta 3,7 mln. m³ medienos per metus – tai sudaro apie 57 proc. metinio prieaugio (metinis tūrio prieaugis 6,5 mln. m³). Remiantis mokslininkų rekomendacijomis, tikslinga būtų kirtimų apimtį valstybiniuose miškuose nuo 2014 metų padidinti iki 4,0 mln. m³.

Sėkmingai įdiegta apvaliosios medienos elektroninė pardavimo sistema (AMEPS). Jos dėka padidėjo medienos pardavimo proceso skaidrumas, paprastumas, aiškumas.

Generalinis miškų urėdas B. Sakalauskas apžvelgia valstybinių miškų ūkinės veiklos rezultatus

Ateinančių metų apvaliosios medienos pardavimų konkurse pirkėjai pateikė 2,5 karto daugiau pasiūlymų nei 2012 m. II pus. ir nupirko 90 proc. pasiūlytos pirkti medienos. Pirkėjai aktyviai dalyvavo ne tik aukcionuose pusmetinėms, bet ir ilgalaikėms sutartims sudaryti. Kasmet mažėja pardavimų kiekiai iš valstybinių miškų toms įmonėms, kurios išveža medieną iš Lietuvos (nuo 934 tūkst. m³ 2002 m. iki 128 tūkst. m³ 2012 m. I pus.). Vis dėlto, norint sumažinti išvežamos iš Lietuvos medienos kiekį, reikėtų įvesti korekcijas prekybos taisyklėse.

Baigdamas pranešimą generalinis miškų urėdas B. Sakalauskas išvardino svarbiausius miškų urėdijų ūkinės veiklos prioritetus. Tai – racionalus Lietuvos miškų išteklių naudojimas, išsaugojimas ir gausinimas bei medynų produktyvumo didinimas; miškų urėdijų veiklos ir valdymo efektyvumo bei valdomo turto gražos ir skaidrumo didinimas; kirtimo atliekų ruošą biomasės gamybai.

Biokuro panaudojimas – nacionalinės energetikos prioritetas

Pagal Europos Sąjungos Direktyvą 2009/28/EB iki 2020 m. ES atsinaujinančių išteklių energija bendrame galutiniame jos suvartojime turėtų sudaryti 20 proc. Naujos Vyriausybės programoje akcentuojama, jog iškastinį kurą pakeičiančio biokuro panaudojimo plėtra paskelbta nacionaliniu Lietuvos energetikos prioritetu, nes tai yra vidinis išteklius naujoms darbo vietoms kurti ir kapitalo išvežimui iš Lietuvos stabdyti. Šioje programoje numatoma skatinti naujų biokuro tiekėjų atsiradimą rinkoje, stiprinti biokuro prekybos biržą.

Generalinis miškų urėdas B. Sakalauskas sakė, jog miškų urėdijos pasirengusios nuolat užtikrinti kokybišką miško kirtimo atliekų pasiūlą iš valstybinių miškų, sandėliuojant prie visus metus privažiuojamų kelių, ne mažiau kaip 25 m³ viename sandėlyje, apdengiant plėvele. Jis pabrėžė, kad miško kirtimo atliekų pasiūla miškų urėdijose kasmet didėja. Perna buvo pasiūlyta 210 tūkst. m³, šiemet – 250 tūkst. m³ kirtimo atliekų, tačiau nupirkta tais metais tik po 150 tūkst. m³ žaliavos. Miškų urėdijos pasiryžusios siūlyti apie 300 tūkst. m³ kirtimo atliekų. Numatoma investuoti į medkirčių, medvežių ir kitų mechanizmų, reikalingų biokurui gaminti iš ugdymo (jaunuolynų) kirtimų bei nenutrūkstamam jų tiekimui į miškų urėdijų miško kirtimo atliekų sandėlius; organizuoti sutarčių pasirašymą per AMEPS su privačiomis įmonėmis, turinčio-

mis gamybinius pajėgumus, siekiant gauti maksimalias pajamas bei taip užtikrinti maksimalaus dydžio mokesčius į valstybės biudžetą. Kalbėjusiojo manymu, reikia subsidijuoti miškų urėdijoms iki 50 proc. biokuro ruošos įrangos įsigijimo išlaidų pagal Klimato kaitos programą. Tai leistų konkuruoti su privačiomis įmonėmis, kurios tokiai įrangai gauna paramą iš ES fondų.

Kaip pastebėjo B. Sakalauskas, iš daugiau nei 2 mln. m³ medieninio biokuro kiekio, reikalingo pagaminti 750 MWh šilumos energijos, miškų urėdijos pateikia dabar apie 200 tūkst. m³ biokuro iš miško kirtimo atliekų. Kadangi Lietuvoje biokuro iš miško kirtimo atliekų dalis galutiniame šilumos kainos balanse yra 20 proc. (Lietuvos energetikos institutas. Šaltinis: <http://www.baltpool.lt/en/biokuro-rinka-lietuvoje>), miškų urėdijų pateikiamos biokuro žaliavos į biokuro biržą iš miško kirtimo atliekų kainos dalis bendrai galutinei šilumos kainai įtakos turės tik 2 proc.

Apie rezervuotų nuosavybės teisių atkūrimui miškų pardavimą miškų urėdijoms

Savo pranešime generalinio miškų urėdo pavaduotojas Petras Kanapienis informavo, jog 2012 m. sausio 1 dieną valstybinių miškų, rezervuotų nuosavybės teisių atkūrimui, buvo apie 250 tūkst. ha, iš kurių VMT duomenimis, 15 tūkst. ha yra įsiterpę į valstybinės reikšmės miškų plotus, o 44 tūkst. ha su jais ribojasi. Vyriausybė 2011 m. kovą pritarė Aplinkos ministerijos siūlymui, kad žemėtvarkos projektuose formuojami pardavimui skirti miško sklypai, kurie patenka į valstybinės reikšmės miškų masyvus arba ribojasi su jais, būtų perduoti naudotis pasitikėjimo teise miškų urėdijoms. Tačiau jau tų pačių metų gruodį nutarimas buvo pakeistas – pritarta tik vienam AM pasiūlymui, kad miškų urėdijoms pasitikėjimo teise galima būtų perduoti miško plotus, tik įsiterpusius tarp valstybinės reikšmės miškų. Jame atsižvelgta ir į Žemės ūkio ministerijos pasiūlymą – privatizuoti likusius nuosavybės teisėmis atkurti rezervuotus miškus (neatsižvelgiant į atskirų miško sklypų perdavimo miškų urėdijoms proceso stadiją), į kuriuos nėra pretendentų, pageidaujančių atkurti nuosavybės teisę. Praėjusių metų birželį LR Seimo Aplinkos apsaugos komitetas nutarė vėl siūlyti Vyriausybei priimti sprendimą, kuriuo nuosavybės teisėmis atkurti rezervuoti valstybiniai miškai, ne tik įsiterpę į valstybinės reikšmės miškų plotus, bet ir su jais besiribojantys būtų perduoti miškų

urėdijoms. Tačiau iki šiol toks sprendimas dar nepriimtas. Todėl, GMU manymu, perduodant patikėjimo teise miškų urėdijoms laisvus valstybinės žemės fondo miškų ir žemės, tinkamos miškui veisti, sklypai turėtų būti atskiri, ne mažesni kaip 5 ha dydžio, miško ar žemės, tinkamos miškui įveisti, sklypai, nutolę nuo miškų urėdijų valdomų miškų iki 3 km atstumu arba atskiri, ne mažesni kaip 10 ha dydžio, miško ar žemės, tinkamos miškui įveisti, sklypai, nutolę nuo miškų urėdijų valdomų miškų daugiau nei 3 km, jeigu privažiavimui prie jų yra tinkamas ir servitutais įteisintas kelias.

Vyriausybės programos nuostatos

Vyriausybės programos skyriuje „Aplinkosauga ir urbanistika“ nemažai dėmesio skiriama miškų sektoriui. Nuostatuose numatyta saugoti ir plėsti valstybinius miškus kaip šalies ekologinį, socialinį ir ekonominį garantą. Užtikrinti nenutrūkstamą miško gamtosauuginę funkciją ir rekreacinę reikšmę, vertingos medienos auginimą, kitos miško produkcijos gavimą, kuriant ūkiškai vertingus, našius, biologiškai atsparius miškus. Pasitelkiant naujausias technologijas bus siekiama toliau tobulinti miškų išteklių naudojimą, ypatingą dėmesį skiriant miško ir miško ugdomojo kirtimo atliekų panaudojimui energetikai. Vyriausybė taip pat įsipareigoja laikytis nuostatos, kad pagrindiniai miškų valdymo klausimai šalyje išspręsti ir tolimesni valdymo klausimų koregavimai galimi tik esant neišvengiamam būtinumui (kai kurių urėdijų stambinimas arba sujungimas).

Kad dabartinė Vyriausybė jokios revoliucinės pertvarkos valstybinių miškų sistemos valdyme nenumato, GMU kolegijos posėdžio metu savo pasisakymuose patvirtino aplinkos ministras Valentinas Mazuronis bei Seimo Aplinkos apsaugos komiteto pirmininkas Algimantas Salamakinis.

Pasitarimo metu Generalinės miškų urėdijos vyriausiasis patarėjas Andrius Vancevičius kalbėjo apie Prekybos mediena taisyklių tobulinimo būtinumą bei galimus sprendimo būdus. Jis supažindino su GMU 2013 m. renginių, seminarų ir mokymo planais, kalėdinės akcijos „Parsinešk Kalėdas į savo namus“ organizavimu. Ekonomikos, finansų ir apskaitos skyriaus vedėja Vitalija Charačdienė informavo apie miškų urėdijų specialistų darbo apmokėjimo tvarkos pakeitimus.

Parengė RIMONDAS VASILIAUSKAS

MARIJONO BERNOTAVIČIAUS nuotrauka

Respublikinei vertinimo komisijai apibendrinus šiemet skelbto konkurso „Geriausiai ugdomuosius miško kirtimus atliekančiai girininkijai išaiškinti“ rezultatus, lapkričio 28 d. Prienų rajone, Vazgaikiemyje (visuomenės harmonizavimo centro viešbutyje „Simboly“) surengtas Lietuvos miškininkų sąjungos išplėstinis valdybos posėdis, kuriame miškininkų bendruomenei pristatyti ir pagerbti konkurso nugalėtojai bei laureatai. Jame dalyvavo šio konkurso vertinimo komisijos nariai, Aplinkos ministerijos Miškų departamento, Generalinės miškų urėdijos, Miškų instituto atstovai, Girininkų bendrijos tarybos nariai, miškų urėdijų, kurių girininkijos konkurse laimėjo prizines vietas, miškų urėdai ar jų pavaduotojai.

LMS prezidentas doc. Edmundas Bartkevičius ir šio konkurso organizatorius, respublikinės komisijos pirmininkas, LMS viceprezidentas prof. Antanas Juodvalkis pasveikino ir įteikė apdovanojimus konkurso nugalėtojams bei laureatams. Konkurse **pirmoji vieta** skirta Pakruojos miškų urėdijos **Rozalimo girininkijai** (girininkas Mindaugas Gudas), **antroji vieta** – Radviliškio miškų urėdijos **Gudžiūnų girininkijai** (girininkas Darius Povilauskas), **trečioji vieta** – Marijampolės miškų urėdijos **Šunskų girininkijai** (girininkas Virgilijus Rudzevičius).

Dar 5 girininkijos tapo konkurso laureatėmis: Druskininkų miškų urėdijos Kabelių (girininkas Marijonas Sinkevičius), Jonavos miškų

urėdijos Pageležių (girininkas Albinas Urbonas), Kaišiadorių miškų urėdijos Paparčių (girininkas Aidas Steponkevičius), Šakių miškų urėdijos Klevinių (girininkas Mindaugas Jankauskas) ir Tauragės miškų urėdijos Pagramančio girininkija (girininkas Žydrūnas Samoška). LMS prezidentas taip pat įteikė padėkas konkurso respublikinės komisijos nariams. Už svarų asmeninį indėlį Lietuvos valstybiniam miškams bei profesinę pagalbą konsultuojant miškų urėdijų specialistus ASU profesorius emeritas Antanas Juodvalkis paskatintas Generalinės miškų urėdijos aukščiausiu apdovanojimu – medaliu „Auksinis ąžuolo lapas“, kurį įteikė generalinio miškų urėdo pavaduotojas Petras Kanapienis.

Renginio dalyvius improvizuota programa pasveikino menininkas Arvydas Barysas, parodė 2008 m. sukurtą savo videofilimą „Trakų istorijos muziejus“.

Kiek reikėtų kasmet ugdyti medynų?

LMS valdybos posėdyje prof. Antanas Juodvalkis padarė apžvalginį pranešimą, kuriame pažymėjo ugdomųjų kirtimų svarbą šalies miškų auginime, apžvelgė nuo 1960 m. iki šių dienų ugdomųjų kirtimų vykdymo raidą šalies miškuose, kas 10 metų išryškėjusias miškininkavimo tendencijas bei pernai „Mūsų giriose“ įvairių autorių keliuose straipsniuose šiuo klausimu išsakytas mintis ir problemas.

Didžiausios ugdomųjų kirtimų apimtys konstatuotos 1960-1980 m.: 1961-1970 m. tarpiniame miško naudojime šie kirtimai sudarė 38 proc., 1971-1980 m. – net 52 proc. ir atitinkamai 21 proc. ir 23 proc. bendrame miško naudojime. Šiais kirtimais kasmet buvo išugdoma vidutiniškai po 50 tūkst. ha medynų. Tuo metu šalies miškuose vykdytas „tūrio ugdymo“ vajas, kai išugdyti kuo daugiau medynų girininkui buvo ir pareiga, ir

LMS išplėstinio valdybos posėdžio dalyviai

garbė. Vėlesniais laikotarpiais pastebima šių kirtimų apimčių mažėjimo tendencija. Tai lėmė atsisakymas visuotinės „tūrio ugdymo“ politikos, po 1990 m. prasidėjusi šalies miškų privatizacija, ženklus valstybinių miškų sumažėjimas, iki 40 proc. padidėjęs miškų atkūrimas žėliniais, jaunuolynų iki 7-erių metų priskyrimas želdinių priežiūrai, sanitarinių kirtimų padidėjimas, likviduojant eglynų, uosynų, ąžuolų džiūtis, 2010 m. rugpjūčio škvalo padarinius miškuose bei 2009-2010 m. ekonominė krizė, normatyvinių teisės aktų keitimasis, kitos priežastys. Pvz., dėl ekonominių sunkumų 2009-2010 m. planuotus retinimų kirtimus 100 proc. įvykdė tik 8 miškų urėdijos; 75-99 proc. – 15; 50-74 proc. – 12 miškų urėdijų, likusios – 25-49 proc. Po 2010 m. rugpjūčio škvalo nukentėjusios miškų urėdijos buvo laikinai sustabdžiusios einamuosius kirtimus.

Nuo 2011 m. įsipareigojus valstybiniuose miškuose 230 tūkst. m³ padidinti metines ugdymo kirtimų apimtis, Generalinė miškų urėdija sudarė pamečiui 2011-2015 m. patikslintas retinimų ir einamųjų kirtimų užduotis miškų urėdijoms pagal plotą ir projektines apimtis pagal iškertamą tūrį. Padidėjusiomis šių kirtimų apimtims buvo nepatenkintos kai kurios miškų urėdijos. Pasisakyme generalinio miškų urėdo pavaduotojas Petras Kanapienis patikino, kad esant pagrįstai būtinybei galima inicijuoti šio projekto nuostatų pakeitimus miškų urėdijose.

Posėdyje diskutuota, ar nesumažės po 2015 m. bendros ugdymo kirtimų apimtys miškų urėdijose, kiek reikėtų kasmet išugdyti medynų ateityje, ko kiais kriterijais vadovautis, projektuojant šių kirtimų apimtis.

Prof. A. Juodvalkio manymu, nustatant metines ugdymo kirtimų apimtis miškų urėdijoms, reikėtų vadovautis miškotvarkos projektu, o ne kiek savo nuožiūra siūlo viena ar kita miškų urėdija, paskiri autoriai. Aplinkos ministerijos Miškų departamento Miškininkystės skyriaus vedėjo Stanislovo Žebrausko pastebėjimu, konkurse dalyvavusių 50-ties girininkijų darbų apžiūros parodė, kad bendra ugdymo kirtimų kokybė yra gera, bet daug kur galėjo būti ugdoma intensyviau, ypač lapuočių medynuose. Anot S. Žebrausko, miško auginimas niekada nebuvo ir vargu ar kada bus miškų urėdijai pelningas darbas. Bet ekonominiais sumetimais neturėtume ateityje mažinti ugdymo kirtimų apimčių, jei siekiame išauginti našesnius medynus. Konkursu respublikinės komisijos narys, akademikas Leonardas Kairiūkštis taip pat pasisakė už intensyvesnius ugdymo kirtimus, ypač žėliniais atkurtuose medynuose. Kad šiuos kirtimus vykdyti miškų urėdijoms ekonomiškai apsimokėtų, akademikas siūlė daugiau iškertamos nelikvidinės medienos panaudoti biokuro ruošai, plečiant vietinės energetikos ūkį.

MG inf.

LMS vadovai sveikina konkurso nugalėtojus (diplomas įteikiamas 2 vietos laimėtojui Radviliškio miškų urėdijos Gudžiūnų girininkijos girininkui Dariui Povilauskui)

Generalinio miškų urėdo pavaduotojas Petras Kanapienis įteikia prof. Antanui Juodvalkiui Generalinės miškų urėdijos medalį „Aukštinis ąžuolo lapas“

Konkurso nugalėtojai (iš kairės – D. Povilauskas, M. Gudas, V. Rudzevičius) su respublikinės komisijos pirmininku prof. A. Juodvalkiu

Konkurso laureatai

VACLOVO TREPĖNAČIO nuotraukos

Konkursui „Geriausiai ugdomuosius miško kirtimus atliekančiai girininkijai išaiškinti“ pasibaigus

Tapo gražia tradicija Lietuvos miškininkų sąjungos iniciatyva rengti miškų urėdijų veiklos įvertinimo konkursus. Pernai vykęs konkursas „Geriausiai neptynus pagrindinius miško kirtimus atliekančiai girininkijai išaiškinti“ sulaukė labai palankaus miškininkų įvertinimo, todėl šiais metais buvo nartta organizuoti konkursą „Geriausiai ugdomuosius miško kirtimus atliekančiai girininkijai išaiškinti“. Į konkurso organizatorių įsitraukė Miškų departamentas ir Generalinė miškų urėdija. Tai suteikė konkursui solidumo, jame dalyvavo visos miškų urėdijos.

Konkurso organizavimo tvarką, pagrindinius objektų vertinimo ir nugalėtojų išaiškinimo principus pristatė „Mūsų giriose“ (2012 m. Nr. 5), todėl dabar priminsiu tik svarbiausius momentus.

Konkursas vyko 3 etapais: miškų urėdijose, 7-iose zonose ir šalies mastu. Kiekviena miškų urėdija zoniniam konkurso etapui atrinko po vieną geriausiai urėdijoje šiuos kirtimus atliekančią girininkiją. Zoninės komisijos kiekvienoje miškų urėdijų pateiktoje girininkijoje įvertinusios savarankiškai pasirinktų 12 objektų kokybę natūroje (po 4 objektus iš jaunuolynų ugdymo, retinimo ir einamųjų kirtimų) nustatė zonos nugalėtojus ir galutiniam konkurso etapui pateikė 8 girininkijas (po 1 iš 6 zonų ir iš 1-os zonos – dvi). Zoninių ir respublikinio kon-

Prof. habil. dr. ANTANAS JUODVALKIS
Konkurso komisijos pirmininkas

kurso etapų metu apilankyta 50 girininkijų ir įvertinta 600 ugdomųjų kirtimų objektų.

Zonų nugalėtojais pripažintos šios girininkijos: Druskininkų miškų urėdijos Kabelių (girininkas Marijonas Sinkavičius), Jonavos miškų urėdijos Pageležių (girininkas Albinas Urbonas), Kaišiadorių miškų urėdijos Papatčių (girininkas Aidas Steponkevičius), Marijampolės miškų urėdijos Šunskų (girininkas Virginijus Rudzevičius), Pakruojo miškų urėdijos Rozalimo (girininkas Mindaugas Gudas), Radviliškio miškų urėdijos Gudžiūnų (girininkas Darius Povilauskas), Šakių miškų urėdijos Klevinių (girininkas Mindaugas Jankauskas) ir Tauragės miškų urėdijos Pagramančio (girininkas Žydrūnas Samoška).

Kiekviename konkurso etape komisijų parinktas ugdomųjų kirtimų sklypas buvo vertinamas 3 balų sistema pagal 4 kriterijus: ugdomųjų kirtimų tikslingumas, medžių atrinkimo kirtimams kokybė, kirtimų intensyvumas ir kirtimų technologija bei bendra kirtimų kultūra (pastarasis kriterijus jaunuolynų ugdymams nebuvo taikomas).

Nustatyti konkurso nugalėtojus komisijai buvo nelengva, nes į zoninį, tuo labiau galutinį etapą patekusių girininkijų ugdomųjų kirtimų kokybė buvo gana aukšta, skyrėsi tik balo dalimis. Todėl vertinant ugdomųjų kirtimų kokybę girininkijose atsižvelgėme ir į bendrą šiais kirtimais pagamintos medienos kiekį, išreikštą procentais nuo bendro naudojimo. Pažymėtina, kad daugumos galutiniam konkurso etapui dalyvavusių girininkijų ugdomųjų kirtimų apimtis bendrajame naudojime sudarė daugiau nei 20 proc., todėl sprendimus labiausiai lėmė komisijos nustatyti šių kirtimų kokybės vertinimo balai.

Konkurso, kuris tęsėsi nuo gegužės vidurio iki spalio vidurio, respublikinė vertinimo komisija (pirmininkas prof. A. Juodvalkis, nariai: akad. L. Kairiūkštis, dr. V. Mikšys, S. Žebrauskas, V. Mierkis, S. Adomavičius, K. Bilbokas, A. Gaudiešius, R. Kupstaitis, G. Raškauskas, G. Tamoliūnas) nutarė:

konkurso nugalėtoju pripažinti ir **pirmąją vietą** skirti Pakruojo miškų urėdijos **Rozalimo girininkijai** (girininkas M. Gudas);

antrąją vietą – Radviliškio miškų urėdijos **Gudžiūnų girininkijai** (girininkas D. Povilauskas);

trečiąją vietą – Marijampolės miškų urėdijos **Šunskų girininkijai** (girininkas V. Rudzevičius);

Dar 5 girininkijos tapo konkurso laureatėmis: Druskininkų miškų urėdijos Kabelių, Jonavos miškų urėdijos Pageležių, Kaišiadorių miškų urėdijos Papatčių, Šakių miškų urėdijos Klevinių ir Tauragės miškų urėdijos Pagramančio girininkija.

Paskelbus konkurso rezultatus, norėjęsi pasidalinti mintimis apie pastebėtus teigiamus ir taisytinus ugdomųjų kirtimų aspektus. Visų komisijos narių nuomone, vertintų 50-ies girininkijų ugdomųjų kirtimų kokybė yra pakankamai aukšta, ir tai mus džiugina. Skirtumas tarp aukščiausių ir žemiausių balų gavusių girininkijų skyrėsi tik dešimtosiomis balo dalimis. Bet matėme ir taisytinų dalykų – miškų urėdijų atrinktose geriausiose girininkijose keleto medynų ugdymą komisijos įvertino nepatenkinimai. Taigi ugdomųjų kirtimų kokybei deramą dėmesį reikės skirti ir ateityje.

Prieš pereinant prie detalesnės pastebėtų trūkumų analizės, norėjęsi pažymėti, jog komisijos narių ir miškų urėdijų atstovų manymu, šis konkursas buvo reikalingas ir naudingas visiems miškų ūkio specialistams, kurių veikla siejasi su ugdomaisiais kirtimais. Konkurso dalyviai galėjo išsamiai susipažinti su kaimyninių miškų urėdijų rezultatais, kiekviename apilankytame objekte vyko atviros diskusijos,

Pirmą vietą konkurse laimėjęs Pakruojo miškų urėdijos Rozalimo girininkijos girininkas Mindaugas Gudas

nebijant išsakyti savo nuomonę. Aktyviai dalyvauti diskusijose skatino ir konkurso nuostatai, reikalaujantys, kad kiekviename objekte savo pastebėjimus ir nuomonę išsakytų kiekvienas komisijos narys ir vertinamos miškų urėdijos ar girininkijos atstovas. Džiugu, kad galutinio konkurso etapo komisijos darbe dalyvavo vertinamų miškų urėdijų urėdai, o kai kuriose girininkijose – ir VMT miškų kontrolės specialistai. Juos pasikvietėme, siekdami suvienodinti komisijos narių ir miškų kontrolės specialistų ugdomųjų kirtimų kokybės vertinimo principus ir kriterijus.

Komisijų nariai pasiūlė konkurse dalyvavusioms girininkijoms būdus, kaip pašalinti pastebėtus trūkumus.

Vertinant medynų parinkimo ugdomiesiems kirtimams tikslingumą, gerai (3 balai) įvertinti sklypai, kuriuose šie kirtimai atlikti optimaliu laiku; patenkinimai (2 balai) sklypai, kuriuose ugdomieji kirtimai buvo santykinai ankstyvi ar pavėluoti; blogai vertinti sklypai, kuriuose šie kirtimai buvo nereikalingi arba labai pavėluoti.

Respublikinė vertinimo komisija konstatavo, kad iš jos vertintų 96 sklypų 86 (t.y. 90 proc.) ugdomieji kirtimai buvo reikalingi ir atlikti laiku. Kokybės balas pagal šį kriterijų dažniausiai mažintas dėl pavėluotų ugdymų aukšto skalsumo grynuose spygliuočių retinimo ir einamųjų kirtimų amžiaus medynuose. Tokių medynų respublikinė komisija rado 6-se iš 8-ių vertintų girininkijų. Nors miškotvarka aukšto skalsumo spygliuočių medynuose ir projektuoja skubius ar 1 eilės ugdomuosius kirtimus, tačiau girininkai kartais dėl nesuprantamų priežasčių šiuos kirtimus tokiuose medynuose nukelia vykmečio pabaigai. Tai didelė klaida. Rekomenduojama, kad 1,0 ir didesnio skalsumo spygliuočių medynuose retinimai ir einamieji kirtimai būtų atliekami nedelsiant, nes, laiku neišugdžius tokių medynų, jau retinimo amžiuje iškyla didelis pavojus, kad ateityje jie bus sudaryti galimų stichinių nelaimių. Atkreipiamė dėmesį ir į tai, kad miškotvarka kartais blogai projektuoja ugdomųjų kirtimų eiliškumą ir nesilaiko priimtų reikalavimų. Šį nesutapimą būtina artimiausiu metu pašalinti.

Manome, kad tikslinga šiek tiek plačiau pakalbėti apie einamųjų kirtimų projektavimą ir juos vykdant atsirandančias problemas.

Diskusijos Radviliškio miškų urėdijos Gudžiūnų girininkijoje

Naujosios miško kirtimų taisyklės, kuriose paskutiniųjų kirtimų amžius pušynuose ir kietųjų lapuočių medynuose nuo 70 metų nukeltas į vyresnį amžių (pušynuose likus 10 metų, o ąžuolynuose ir uosynuose – 20 metų iki brandos amžiaus) sudarė sąlygas ženkliai padidinti einamųjų kirtimų apimtį, ypač pušynuose. Prie to prisidėjo ir minimalaus skalsumo, kuriam esant galima projektuoti einamuosius kirtimus pušynuose, sumažinamas nuo 0,9 iki 0,8. Dėl to kai kurioms girininkijoms, ypač vykmečio pabaigoje, susidaro tam tikri sunkumai surasti tinkamus plotus einamiesiems kirtimams. Su šia problema girininkai kartais susiduria vykmečio antroje pusėje, parenkant

plotus ir retinimams. Šiam klausimui spręsti maždaug prieš metus Valstybinio miškotvarkos instituto iniciatyva sudaryta komisija Šilutės miškų urėdijos pavyzdžiu siūlė antros eilės retinimų ir einamųjų kirtimų vykdymo tikslingumą iš dalies patikėti miškų urėdijoms. Miškotvarkos darbų metu antros eilės ugdomuosius kirtimus, kurie vykdomi vykmečio antrame penkmetyje, tiksliai suprojektuoti neįmanoma. Kaip pavyzdys buvo siūloma, kad 60 proc. miškotvarkos projektuotų antros eilės retinimų ir einamųjų kirtimų girininkijos privalo įvykdyti, o likusiuose 40 proc. šios eilės kirtimų tikslingumą patikėti miškų urėdijos nuspręsti, tuo suteikiant joms pasirinkimo laisvę, bet

Komisija vertina ugdymo kirtimus Marijampolės miškų urėdijos Šunskų girininkijoje (pirmas iš dešinės šios girininkijos girininkas Virginijus Rudzevičius)

RAMŪNO MAŽEČIO nuotrauka

paliekant atsakomybę už priimtų sprendimų teisingumą. Tai reikėtų, kad miškų kontrolės specialistams konstatavus ugdomųjų kirtimų apimčių sumažinimą, jiems paliekama teisė patikrinti tokio sumažinimo pagrįstumą. Deja, siūlymas įstrigo Valstybinio miškotvarkos instituto ir Valstybinės miškų tarnybos kabinetuose. Manome, kad prie šio klausimo reikėtų grįžti ir jį apsvarstyti platesnėje miškininkų auditorijoje.

Skubėdami miškotvarkininkai kartais ugdomuosius kirtimus suprojektuoja ir ten, kur jų nereikia. Neįsigilinę į situaciją miške, girininkai juos vykdo, remdamiesi miškotvarkos projektu. Mes ne kartą akcentavome, kad parenkant plotus ugdomiesiems kirtimams, miškotvarkos projektas nėra dogma, ir į jį reikia žiūrėti kūrybiškai.

Vertinant ugdomųjų kirtimų kokybę pagal rodiklį *medžių atrinkimo kokybė*, pagrindinis dėmesys kreiptas į du dalykus:

a) ugdant mišrius medynus, vertinta, ar teisingai sureguliuota medynų rūšinė sudėtis – ar iškirsti menkaverčių ir mažiau vertingų rūšių medžiai, kurie stelbia ar artimiausiu metu gali stelbti vertingesnių rūšių medžius;

b) ugdant grynus medynus ar grynus mišrių medynų medžių grupes, pagrindinis dėmesys kreiptas į tai, ar parenkant kertamus ir paliekamus medžius buvo teisingai atsižvelgiama į jų vystymosi klasę ir padėtį medyne.

Pagal šį rodiklį ugdomieji kirtimai įvertinti pakankamai gerai: 80 proc. respublikinės komisijos vertintų sklypų nesusilaukė rimtesnių pastabų dėl medžių atrinkimo, 20 proc. pareikštos vienokios ar kitokios pastabos bei sumažinti kokybės vertinimo balai. Vertinant jaunųjų ugdymą, dalyje aplankytų mišrių medynų buvo palikta menkaverčių rūšių medžių, kurie jau dabar iš dalies ar po kelerių metų stels vertingesnių (tikslinių) rūšių medžius. Komisijos nariai konstatavo, kad kai kuriose girininkijose nepakankamas dėmesys kreipiamas medynų sudėtyje esantiems ažuoliukams, kuriems laiku nesudarius tinkamų apšvietimo sąlygų, jie atsidurs po greičiau augančių kitų medžių rūšių danga. Kai kurių kirstinų medžių atrankos klaidų pastebėta ir vertinant mišrių pušų – eglių medynų ugdymą: tokiuose medynuose kartais visai be reikalo kertamos žemutinėje pirmojo

ardo dalyje atsidūrusios eglės. Šių medžių rūšių biologinės savybės labai skirtingos, todėl tokios eglės gerai auga ir užtikrina didesnę, lyginant su grynais medynais, mišrių pušų – eglių medynų produktyvumą. Vyresnio amžiaus medynuose pasitaikė paskirų atvejų, kai buvo iškirsta ir dalis A klasės medžių, paliekant silpnėsių išsivystymo klasių medžius. Kaip minėjome, medžių atrinkimo kokybė įvertinta pakankamai gerai.

Bene daugiausia pastabų turėjome dėl kirtimo intensyvumo. Respublikinė komisija šiam kokybės kriterijui turėjo pastabų net 40 proc. vertintų sklypų, ypač lapuočių medynuose. Beveik visos pastabos – dėl per mažo kirtimų intensyvumo. Vis tik didžiojoje dalyje sklypų, kur kokybės balas buvo mažinamas, nukrypimas nuo normatyvų reikalavimų nebuvo labai ryškus, ir kirtimo intensyvumas buvo vertinamas patenkinamai ar net truputį geriau nei patenkinamai. Daugiausia pastabų dėl kirtimo intensyvumo komisija turėjo jaunųjų ugdymams ir retinimams.

Vertinant einamųjų kirtimų kokybę vyresniuose nei 70-ies metų pušynuose išryškėjo, kad būtina tikslinti Ugdomųjų kirtimų taisyklių 64 p. formuluootę: „Vyresnio kaip 70 metų amžiaus medynuose leidžiami neintensyvūs ugdomieji miško kirtimai, iškertant iki 10 proc. medyno tūrio“. Nemaža dalis medynų ugdytojų šią formuluootę supranta taip, kad einamaisiais kirtimais negalima iškirsti daugiau nei 10 proc. tūrio, įskaitant ir valksmuose iškertamą medieną. Tokiu atveju einamieji kirtimai vyresniuose nei 70 metų medynuose, kuriuose anksčiau nebuvo iškirsti valksmai, praktiškai negalimi, nes vien iš valksmų, juos kertant naujai, visuomet bus iškertama daugiau nei 10 proc. medyno tūrio. Čia reikia prisiminti šią Taisyklių 63 p., kuriame sakoma, kad projektuojant ugdomųjų miško kirtimų intensyvumą, mediena, kuri bus iškertama iš valksmų, neįskaitoma į kirtimo intensyvumą, tačiau iš valksmų iškertama mediena įskaitoma į bendrą iškertamą tūrį. Kad nebūtų dviprasmybės, aiškumo dėlei 64 p. paskutinį sakinių siūlome formuluoti taip: „Vyresnio kaip 70 metų amžiaus medynuose ugdomųjų kirtimų intensyvumas neturi viršyti 10 proc.“.

Kelias mintis pareikšime dėl kirtimo intensyvumo medynuose, kuriuose persipina einamieji kirtimai ir brandžių medžių iškirtimas iš šių medynų. Jeigu

tokiuose medynuose planuojami ir reikalingi einamieji kirtimai, bet jų sudėtyje yra ir brandžių kitos medžių rūšies medžių, tuos brandžius medžius reikia iškirsti, nebijant peržengti 10 proc. intensyvumo barjero (pvz., 70 metų ir vyresni pušynai su beržu). Tokiuose medynuose negali būti reikalaujama laikytis kirtimų normatyvuose nurodyto paliktinų po kirtimo medžių skaičiaus.

Rimtesnių pastabų neturėjome dėl kirtimų technologijos ir bendros kirtimų kultūros. Valksmų plotis ir bendras jų užimamas plotas dažniausiai atitinka Miško kirtimų taisyklių reikalavimus. Tiesa, pasitaikė atvejų, kuomet stengiantis sumažinti valksmų plotą buvo pažeidžiami šalia valksmo likę medžiai. Tai dar kartą parodo, kad ugdomuosiuose kirtimuose reikalinga lengvesnė technika, o ne naudojama pagrindiniuose kirtimuose.

Konkurso metu išryškėjo dar vienas dalykas, turintis neigiamos įtakos ugdomųjų kirtimų kokybei. Ji beveik visais atvejais buvo blogesnė tuomet, jei kirtimus vykdė ne miškų urėdijų nuolatiniai darbininkai ar rangovų specializuotos įmonės, o vietos gyventojai, parduodant jiems medieną nenukirstu mišku. Tokiais atvejais būtina žymiai didesnė girininkijos darbuotojų kontrolė ir ugdymo darbų konsultacijos. Deja, didžioje dalyje mūsų vertintų sklypų pasigedome girininkijų darbuotojų atidesnės kontrolės. Kiekvienu atveju girininkas privalo, prieš priimdamas rangovų ar kitų kirtimus atlikusių asmenų darbus, apsilankyti miške ir nurodyti, ką būtina pataisyti. Dažniausiai – papildomai iškirsti kirtimo reikalaujančius medžius. Tik įsitikinus, kad trūkumai ištaisyti, reikėtų pasirašyti priėmimo aktą ir atsiskaityti už atliktus darbus. Tokia sistema pagerintų ugdomųjų kirtimų kokybę.

Apibendrinant išdėstytas mintis, manome, kad šis konkursas netaps vien istorija, kurio metu nustatytos geriausiai ugdomuosius kirtimus atliekančios girininkijos ir geriausi girininkai, bet taps savotišku stimulu toliau gerinti ugdomųjų kirtimų kokybę, o miškininkų atmintyje ilgam išliks išgirstos kritinės pastabos ar teigiamo įvertinimo mintys ir, žinoma, gražiausi ugdomųjų kirtimų objektai.

Nuoširdžiai dėkoju visiems komisijos nariams, ypač zoninių komisijų pirmininkams, kurie negailėdami laiko nuoširdžiai ir profesionaliai atliko jiems patikėtas misijas. □

Griežtas, bet teisingas

Prof. habil. dr. EDVARDAS RIEPŠAS

Tokią nuomonę apie ilgametį ASU Miško biologijos ir miškininkystės instituto profesorių emeritą Antaną Juodvalkį dažniausiai išsako būvę jo studentai ir kolegos dėstytojai. Pasiaukojantis darbas pasirinktos miškininko profesijos vienai iš svarbiausių veiklų – medynų formavimui ir kirtimams – pavergė jį ilgiems 52-ėjams metams. Manau, profesorius nesupyks už žodį „pavergė“. Kaip kitaip būtų galima pasakyti apie žmogų, kuris nenoriai kalbėdavo apie savo laisvalaikį, poilsį, hobį? Ne kartą jis yra prasitaręs: laisvalaikio kaip ir neturėdavau, o hobis man buvo mokslinis darbas; galva nuolat buvo užimta miško biologijos ir ekologijos „mįslių“ sprendimu, produktyvių medynų formavimo technologijų paieškomis; toks, matyt, buvo mano gyvenimo būdas; jei gu būtų galima pradėti naują gyvenimą, tikriausiai jis būtų panašus.

Negaliu nepaminti kolegos išskirtinio pareigingumo ir kruopštumo. Būnant katedros vedėju, dažnai tekdavo duoti dėstytojams įvairias papildomas užduotis. A. Juodvalkis buvo studijų prorektorius, bet dirbo ir puse etato dėstytoju. Žinant prorektoriaus užimtumą, stebindavo tai, kad visas užduotis jis atlikdavo laiku ir kokybiškai, kai kitiems dėstytojams neretai tekdavo priminti. Tiesa, profesorius buvo gana valdingas, tačiau nekerštingas. Jo pakviestas ir pradėjęs dirbti katedros vedėju, kurį laiką susilaukdavau dažnų pastabų ir patarimų. Kartą dėl to jam gana tiesmukai paprieštaravau. Po to laukiau nemalonumų. Tačiau, mano nuostabai, po kelių dienų susitikau profesorių besišypsantį, maloniai bendraujantį. Pastabų susilaukdavau rečiau.

Nuveikta daug. Prieš penkerius metus išspausdintoje prof. A. Juodvalkio bibliografinėje rodyklėje sunumeruota 301 publikacija, iš jų – 210 mokslinių straipsnių įvairių medžių vidurūšinės ir tarprūšinės sąveikos, medynų formavimo, jų tankumo optimizavimo, pagrindinių kirtimų ir kitais klausimais. Jis yra vadovėlių „Miškininkystė“ (1979), „Miško ekologija“ (2008) ir „Medynų forma-

Antanas Juodvalkis gimė 1937 m. gruodžio 5 d. Molėtų rajono Suginčių kaimo valstiečių šeimoje. Su pagyrimu 1960 m. baigęs LŽŪA Miškų ūkio fakultetą, 1960-1988 m. dirbo Lietuvos miškų institute vyr. moksliniu bendradarbiu, skyriaus vedėju. 1960 m. apgynė kandidatinę (dabar daktarinę) disertaciją, 1982 m. – žemės ūkio mokslų daktaro (dabar habilituoto daktaro) disertaciją. Nuo 1982 m. antraeilėse pareigose ėmė dėstyti LŽŪA Miškų ūkio fakultete, nuo 1988 m. išrinktas Miškininkystės ir gamtos apsaugos katedros vedėju, jam suteiktas profesoriaus pedagoginis mokslo vardas. 1993-2004 m. dirbo studijų prorektoriumi, 2004-2008 m. – profesoriumi, nuo 2008 m. – profesorius emeritas.

vimas ir kirtimai“ (2009), monografijų „Etaloniniai medynai ir jų formavimas“ (1985), „Miškininko žinynas“ (1992), „Lietuvos miškų ūkis“ (1992), „Lietuvos ąžuolynai“ (1997) bendraautoris. Profesorius dalyvavo daugelyje tarptautinių ir respublikinių konferencijų įvairiais miškotyros mokslo klausimais. Pats organizavo įvairias konferencijas, seminarus ir pasitarimus, dažnai visi vyko miške. Todėl jis laukiamas miškų valdymo institucijose, miškų urėdijose, girininkijose, nusipelnęs visų rangų miškų ūkio specialistų pagarbą. Dėl savo principingo požiūrio ir aukštos kvalifikacijos profesorius nuolat kviečiamas ekspertu ar recenzentu aprobuojant aukščiausio lygio miškų žinybos teisės aktus. Pats yra parengęs maksimaliai produktyvių medynų modelius, tikslines medynų kirtimų programas. Jo pasiūlytas spygliuočių optimalaus tankumo nustatymo metodas pripažintas išradimu.

Profesorius ne kartą buvo renkamas į įvairias visuomenines pareigas: Aplinkos ministerijos patarėju ar konsultacine taryba, ASU senatą, Miškų fakulteto tarybos ir doktorantūros komisijos pirmininku, daugelio kitų visuomeninių sam-

būrių nariu ir vadovu. Ilgametis Lietuvos miškininkų sąjungos viceprezidentas. Jis – LMS respublikinių konkursų vertinimo komisijų pirmininkas, rengia konkursams vertinimo metodikas. Vien pastaraisiais metais jo iniciatyva surengti du konkursai: 2011 m. – neplynus kirtimus geriausiai atliekančiai girininkijai nustatyti, 2012 m. – geriausiai ugdymo kirtimus atliekančiai girininkijai nustatyti.

Už išskirtinius pasiekimus moksle (darbų ciklą „Produktyviausio miško teorijos sukūrimas ir jos taikymas krašto ekologinio tvarumo didinimui“) 2004 m. prof. A. Juodvalkiui kartu su akad. L. Kairiūkščiu, prof. R. Ozolinčiumi suteikta Lietuvos valstybinė mokslo premija. Jis yra apdovanotas daugeliu mokslo pasiekimų parodų medaliais, aukščiausių šalies valdymo institucijų Padėkos raštais, premijomis.

Šiomet jam suteiktas Lietuvos Šviesos garbės vardas, paskatintas Generalinės miškų urėdijos aukščiausiu apdovanojimu – „Auksinio ąžuolo lapo“ medaliu.

Linkime kolegai stiprios sveikatos, kūrybinės energijos, ramios aplinkos, gerų pojūčių. □

Pagrindinis miško naudojimas valstybinės reikšmės miškuose: dabar ir artimiausioje ateityje

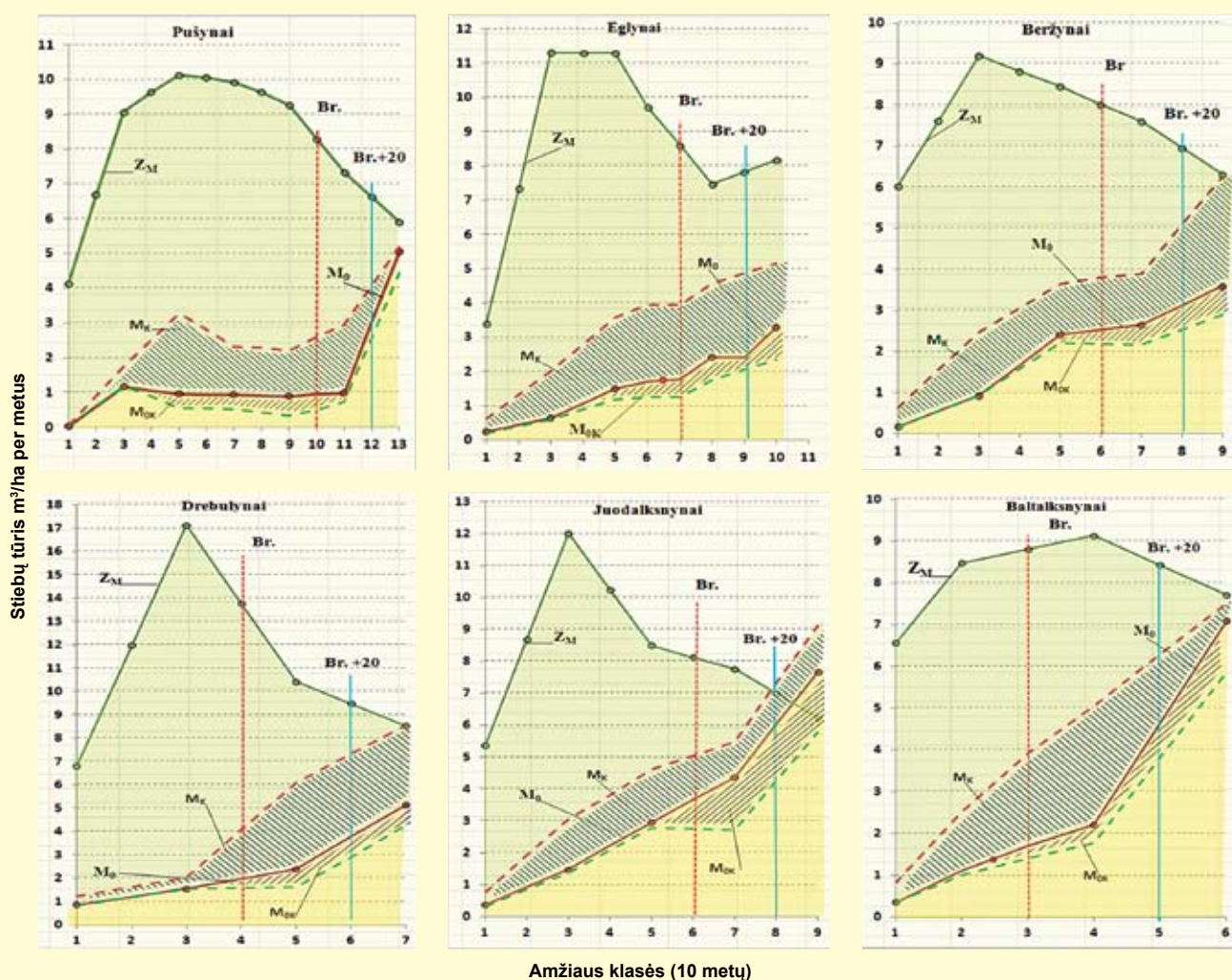
LR vyriausybės 2007 m. lapkričio 7 d. nutarimu Nr. 1178 buvo patvirtinta Lietuvos valstybinės reikšmės miškų 2009-2013 m. pagrindinio miško naudojimo ekvivalentinio plyno kirtimo 10 500 ha ploto norma, išskertant jame ne daugiau kaip 2800 tūkst. m^3 likvidinės medienos. Siekiant racionaliai panaudoti perbrendusių minkštųjų lapuočių medžių rūšių medynuose sukauptą medieną, 2011-2013 m. kirtimo norma patikslinta vyriausybės nutarimu (2010 11 17, Nr. 1621), ją padidinant iki 11 000 ha ekvivalentinio plyno kirtimo ploto.

ANDRIUS KULIEŠIS
ANDRIUS BUTKUS
DARIUS VIŽLENSKAS
GINTARAS KULBOKAS

Metinė ekvivalentinio plyno kirtimo ploto norma 2009-2011 m. buvo įvykdyta 96 proc. Ne visiškai šios normos įvykdymui įtakos turėjo 2010 m. rugpjūčio škvalas bei jo padarinių likvidavimas. Atlikus miško išteklų analizę, nustatyta, jog perbrendusių medynų plotai nesumažėjo, o

medienos nuostoliai dėl didėjančios medžių žūties nuolat didėja (1 pav.).

Atlikę III-IV miškų grupės medynų tūrio prieaugio ir savaiminio išsiretinimo analizę, nustatėme, jog spygliuočių medynų prieaugis pasiekia maksimumą 41-50 metų, o minkštųjų lapuočių – 30 metų amžiuje (1 pav.). Vėliau tūrio prieaugis mažėja. Kirtimo amžiaus medynai kasmet dar priaugina vidutiniškai 8 m^3 /ha, o drebulynai – net 13 m^3 /ha medienos. Per kitus 20 metų prieaugis sumažėja iki 6-7 m^3 /ha, drebulynuose – iki 9

1 pav. Metinis tūrio prieaugis (Z_M) ir jo nuostoliai (M_0) dėl medžių žūties brandžiuose ir perbrendusiuose valstybinės reikšmės III-IV grupės miškų medynuose (M_K - tarpiniai, M_{OK} - sausulių kirtimai)

m³/ha. Visuose medynuose, su nedidele išimtimi pušynuose, medžių žūtis dėl savaiminio retinimosi ir kitų faktorių nuolat didėja, didėjant amžiui. Tai rodo, jog medynai retinimosi amžiuje pakankamai neišsiretino, nebuvo išretinti retinimo ir einamaisiais kirtimais, dėl ko neįgavo reikalingo tvarumo ir retinimosi intensyvumas pastoviai didėja. Medžių žūtis ypač padidėja minkštųjų lapuočių medynuose, jiems pasiekus kirtimo amžių – iki 2-3 m³/ha per metus. Per kitus 20 metų metinė medžių žūtis pasiekia 3-6 m³/ha intensyvumą per metus, o dar vėliau padidėja iki 5-7 m³/ha. Perbrendusiuose

juodalksnynuose metinė medžių žūtis viršija prieaugį. Bendras metinis žuvusių medžių tūris vyresnio nei kirtimo amžius medynuose sudaro 694 500 m³ stiebų medienos (1 lent.).

Žuvusių medžių mediena geriausiai atveju panaudojama plokščių gamybai arba kurui. Medienos nuostolius dėl nepakankamo medynų formavimo bei užsitęsio auginimo įvertinome pagal žuvusių medžių tūrį bei nekirsto miško kainų skirtumą tarp visos likvidinės ir sunaudotos malkinės medienos (1 lent.). Metiniai nuostoliai dėl medynų auginimo ilgiau nei 20 metų virš nustatyto kirtimo

amžiaus III-IV grupės valstybinės reikšmės miškuose siekia 17,19 mln. litų. Šis praradimas galėtų būti žymiai mažesnis, laiku iškirtus ir atkūrus perbrendusius medynus. 20 metų vyresniuose nei kirtimo amžius medynuose dėl medžių žūties kasmet prarandama dar 19,17 mln. litų. Šie nuostoliai galėtų būti sumažinti intensyvinant bei laiku užbaigiant ugdomuosius kirtimus. Dėl padidėjusios medžių žūties perbrendusiuose valstybinės reikšmės III-IV grupės miškuose kasmet patiriama vidutiniškai 227 Lt/ha (nuo 129 Lt/ha drebulynuose iki 422 Lt/ha pušynuose) nuostoliai. Visa tai rodo, jog nustatant ir vykdant pagrindinių kirtimų normą 2014-2018 m., aktuali perbrendusių medynų plotų mažinimo problema.

Lietuvos valstybinės reikšmės miškų ekvivalentinio plyno kirtimo ploto norma 2014 – 2018 metams įvertinta pagal 3 alternatyvius variantus:

1. Nustatant vienodą medžių rūšių brandžių ir perbrendusių medynų iškirtimo laiką, pušiai – 15 metų, eglei, beržui, juodalksnui – 16 metų, drebulėi, baltalksnui – 12 metų, ąžuolui – 35 metus, uosiui ir kitoms medžių rūšims – 20 metų;

2. Nustatant pušiai, eglei, beržui, juodalksnui iškirtimo plotą pagal Optina modelio I ir II dešimtmečių biržių vidurkį, drebulėi, baltalksnui, ąžuolui, uosiui, kitoms medžių rūšims – pagal I variantą;

3. Parenkant pušiai, eglei, beržui ir juodalksnui tarpines iškertamo ploto reikšmes, nustatytas pagal I ir II variantus.

Pagal visus tris variantus gauta ta pati ekvivalentinio plyno kirtimo ploto normos reikšmė. Plotai skiriasi tik pagal medžių rūšis. Pagal dabartinę pušynų amžiaus klasių struktūrą galima prognozuoti, jog brandžių pušynų plotai ir toliau didės ir jų kirtimo norma jau šiuo metu pagrįstai turi būti didinama. Brandžių beržynų plotai stabilizuojasi, jų kirtimo plotai ateityje mažės. Į šias medynų amžiaus struktūros kaitos tendencijas geriausiai atsižvelgta I ir III variantuose. Pastarasis variantas užtikrina lankstesnį perėjimą į racionalesnį ypač pušynų, eglynų ir beržynų naudojimą 10-20 metų į priekį. Analogišku būdu nustatyta, jog kitų valdytojų III-IV miškų grupės valstybinės reikšmės miškuose ekvivalentinis metinis pagrindinio naudojimo plotas lygus 82 ha.

II miškų grupės valstybinės reikšmės miškuose, atsižvelgiant į gamtinę brandą

1 lentelė. Medienos nuostolių dėl medžių žūties miškų urėdijų valdomuose III–IV miškų grupės brandžiuose medynuose įvertinimas pagal NMI 2002–2011 m. duomenis

Vyraujanti medžių rūšis	Amžius, metai	Plotas, 1000 ha	Vidutinis žuvusių medžių tūris, m ³ /ha per metus		Bendras metinis žuvusių medžių tūris, 1000 m ³	Vidutinė nenukirsto miško kaina*, Lt/m ³		Nuostoliai dėl žuvusių medžių		
			Iš viso	Iš jo iškirsta		Likvidinė	Malkinė	Lt/m ³	Iš viso mln. Lt	Lt/ha per metus
Pušynai	101-120	32,4	0,98	0,26	31,8	99	10	96	2,59	80
	121 ir >	9,9	5,06	0,62	50,1	99	10	98	4,17	422
Eglynai	71-90	28,5	2,42	0,67	69,1	96	7	94	5,53	194
	91 ir >	17,2	3,29	0,95	56,6	96	7	94	4,52	263
Beržynai	61-80	50,1	2,65	0,49	132,8	66	14	63	6,70	134
	81 ir >	18,7	3,65	0,75	68,3	66	14	63	3,44	180
Drebulynai	41-60	15,6	2,39	0,76	37,3	31	5	29	0,91	58
	61 ir >	23,5	5,15	0,88	121,0	31	5	30	3,05	129
Juodalksnynai	61-80	15,2	4,36	1,65	66,3	61	7	58	3,12	205
	81 ir >	4,5	7,65	1,87	34,4	61	7	59	1,64	365
Baltalksnynai	31-50	5,7	2,21	0,44	12,6	31	5	30	0,32	56
	51 ir >	2,0	7,09	1,23	14,2	31	5	30	0,37	181
Iš viso	$A_k \div A_k + 20$	147,5			349,9				19,17	130
	$> A_k + 20$	75,8			344,6				17,19	227
	$> A_k$	223,3			694,5				36,36	163

* Aplinkos ministro 2012 m. rugpjūčio 13 d. įsakymas Nr. D1-653 „Dėl nenukirsto valstybinio miško kainų indeksavimo koeficientų patvirtinimo“;

A_k – kirtimo amžiaus apatinė riba;

**Apima III miškų grupės pribrešančius pušynus ir eglynus

2 lentelė. 2014-2018 m. pagrindinio miško naudojimo ploto normos (plyno kirtimo ekvivalentinio ploto) miškų urėdijų valdomuose valstybinės reikšmės III-IV grupės miškuose alternatyvūs sprendiniai

Vyraujanti medžių rūšis	Brandžių medynų plotas, 1000 ha, 2012 01 01		Ekvivalentinio plyno kirtimo norma, ha			Brandžių medynų iškirtimo metai			
	Iš viso	Iš jų eksploatacinių	I	II	III	I	II	III	
Pušis	38,1	34,5	2300	3155	2630	15	11	7-16	13
Eglė	42,0	39,7	2450	2108	2330	16	19	14-31(44)	17
Beržas	56,6	54,7	3400	3079	3220	16	18	12-23	17
Drebulė	14,9	14,3	1200	1200	1200	12	12	10-13	
Juodalksnis	18,9	17,0	1100	914	1070	16	19	12-33	16
Baltalksnis	3,2	3,1	260	260	260	12	12	10(4)-12(15)	
Ąžuolas	3,7	2,7	80	80	80	35	34	14-48	
Uosis	1,1	0,9	45	45	45	20	20	9-27	
Kitos	1,1	0,9	45	45	45	20	20		
Iš viso	179,6	167,8	10880	10886	10880	15	15		

I – Pušies brandūs medynai kertami per 15 metų, eglės, beržo, juodalksnio – 16 metų, drebulės, baltalksnio – 12 metų, ąžuolo – 35 metus, uosio ir kitų medžių rūšių – 20 metų;

II – Pušies, eglės, beržo ir juodalksnio brandžių medynų kertamas plotas nustatomas pagal Optinos modelio paskaičiuotą I-II dešimtmečio vidutinę reikšmę, kitų medžių rūšių – kaip I variante;

III – Tarpinis tarp I ir II variantų.

pasiekusių medynų plotą bei planuojamą baltalksnyų, drebulynų ir juodalksnyų iškirtimo trukmę – 20 metų, beržynų – 25 metus, pušynų ir eglynų – 30 metų, uosynų – 40 metų, ąžuolynų – 50 metų, nustatyta 155 ha ploto norma miškų urėdijų ir 51 ha ploto norma kitų valdytojų miškuose (3 lent.).

Likvidinės medienos tūris nustatytas pagal brandžių medynų stiebų tūrį, inventorizuotą atitinkamos brandžių medynų atrankinės, jai nesant – pagal sklypinės, pakoreguotos pagal nacionalinės miškų inventorizacijos bei inventurizacijų duomenis. Stiebų tūrio duomenys buvo atitinkamai pakoreguoti, atsižvelgiant į normatyvinį paliekamą biržės biologinės įvairovės medžių stiebų tūrį, taip pat į likvidinės medienos išėgą iš stiebų bei normatyvinius medienos ruošos nuostolius biržėje.

Užbaigus miško auginimo etapą prasideda labai svarbus ekonominiu požiūriu miško naudojimo etapas, kurio vienas iš svarbiausių uždavinių – racionalus išaugintos medienos sunaudojimas. Auginant medynus ilgiau nei tai numato nustatyta optimali auginimo trukmė, susidaro neišvengiami ekonominiai nuostoliai dėl pailginto medynų auginimo laiko, prarastos medienos ar jos kokybės. Kasmetiniai nuostoliai dėl žuvusių medžių medienos kokybės nuvertėjimo perbrendusiuose medynuose gana dideli. Šiuo metu kasmet iškertama vidutiniškai 2750 ha perbrendusių

3 lentelė. Metinė 2014-2018 m. pagrindinių kirtimų norma valstybinės reikšmės miškuose

	Ekvivalentinis plotas, ha			Likvidinis tūris, mln. m ³
	III - IV grupės	II grupės	Iš viso	
Urėdijų miškai	10880	155	11035	3,107
Kiti miškai	82	51	133	0,038
Iš viso	10962	206	11168	3,145

medynų. Galimas iškirsti perbrendusių medynų plotas glaudžiai siejasi su visu pagrindinių kirtimų plotu. Pagal dabartinį perbrendusių medynų kirtimo intensyvumą perbrendusių medynų plotai didėtų ir toliau, o ekonominiai nuostoliai, patiriami juose dėl medžių žūties, taip pat didėtų. Medynų pasiskirstymo pagal amžių analizė parodė, jog perbrendusių medynų plotus galima stabilizuoti kertant per metus ne mažiau kaip 3700 ha perbrendusių medynų. Siekiant perbrendusių medynų problemą išspręsti per 15-20 metų, reikėtų kasmet jų kirsti ne mažiau kaip 4-4,5 tūkst. ha, bendrą pagrindinių kirtimų plotą išlaikant vidutiniškai 11-11,5 tūkst. ha. Tai būtų svarbus žingsnis, palaipsniui mažinant nuostolius dėl medžių žūties brandžiuose ir perbrendusiuose medynuose ateityje.

Priėmus valstybinės reikšmės miškų 2014-2018 m. pagrindinio miško naudojimo normą 11 168 ha (plyno kirtimo ploto ekvivalentas), miškų urėdijų valdomuose miškuose po 10 metų prognozuojamas dvigubas II miškų grupės medynų, pasiekusių gamtinę brandą, ploto padidėjimas. III-IV grupės miškuose prognozuojamas pastovus brandžių pušynų ploto didėjimas, brandžių

eglynų, beržynų ir baltalksnyų plotų stabilizavimasis, brandžių drebulynų ir juodalksnyų plotų mažėjimas. Tai leis bent iš dalies spręsti ekonominių nuostolių perbrendusiuose minkštųjų lapuočių medynuose problemą ir užtikrins stabilų pagrindinį miško naudojimą kitą 2022-2031 m. dešimtmetį. Nežymus (6 proc.) pagrindinio miško naudojimo padidėjimas artimiausią penkmetį atitinka didėjančius Lietuvos medienos rinkos poreikius, numatomą energijos gamybos restruktūrizavimą. Siūlomos 2014-2018 m. valstybinės reikšmės miškų pagrindinio naudojimo kartu su ugdomaisiais, kitais tarpiniais kirtimais apimtys artės prie 5,2 mln. m³ stiebų tūrio, bet išliks žymiai mažesnės už bendrąjį tūrio prieaugį – sudarys 75 proc. III-IV miškų grupės, 22 proc. – II miškų grupės arba 67 proc. visų medynų bendrojo tūrio prieaugio. Kirtimo apimtys, skaičiuojant nuo grynojo prieaugio (be savaiminio išsiretinimo dalies), sudarys atitinkamai 93, 30 ir 84 proc. Šios miško naudojimo apimtys tenkina aukščiausius darniam miško ūkiui taikomus kriterijus – aukščiausiu balu vertinamos šalys, kurių medienos naudojimas yra mažesnis nei 95 proc. grynojo prieaugio. □

MARIJONO BERNOTAVIČIAUS nuotrauka

PENTAX
A RICOH COMPANY

K-5 II

KORPUSAS IR OBJEKTYVAS ATSPARŪS DRĖGMEI IR DULKĖMS

16.3 mln. efektyvių vaizdo taškų
Filmavimas Full HD formatu
7 kadrai per sekundę fotografavimo sparta
Plėčiamas ISO nuo 80 iki 51200
3,0 colio raiškus LCD ekranas
Maitinimo šaltinis: Ličio jonų baterija
Magnio lydinio korpusas, atsparus vandeniui/dulkėm
ir šalčiui iki -10°
Vaizdo stabilizavimo sistema
Pentaprizminis vaizdo ieškiklis, matymas apie 100%

Pradėti netikrojo eglinio skydamario žalos Lietuvos eglynuose tyrimai

JŪRATĖ LYNIKIENĖ
LAMMC Miškų institutas

Netikrasis eglinis skydamaris pirmą kartą masiškai Lietuvoje įvairaus amžiaus eglynuose pradėjo plisti 2009-2010 m. LAMMC filialo Miškų instituto Miško apsaugos ir medžioklės tyros skyriaus darbuotojai nuo šių metų pradžios pradėjo vykdyti projektą „Netikrojo eglinio skydamario (*Physokermes piceae* Schrank.) įtaka Lietuvos eglynų džiūties procesams (Nr. MIP-035/2012)“, kurį finansuoja Lietuvos mokslo taryba. Mokslininkai domisi skydamario ir suodligę sukeliančių grybų ryšiais bei daroma žala paprastajai eglei. Kartu bus siekiama nustatyti netikrojo eglinio skydamario natūralių priešų kompleksą bei pasiūlyti kovos priemones, kilus šio kenkėjo masinio dauginimosi židiniams. Šiame tyrimų etape didelis dėmesys skiriamas skydamario biologijos ir fonologijos išaiškinimui. Suaugusios netikrojo eglinio skydamario patelės yra išsipūtusios, rutuliškos formos, vidutiniškai 5-8 mm skersmens. Skydamariai dauginasi lytiniu

būdu. Lietuvoje šio vabzdžio generacija yra vienmetė. Patinėliai išsirita keliomis dienomis anksčiau už pateles ir pradeda skraidyti apie eglų šakeles, aktyviai ieškodami patelių. Po poravimosi patinėliai žūva. Lietuvos sąlygomis lervutės iš kiaušinėlių išsirita liepos viduryje ir klajoja 3-4 dienas, kol įsitaiso ant spyglių.

Lervutės maitinasi iki spalio – lapkričio mėnesio. Žiemoti skydamarių patelių lervutės susitelkia grupelėmis ant pamatinių šakelių žvynelių ar po jais. Anksti pavasarį jos išlenda ir prisitvirtina (prisitvirtina) ant šakelių, kol tampa suaugusiais vabzdžiais.

Šiame tyrimų etape taip pat įvertinta kenkėjo pažeistų medynų sanitarinė būklė Jurbarko, Kazlų Rūdos, Dubravos ir Kupiškio miškų urėdijose. Surinkti skydamarių ir suodligę sukeliančių grybų

pavyzdžiai bus tiriami laboratorijoje, siekiant kuo detaliau nustatyti šių žaladarių tarpusavio santykius. Darbus numatoma tęsti dar dvejus metus. □

Skydamarių pažeistos eglės Karšuvos girioje

VACLOVO TREPĖNAČIO nuotrauka

Netikrojo eglinio skydamario patelė

Skydamario kiaušinėliai ir lervutės

A. MARČULYNO nuotraukos

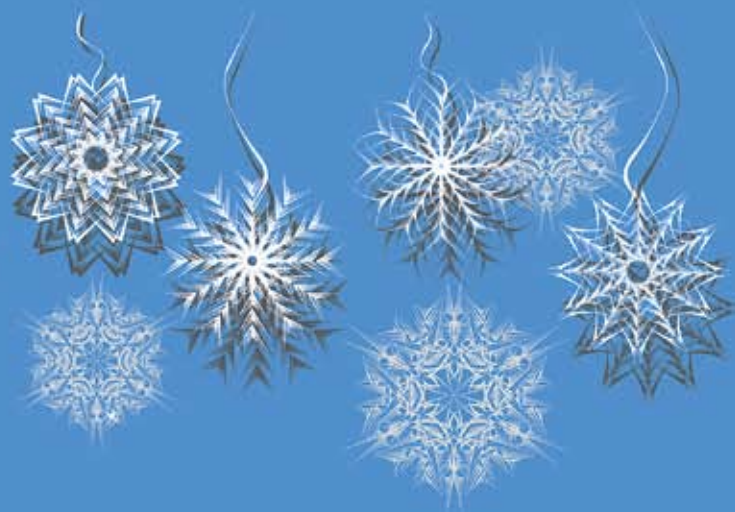

A. Klovo įmonė – oficiali firmos „OREGON“ atstovė Lietuvoje
palankiausiomis kainomis siūlo pirkti

kreipiančiąsias juostas * pjaunančiąsias grandines * vedančias žvaigždutes medkirtėms

Tel. 8 45 575700 * Faks. 8 45 575702 * El. paštas klovas2@takas.lt

Linksmų šv. Kalėdų,
derlingų Naujųjų metų!

HANDELSONDERNEMING
SCHRAUWEN B.V.

TECHNOLOGIJOS RYTOJUI...

Gamintojų atstovas Lietuvoje
S. Videikos įmonė „Santera“

Tel.: 8 618 02000
El. p. mtt@miskams.lt

www.miskams.lt

Odontek Techniki Ltd
w Jarosławie

MEDELŲNŲ TECHNIKA

Mūsų Mokytojas

JULIUS DANUSEVIČIUS
KĘŠTUTIS ARMOLAITIS
Buvę jo aspirantai

Baigiantis lapkričiui, Lietuvos ir užsienio mokslo visuomenei žinomas mokslininkas, miško dirvožemių tyrimo, bonitavimo ir kartografavimo pradininkas Lietuvoje prof. Mečislovas Vaičys, gyvenantis Birštone, artimųjų, buvusių bendradarbių aplinkoje pažymėjo garbią 85-erių gyvenimo metų sukaktį. Gimusiam Ignalinos apskrities Dūkšto valsčiaus Tartoko kaime M. Vaičiui gyvenimo aplinkybės taip susiklostė, kad profesorius progines gyvenimo sukaktis gali švęsti kas dveji metai: pagal tikrąją gimimo datą 1927 m. lapkričio mėn. 28 d. ir pagal pase įrašytą – 1929 m. sausio 28 dieną.

LAMMC direktorius prof. Zenonas Dabkevičius 85-mečio proga pareiškė jam padėką už ypač reikšmingą mokslinį ir praktinį indėlį dirvotyrai, miškotvarkai ir miškų būklės tyrimams. Profesorius ištyrė miško dirvožemių genezę ir evoliuciją, medžių ardo ir dirvožemio sąveiką, lemiančią medynų tvarumą ir našumą, sudarė naują miško dirvožemių klasifikaciją ir nurodė požymius miško augavietėms pažinti. Be to, parengė miško dirvožemių stebėsenos (monitoringo) programas bei metodus. Jo atrasti dėsningumai miškotyroje tapo sklypinės miškininkystės plėtojimo pagrindu.

Mokslinės veiklos bibliografija apima beveik 1000 pavadinimų mokslo ir mokslo populiarinimo straipsnių bei knygų. Pagrindinės mokslinės išvados pateiktos monografijoje „Pietų Pabaltijo miškų dirvožemių genezė ir savybės“ (1975) bei kartu su kitais autoriais leidiniuose „Lietuvos miškininkystė“ (1997), „Lietuvos dirvožemiai“ (2001), „Lietuvos dirvožemių makromorfologinė diagnostika“ (2006), „Miško ekologija“ (2008), „Miško augaviečių tipai“ (2008) ir kt.

Be didžiulio mokslo tiriamojo darbo, profesorius teko imtis ir atsakingų administracinių pareigų Miškų institute – būti skyriaus vedėju, direktoriaus pavaduotoju mokslui, direktoriumi, turėti daugybę visuomeninių pareigų šalyje ir užsienyje. Jis buvo renkamas Lietuvos dirvožeminių draugijos pirmininku (dabar – garbės pirmininkas), TSRS Žemės ūkio akademijos Vakarų skyriaus miškų ūkio sekcijos pirmininku, Rusijos V. Dokučiajevo vardo Dirvožeminių draugijos garbės nariu, Baltarusijos miškų instituto mokslinės tarybos nariu. Atliekamus M. Vaičio darbus deramai vertino Miškų ministerijos vadovai, ypač ministras A. Matulionis.

M. Vaičiui suteiktas žemės ūkio mokslų kandidato (dabar – daktaro) mokslinis laipsnis (1959 m.), moks-

lą daktaro (dabar – habilituoto daktaro) laipsnis (1973 m.), Lietuvos nusipelnusio mokslo veikėjo garbės vardas (1980 m.), profesoriaus vardas (1981 m.), Lietuvos nacionalinės mokslo premijos laureato vardas (1985 m.), skirta V. Vazalinsko premija (1997 m.) ir kiti apdovanojimai. Profesorius nemėgsta didžiuliais suteiktais titulais, apdovanojimais, sureikšminti nuveiktus darbus. Daugelyje publikacijų pasirašė kaip bendraautoris. Sukaup tą patirtį jis perteikė būsimiems miškininkams, LŽŪA dėstydamas miško dirvotyra.

Profesorius parengė 9 mokslo kandidatus (dabar – mokslo daktarus), kurie praturtino jo tyrimų sritį naujais darbais. Šių eilučių autoriams džiugu prisiminti, jog jų darbų vadovu buvo prof. M. Vaičys.

Daug jo sumanymų teko įgyvendinti atliekant mokslinio tyrimo darbus, pajusti jo reiklumą, darbų tikslumą ir mokyti taktiškumo bei kantrybės. Jo dėka dirvožemis mums tapo labiau pažįstamas

ir pagilėjo supratimas apie jo reikšmę, atliekant kitokio pobūdžio tyrimus: tiriant miško populiacijų adaptyvumo, tvarumo, kokybinius ir produktyvumo požymius ar įvertinant pramoninės taršos pasekmes miškui ir dirvožemiui.

Profesorius pasiūlytos rekomendacijos pasižymėjo paprastumu ir efektyvumu. Pvz., Jonavos miškų urėdijai atgavus iš kariškių Gaižiūnų poligono pustomuos smėlynus, prof. M. Vaičys išvalgiai patarė vietos miškininkams, kad, įveisiant pušes tankų sutankintame dirvožemyje, jį reikia giliai suarti.

Mūsų kolega pagal senųjų keltų žynių horoskopą gimė uosio ženkle. Į šį medį panašus ir Jubilatas. Ne tik išvaizda, bet ir horoskope nusakytomis charakterio bruožais. Profesorius įgimtas geranoriškumas, takto jausmas, mokėjimas bendrauti su skirtingais žmonėmis: jis moka išklausyti kitokią nuomonę, suprasti ir atjausti, neverčia kaltės kitiems. Ramiai išgyvena savyje pasitai-

kančias nesėkmes, turi gerą intuciją, originalus, numato veiklos pasekmes, pasverdamas visus už ir prieš. Lengvai valdo plunksną – sukakties proga gavome Profesorius eilėraščių rinkinį „Vakarėjanti padangė“, kurią jis skyrė savo Tėvams ir broliui poetui Vladui Vaitkevičiui. Daugiau kaip 100-e eilėraščių atsiskleidžia meilė artimiesiems, miškui ir savo kraštui.

Viliamės Profesorius pamatyti ir tarp jaunesniųjų kolegų miškininkų, kuriems jo patarimai būtų reikalingi. Linkime stiprios sveikatos, lemiančios laisvę nuo fizinių negalavimų ir dvasinių išgyvenimų. □

Profesorių sveikina ilgametė bendradarbė dr. Lilija Kubertavičienė

Džiugių ir šviesių žiemos švenčių Jums linki UAB
„Biržų žemtiekimas“ kolektyvas.

UAB „BIRŽŲ ŽEMTIEKIMAS“
Tiekimo g. 4, LT-41128 Biržai, Lietuva
Tel.: +370 450 31 383
Mob. +370 686 30477
Faksas: +370 450 31 484
El. paštas: info@zemtiekimas.lt
www.zemtiekimas.lt

LOGSET
TIESIOG GERIAUSIA
www.logset.com

Einantis savitu ir įdomiu gyvenimo keliu

Miškininkų bendruomenėje kuklus, nesireklamuojantis atliktais mokslo darbais, nesireiškiantis aktyvia visuomenine veikla habil dr. Jonas Grigaliūnas per savo 75-erius metus nuėjo savitą ir įdomų gyvenimo kelią. Daugelis jį pažįstame kaip nuoširdų kolegą, įdomų pašnekovą, miškininkystės mokslo tyrėją, gamtos mylėtoją – fotografo, Atgimimo kronikos fiksuotoją, miškininkystės darbų metraštininką, nenuilstantį keliautoją, buriuotoją, žveją, medžiotoją, sodininką. Kilęs iš Radviliškio rajono Šeduvos apylinkių, pokario metais patyręs sunkią našlaičio dalį, jis išmoko kabintis į gyvenimą, siekti užsibręžtų tikslų, kasdienybę pajavairindamas įdomiais pomėgiais. Šia proga tegul apie Joną kalba buvę bendradarbiai, pomėgių bendraminčiai ir jis pats.

Prof. Stasys Mizaras – apie mokslinę veiklą

Kolega Jonas Grigaliūnas, jau dirbdamas 1961–1964 m. tuometinėje Dubravos miškų tyrimo stotyje Šilupio girininkijoje, sukosi Dubravos girioje vykdomų Miškų instituto mokslininkų tyrimų verpete, vėliau žinias gilino LŽŪA stacionarinėje aspirantūroje, 1968 m. apgynė mokslų kandidato disertaciją tema „Kultūrinės kilmės pušų jaunuolynų taksacijos dėsningumų tyrimas Lietuvos TSR“. Nuo 1968 m. jo gyvenimo metai bėgo Lietuvos miškų institute. Beveik 30-ies metų tyrimai dendrometrijos klausimais buvo panaudoti habilitacijos disertacijoje „Lietuvos pušynų prieaugio dinamika ir vertinimas“, kuri apginta 1998 m. Jos pagrindu išleista monografija. Šiuose darbuose Jonas išaiškino naujus, žymiai tiksliau atspindinčius Lietuvos pušynų augimo dinamiką, vyraujančių medžių vidutinių prieaugių į aukštį ir skersmenį kulminacijos dėsningumus ir pagrindė šių rodiklių panaudojimą einamajam prieaugiui matuoti.

Kita Jono mokslinio darbo kryptis susijusi su tuo metu buvusiu naujove – elektroninių skaičiavimo mašinų ir matematinių metodų taikymo plėtote moksliniuose tyrimuose ir miškų ūkyje. Pirmasis tokio pobūdžio su miškotyra

susijęs darbas skirtas eglynų augimo eigai tirti (1971). Paruoštos programos medynų taksaciniams rodikliams skaičiuoti, sudaryti formrodžių matematiniai modeliai, paruošti dendrometrijos rodiklių skaičiavimo algoritmai. Atlikta per 20 tokio pobūdžio darbų. Ypač svarbus buvo miškų ūkio automatizuoto valdymo sistemos pagrindų sukūrimas. Projektas apėmė miško resursų valdymo; kadrų apskaitos, planavimo ir analizės; ūkinės veiklos apskaitos ir analizės; mokslinės techninės informacijos pasistemes. Nuo 1984 m. Miškų institute pradėta kaupti ir eksploatuoti miško želdinių duomenų bazė. Jos tobulinimo uždavinius Jonas sprendžia ir dabar. Jo moksliniuose darbuose nemažai dėmesio ir laiko skirta medienos kokybės tyrimams. Tai nusakintų pušynų medienos kokybės tyrimai (1998), lapuočių medžių rąstų žievės storio ir tūrio normatyvų sukūrimas (2009) ir kt.

Be plačių ir įvairiapusių mokslinių tyrimų, J. Grigaliūnui teko dideli administracinio organizacinio darbo krūviai. Apie 1970 m. pradėjus elektronines skaičiavimo mašinas (ESM) taikyti moksliniuose tyrimuose ir miškotvarkoje, jis tapo šių procesų lyderiu ir organizatoriumi Lietu-

voje. Prisimenu, instituto pastate išėmus langų rėmus, kranu per kiaurymę įkelta visą kambarį užėmusi pirmoji ESM „Nairi – S“. Vėliau Jonas dalyvavo visų ESM kartų kaitos procese. 1974 m. jis paskirtas institute įkurtos Matematinių metodų laboratorijos vedėju. Taip buvo padėti tvirti pagrindai dabartinei kompiuterizacijai miškų ūkyje.

J. Grigaliūnas yra dirbęs visų galimų lygių instituto mokslo organizatoriumi: mokslinio tyrimo grupės vadovu, skyrių (Matematinių metodų, vėliau – Miško resursų ir ekonomikos) vedėju, instituto direktoriaus pavaduotoju mokslui. Visuose šiuose veiklos baruose jis pasiekė ženklų rezultatus.

Miškininkas Vytautas Ribikauskas – apie kartu praleistą laisvalaikį medžioklėse

Nuo 1962 m. kolegos Jono gyvenime svarbią vietą užima ir medžioklė. Jis buvo vienas iš medžiotojų būrelio (tuomet vietoj pavadinimo turėjusio tik 43, vėliau 23 numerį), o Lietuvai atgavus nepriklausomybę – Girionių medžiotojų klubo steigėjų. Per pusšimtį metų Jonas nekeitė medžiotojų kolektyvo, buvo ir yra valdybos narys.

Medžioklė jam – ne pramoga, o neatskiriama gyvenimo dalis. Jam vienodai svarbu medžiojamųjų (ir ne tik) gyvūnų apsauga, globa ir taisyklingas jų medžiojimas, medžioklės trofėjų gerbimas, racionalus žvėrienos sunaudojimas, harmonijos siekimas tarp medžiojamųjų gyvūnų ir aplinkos. Jonui rūpi, kad klestėtų ne tik medžiojamųjų gyvūnų (ypač elninių žvėrių) populiacijos, bet ir kad miškuose žvėrys mažiau darytų žalos, niokotų žemės ūkio pasėlių plotus.

Jis yra kultūringo, sąžiningo medžiotojo pavyzdys, kuriam nereikia popieriuose surašytų medžioklės taisyklių, nes jo vidinės sąžinės taisyklės yra daug kartų griežtesnės už aplinkosaugos darbuotojų surašytas. Savo pavyzdžiu Jonas auklėja jaunąją medžiotojų kartą; už medžioklės kultūros propagavimą jam suteikti Girionių medžiotojų klubo ir Kauno medžiotojų sąjungos garbės medžiotojo vardai.

Jonas Grigaliūnas – apie savo keliones ir fotografavimą

Man teko lankytis įvairiuose kraštuose ir valstybėse. Tarybiniais laikais, kad išvyktum už sienos šalį, reikėjo užsitarnauti pasitikėjimą. Todėl tik keletą kartų buvau išleistas į Vengriją dalyvauti tarptautinėse Balatono konferencijose miškotyros ir bendradarbiavimo klausimais. Instituto direktoriaus akad. L. Kairiūkščio rūpesčiu buvau siųstas į Austriją organizuotą konferenciją miškininkystės klausimais. Bet tam turėjo pritarti tuometinis TSRS Valstybinis miškų ūkio komitetas. O Maskva negavo sutikimo iš Vilniaus, šis – iš Kauno, instituto partinės organizacijos. Tik po Nepriklausomybės atkūrimo atsivėrė vartai į Europą – su miškininkystės mokslu susietais klausimais, dar dirbdamas institute, spėjau apsilankyti Austrijoje, Vokietijoje, Lenkijoje, Švedijoje, Rumunijoje.

Kitur jau lankiausi kaip turistas. Mane, kaip ir anksčiau, labiau traukia dar išlikusi nepaliesta ar mažai paliesta gamta. Todėl pakeliau po Afriką, žavėjau si Rusijos šiaurės ir Sibiro platybėmis. Nepamirštamų įspūdžių parsivežiau iš Karelijos, Kolos pusiasalio, Rytų Sajanų, kalnuotojo Altajaus, Rytų Sibiro (Vorogovkos, Bachtos upių baseinai), bent 10-ties išvykų į Poliarinį Uralą, iš Kaukazo ir artimesnių vietų. Tiek daug atostogų praleisti kalnuose ir kitose kelionėse galėjau tik žmonos Jūratės nuoširdumo ir geranoriškumo dėka. Kai kurių kelionių įspūdžiai spausdinti žurnale „Mūsų girios“.

Keliaudamas po ekstremalių gamtinių sąlygų kraštus, išbandai savo fizines ir psichologines galimybes, pradedi geriau suprasti ir kritiškiau vertinti sunkumų reikšmę įprastiniame gyvenime. Sunki kuprinė, kurioje pagal sąrašą pridėta daugiau nei šimto pavadinimų daiktų, verčia sukaupiti ir papildyti kantrybės išgales, iškęsti tas sąlygas, kurių kelionėje jau nebepakeisi. Įsitikinau, kad „laukinis“ turizmas, lyginant su organizuotu, teikia daugiau įspūdžių. Atsidūręs negyvenamose vietose, tampa priklausomas tik nuo savęs ir kartu keliaujančių draugų, laisvai gali pasirinkti keliavimo maršrutą, dienotvarkę (nevaržomai laiptuoti po kalnus, žvejoti sidabriniuose šiaurės kraštų upių ir ežerų vandenyse,

Kalnų Altajuje

JONAS GRIGALIŪNAS nuotraukos

fotografuoti, gėrėtis peizažais, nusistatyti objektų apžiūros trukmę). Tik pabuvęs pavojingesnėse vietose pajunti, ką tau reiškia Lietuva. Ir tas grįžimo džiaugsmas lydi kiekvienos kelionės pabaigą.

Rinkdamas duomenis moksliniams darbams, gerai susipažinau ir su Lietuvos miškais, įdomesnėmis krašto vietomis. Jų grožį stengiausi parodyti tyrimo darbuose talkininkavusiems LŽŪA Miškų fakulteto studentams. Apie tai jie papasakodavo savo draugams. Todėl savanorių dalyvauti renkant mokslinę informaciją miškuose netrūko.

Dabar, kai žvelgiu į kompiuteryje daugybėje fotografijų užfiksuotus vaizdus, vėl kyla noras dar kartą pabūti tose vietose, kur daug kas norėjo, bet ne kiekvienas ryžosi nukeliauti. Prisimenu pirmąją 550 km kelionę baidare Nemuno upe nuo Berzinos žiočių iki Girionių. Prisimenu ir pirmuosius 1974 m. „laukinio“ turizmo metu patirtus įspūdžius Poliariniame Urale, buvusius sunkumus bei nepatogumus, riziką, kuri visada lydi atsidūrus toli nuo gyvenamųjų vietų. Dabar tai nebesvarbu, nors ir keliaujant buvo nesvarbu, kai be ginklo reikėjo eiti ką tik paupiu nuėjusios meškos pėdomis ar matant jos išvartytus akmenis; kai su sunkia kuprine reikėjo perbristi sraunių upių vandenį ir skverbtis per susipynusių karklų sąžalynus, ant visureigio viršaus išsilaikyti nenukritus, saugotis paslysti akmenų sangrūdose, iki užmiegant klausytis už palapinės giridimo nejaukaus nakties šnaresio; kai

kartais verčiant aplinkybėms per dieną tekdavo akmenuota ir pelkėta tundra lyjant nužingsniuoti per 30 km, karštyje nenusirengus ir prakaitui nuplaunant repelentus, gintis nuo kraujo ištroškusių ir debesimis puolančių muselių. Visa tai kažkur dingdavo, kai prieš akis atsiverdavo kalnų kuorai, slenkstėti upeliai su putojančio vandens srautais ar ežeriūkščiai su nurimusio vandens paviršių skrodžiančiais kiršlių pelekais ...

Kiekvienoje kelionėje, išvykoje, medžioklėje ar eilinio pasivaikščiojimo miške metu su manimi visada keliauja ir nuolatinis palydovas – fotoaparatas. Išskirtinį dėmesį nuo 1957 m. teikiu peizažams ir paukščiams. Tai nėra lengvai įgyvendinamas pomėgis, kai kelias valandas tenka ramiai

išsėdėti medyje, 15–25 m aukštyje ar nendryne virš vandens pastatytoje slėptuvėje (apie tai jau buvo sukurta ir anekdotų). Užfiksuotos gamtos akimirkos susidėliojo į fotoalbumus „Girioje prie marių“, „Plėšrieji sparnuočiai“, „Mūsų miškas“. Gaila, kad to meto leidinius menkino žema spaudos kokybė. Daugelis nuotraukų spausdinta bendraautorystės teisėmis įvairiuose albumuose, knygose, žurnale „Mūsų girios“. Kiek apmaudu, kad jau dveji metai guli neatspausdintas albumas apie Lietuvos atgimimo laikotarpį „Fotografavau Lietuvą“. Nors visą medžiagą atiduočiau be jokio atlygio, leidėjams tam stinga lėšų... O gal dar ne metas, gal dėl „aštresnių“ vaizdų ir užrašų praeities baimė tebetvyro...?

Teko įamžinti fotografijomis ir besikeičiančią žmonių gyvenamąją aplinką, likimo valiai paliktas to meto jų vertybės. Audringai kintanti aplinka visa tai negrįžtamai nusineš į užmarštį. Gal kam kada nors bus įdomios mano kompiuterinėje laikmenoje bei 3–15 kg sveriančiuose albumuose gulinčios kūrybinės bei reportažinės nuotraukos?

Miškų institute surengtame susitikime su buvusiais bendradarbiais kelionių užgrūdintam miškininkui Jonui Grigaliūnui palinkėta dar ne kartą susikrauti kuprinę, patraukti į egzotinius kraštus ir rasti vietos fotoaparatai. Visa kita susidėlios sugrįžus. □

Parengė VACLOVAS TREPĖNAITIS

Augalija irsta šalinimo vietoje

AUTORIAUS nuotrauka

Ar išgelbės Lietuvos kraštovaizdį muflonai?

VYGANDAS KUNGYS

Likimo ironija, kad mums prireikė gamtosauginio projekto, kuris vadinasi „Degraduojančių europinės svarbos buveinių atkūrimas Lietuvos valstybiniuose parkuose“. Iš tokio pavadinimo sunku suprasti, kas saugomose teritorijose degraduoja ir kas tai per priemonė. Pasirodo, taip atkakliai saugojome gamtą, o nukentėjo kraštovaizdis, kuriame sparčiai mažėja pievų. Jos apauga pelkine augalija, transformuojasi į krūmynus ar mišką.

Ieškant dėl šių pokyčių kaltų, gamtosaugininkai dūrė pirštu į Europos Sąjungos paramos priemones „Ankstyvas pasitraukimas iš prekinės žemės ūkio gamybos“, „Žemės ūkio paskirties žemės apželdinimas mišku“ ir kitas, kurios tariamai mažina kraštovaizdžio pievų plotą. Kaltinant tuo ES paramą, panašu, kad spjaudoma į šulinį, kuris finansiškai girdo daug kitų gamtosauginių projektų.

Ne paslaptis, kad priežastys šiems kraštovaizdžio pokyčiams saugomose teritorijose siekia daug senesnius laikus. Įstatyminė bazė, paremta draudimais, reikalavimais bei pačių saugomų teritorijų darbuotojų „visažinystė“ šiuose reikaluose, gamtosauginiai kraštutiniai prisidėjo, kad šios problemos pirmiausia išryškė-

jo saugomose teritorijose. Kuo tik dabar neužiima Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba: saugo mūsų gamtą, kraštovaizdį, kultūrą, vysto turizmą, rekreaciją; nesvetimi ir tokie užsiėmimai, kaip miškininkystė, muziejininkystė ar kažkas panašaus į gyvulininkystę.

Valstybinių parkų direkcijos perka ūkininkavimo padargus pievų priežiūrai. Be mums įprastų avių, ožkų, greit mūsų saugomose teritorijose atsiras ir egzotiškų mėšinių galvijų, laukinių arklių, muflonų. Deja, saugotojai neslepia, kad pasibaigus projekto pinigėliams, visas šis „zoožo-

liapjovių“ parkas greičiausiai bus neatlygintinai išdalintas ūkininkams, miškų urėdijoms. Tad po vieno projekto bus kitas, reikės ieškoti pinigų mūsų valstybės biudžete, ES fonduose. Ir taip pasaka be galo. Deja, rezultatai būtų laikini, ekosistema sparčiai grįžtų į pradinę būseną, vos pasibaigus projektui.

Kraštutinumais kvepia valstybinių parkų direkcijų darbuotojų susižavėjimas ganiava, kiek mažiau – šienavimu. Nebūsiu pranašu, tačiau greit pasigesime saugomose teritorijose žemės arimo, javų lauko, daržo ir kitų mūsų kraštovaizdžio elementų, būdingų natūriniam ūkininkavimui. Tas, kas domisi tais dalykais, manau, supranta, kad kaime būtinas vi-

1 pav.

sas tradicinis ūkininkavimo kompleksas, grąžinantis saugomų teritorijų būklę iki nevykusio saugojimo.

Visai neseniai senojo raugo gamtosaugininkams vien mintis, kad saugomoje teritorijoje reikia saugoti, remti žemės ūkio veiklą, atrodė šventvagiška. Prieš 20 metų daug tikėtasi, kad nelikus saugomoje teritorijose kolūkių, asmeninių ūkių taršos mūsų ekosistemos natūraliai apsisvalys, tačiau stebime visai kitokius procesus. Be to, gausiai įvairia augalija apaugusiuose vandens telkiniuose vis sparčiau įsibėgėja eutrofikacija. Yra teigiančių, kad tai natūralių sukcesijų sukelta pasekmė. Saugomos teritorijos nėra uždaros, nuo aplinkinio pasaulio izoliuotos ekosistemos. Su paviršiniu, gruntiniu vandeniu, kitais būdais antropogeninė tarša vis vien pasiekia vandens telkinius, vyksta antrinė tarša, tad susitaikyti su tuo nereikėtų. Klaidinga manyti, kad būtina gelbėti pievas ar kokį kitą išskirtą kraštovaizdžio, ekosistemos elementą. Manau, būtinas visas kompleksas priemonių arba reikia grąžinti tradicinį natūrinį ūkininkavimą į saugomas teritorijas.

Norint suprasti, kas vyksta, reikia žinoti ūkininkavimo ypatumus Lietuvoje. Iki XIX a. vidurio vyravo tradiciniai natūriniai smulkūs ir vidutiniai ūkiai, nebuvo arba mažai buvo vartojamos mineralinės trąšos, augalų apsaugos cheminės priemonės. Dirbamos žemės trūko, buvo

šienaujamos vandens telkinių pakrantės, užliejamos pievos, šlapynės. Ši biomasė būdavo sunaudojama per žiemą tvarte pašarui, kraikui, kur virtusi organinėmis trąšomis (mėšlu) atsidurdavo žmogaus labiausiai alinamoje vietoje – dirbamoje žemėje. Maisto medžiagos, perneštos paviršinio, gruntinio vandens prie vandens telkinių, į žemumas, buvo sunaudojamos augmenijos, kurią šienaudami žmonės grąžindavo į aukštumas dirvų derlingumui atstatyti.

Situacija keitėsi kolūkiuose ir dabar stambėjančiuose šiuolaikiniuose ūkiniuose, be organinių trąšų, pradėjus plačiai naudoti mineralines trąšas, chemines augalų apsaugos priemones. Suirus kolūkiams, situacija dar pablogėjo, nes liko daug nedirbamos žemės, visai nustota šienauti žemės ūkio technikai sunkiai įveikiamas šlapynės, pakrančių pievas, pelkes.

Visus faktorius, taršų rūšis, įtakojančias tolimesnę šių ekosistemų taršą, nelengva aprašyti. Aišku viena, kad ciklas, kai iš žemumos maisto medžiagos keliavo į aukštumą, yra nutrauktas ir gamtosaugininkai turi tai aiškiai įvardinti. Radus būdą, kaip šį ciklą atkurti, išsispręstų didžioji dauguma šių vietų gamtosauginių problemų.

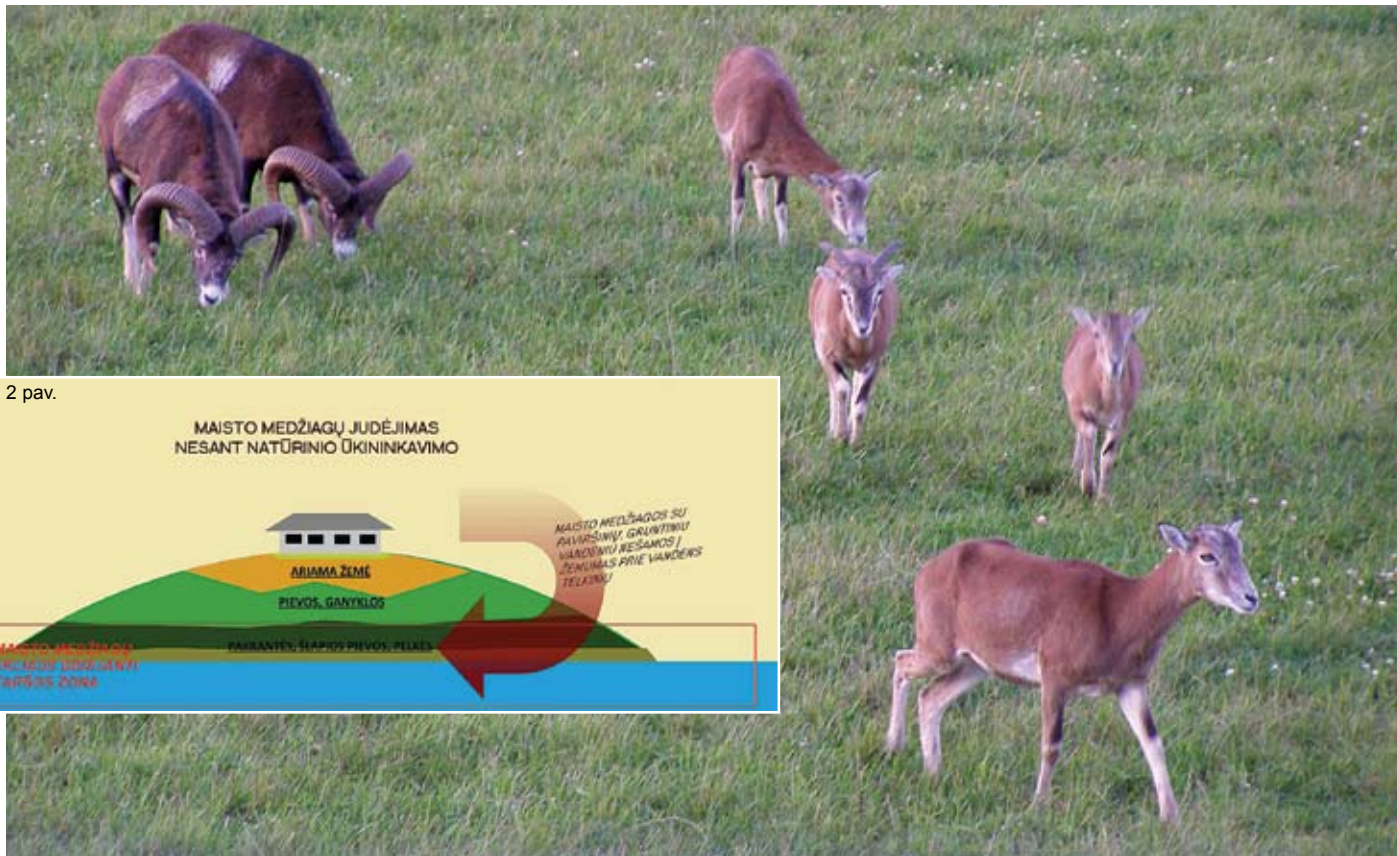
Naivu tikėtis realios naudos ekosistėms, kai už ES lėšas dabar „tvarkomos“ žemumų užliejamos pievos, pelkės, kai nupjauta augmenija pūva sukrauta jos

pakraštyje. Dar didesnė klaida, kai krūmai deginami vietoje. Po šių darbų irštančios organinės medžiagos, pelenai dar greičiau patenka į aplinką. Ganiava tokiose vietose taip pat turi trūkumų – per gyvulio virškinimo traktą perėjusi augmenija tais pačiais metais dar sparčiau įsuka maisto medžiagų apykaitos ratą. Tokio „saugojimo“ pasiektas efektas laikinas, o lazda greit atsituks antru galu – už ES pinigų paspartinta antrine tarša, kintančia augmenija, drėgmės režimu, dirvožemio rūgštingumu ir kt.

Visame krašte mažėja smulkiųjų, vidutinių ūkininkų skaičius. Tam įtakos turi senstantis kaimas, darbingų žmonių emigracija, pasikeitęs vietos gyventojų gyvenimo būdas ir orientuota žemės ūkio politika remti stambius specializuotus ūkius. Tinkamai suinteresavus, įpareigojus tvariai ūkininkauti, ir smulkūs ūkiai su ES parama išliktų konkurencingi rinkoje, sustabdytume jų nykimą saugomose teritorijose. Aš už tai, kad visi ūkininkautų, vadovaudamiesi gamtosaugininkų tinkamai nubrėžtomis gairėmis.

Kodėl vėl bandoma išrasti dviratį, kai tiek amžių vietinės galvijų veislės tinkamai formavo kraštovaizdį, o dabar staiga prireikė naujų? Neįprastai atrodys saugomos teritorijos, praturtintos Korzikos – Sardinijos kalnų aviniais muflo-nais, laukinių arklių, egzotiškų galvijų bandomis. Ar tokio kraštovaizdžio mes norime? □

Muflonai

2 pav.

Kokie medynai miške rentabiliausi?

JUOZAS GIRINAS

Kėdainių miškų urėdijos miškų urėdas

Praktinėje miškininkystėje giliai išsėkniusi nuomonė, kad pats vertingiausias pinigine prasme miškas, kuriame auga ąžuolai, pušys ir eglės. Jeigu tokių užaugintą mišką gauni dovanų ar pavyksta nupirkti iš kokio senuko, tai tikrai taip, bet jeigu tokių mišką reikėtų pačiam užsiauginti, įsitikinimas šiek tiek pasikeistų.

Pabandykime apie tai pakalbėti, įvertindami konkrečių medžių rūšių vidutinės faktinės medienos pardavimo kainas ir iš tų medžių susidedančių medynų kirtimo amžius. Visi gerai žinome, kad paskirų medžių rūšių medynai kertami, sulaukę skirtingų amžių. Pvz., IV grupės ūkiniuose miškuose pušynų kirtimo amžius yra 101-eri metai, o beržynų – 61-eri, brandžių drebulynų – tik 41-eri metai. Turint kiekvienos medžių rūšies visos parduotos medienos vidutinę 1 m³ kainą, nesunku paskaičiuoti, kurios medžių rūšies konkrečiose augavietėse ar augaviečių grupėje kasmetinis pajamų prieaugis yra didžiausias.

Mūsų pastebėjimai paremti Kėdainių miškų urėdijoje 2002-2011 m. gautomis vidutinėmis kiekvienos medžių rūšies parduotos žaliavinės medienos 1 m³ kainomis ir iš tų medžių rūšių sudarytų medynų kirtimo amžiais (1 lent.).

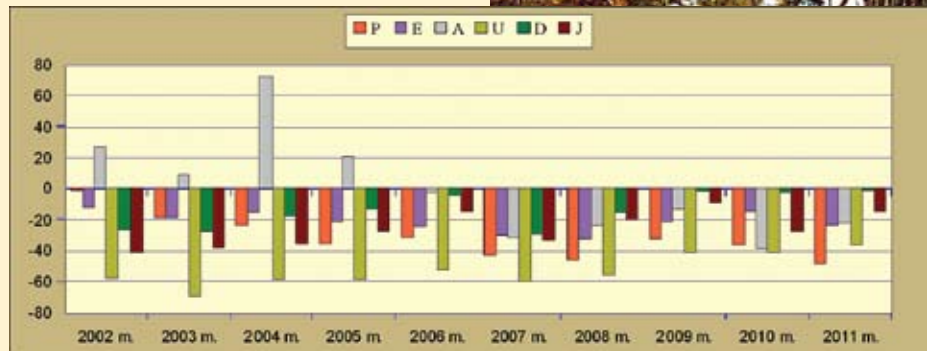
1 lentelė. Vidutiniškai kasmet padidėja pajamos už medieną, auginant konkrečias medžių rūšis ir įvertinus jų kirtimo amžių

Medžių rūšis	Vidutinė parduotos medienos kaina, Lt/m ³ (2002-2011 m.)	Kirtimų amžius IV gr. miškuose	Gautas metinis pajamų prieaugis, Lt/m ³
P	128,83	101	1,28
E	106,74	71	1,5
A	223,17	121	1,84
U	92,42	101	0,92
B	118,18	61	1,94
D	68,3	41	1,67
J	87,49	61	1,43

Pagal gautą metinį pajamų prieaugį pirmauja beržo mediena, antroje vietoje – ąžuolas, trečioje, kaip bebūtų netikėta, dabartinė supuvusi drebulė, kurios parduotos medienos padaringsumas minėtu laikotarpiu tesiekė 43 proc. Parduotos beržo medienos vertė pasku-

tinius 6-erius metus buvo didžiausia. Pirmus 4-erius metus jos vertė nusiėjo tik ąžuolo medienai, kai jų džiūvimas tuo metu dar nebuvo išbėgęs. Vėlyvesniais metais, kai buvo kertami tik išdžiūvę ąžuolai, jų medienos vertė krito ir metinis pajamų prieaugis tapo mažesnis negu beržo.

Konkrečios medžių rūšies metinio pajamų prieaugio nukrypimas nuo beržo metinio pajamų prieaugio, proc.

Jeigu panašius tyrimus atliekame vertindami tik 2011 m. gautas medienos kainas, kada visų medžių rūšių mediena buvo gerokai brangesnė, gauname irgi analogišką vaizdą – beržo medienos metinis pajamų prieaugis išlieka pats didžiausias (2 lent.).

2 lentelė. Konkrečių medžių rūšių pagal 2011 m. faktines vidutines medienos pardavimo kainas gautas metinis pajamų prieaugis, Lt/m³

Medžių rūšis	Vidutinė parduotos medienos kaina, Lt/m ³	Kirtimų amžius IV gr. miškuose	Gautas metinis pajamų prieaugis, Lt/m ³
P	128,44	101	1,27
E	135,58	71	1,91
A	234,11	121	1,93
U	159,21	101	1,58
B	150,9	61	2,47
D	100,3	41	2,45
J	127,94	61	2,1

Šiuo atveju prie beržo medienos metinio pajamų prieaugio labai priartėja drebulės medienos metinis pajamų prieaugis. Trečioje vietoje – juodalksnis. Esant dabartinei medynų sortimentinei struktūrai bei rinkos kainų lygiui, patys rentabiliausi yra beržynai. Taip vertinant, svarbus su-

kauptas brandžių medynų 1 ha tūris (brandžių drebulynų jis yra vienas didžiausių). Patys mažiausi tūriai dėl nepalankių gamtinių sąlygų šiuo metu yra brandžių uosynų ir ąžuolynų. Beržynų tūriai derlingose augavietėse artimi eglynų tūriams ir atsilieka nuo eglynų tūrio tik 5,3 proc. (3 lent.).

3 lentelė. Konkrečių medžių rūšių IV ir III gr. miškuose brandžių medynų tūrių nukrypimas nuo vidutinio brandžių medynų tūrio Kėdainių miškų urėdijoje, proc.

Medžių rūšis	Tūrio nukrypimo, proc.
P	7,5
E	3,4
Ą	-13,5
U	-15,7
B	-1,9
D	10,5
J	113,8

Šaltinis: Lietuvos miškų ūkio statistika 2011

Jeigu pavyktų, taikant miško selekcijos metodus, sumažinti vidinio puvinio išplitimą drebulynuose ir taip pagerinti gaunamos žaliavinės medienos sortimentinę struktūrą arba auginti greitai augančias drebulės, kurios pasiektų dabartinės techninės brandos skersmenis jaunesnės, kol dar centrinio puvinio nėra, ir būtų iškertamos pagal tikslinius skersmenis, neabejotinai, esant dabartinės medienos rinkos kainų lygiui, į pirmą vietą išsiveržtų drebulė. Žinoma, tai tinka tik derlingų ar labai derlingų ir drėgnų augaviečių medynams, kur 80-90 proc. beržynų ir drebulynų pasiekia I a ar I bonitetus.

O kaipgi su ąžuolynais? Manau, kad nereikėtų abejoti ąžuolo medienos vertingumu. Tik ąžuolynų auginimas nėra toks paprastas, kaip gali pasirodyti. Grynų ąžuolynų auginimas nuo pasodinimo, įvertinus visus ilgo laikotarpio priežiūros, ugdymo, šakų genėjimo ir apsaugos darbų kaštus, įvertinus visą riziką dėl įvairiausių ne nuo žmogaus valios priklausančių pakenkimų (pvz., periodiškai pasikartojantys ąžuolų džiūvimai, lapus griaužiančių kenkėjų masiniai antpuoliai), vargu, ar pinigine prasme yra saugi investicija.

Ąžuolynų auginimas – tai labiau mūsų tautinis pasididžiavimas, duoklė ateities kartoms. Ją galima sėkmingiau, su mažesne rizika ir mažesnėmis sąnaudomis atiduoti, įveisiant mišrius želdinius ar žėlinius, kurių pradiniam amžiuje ąžuolo medeliai užima 2-3 dalis reikalingo medynui susiformuoti medelių skaičiaus. ąžuolo sodinamoji medžiaga turėtų būti optimalaus aukščio su tinkamai suformuotomis šaknimis. Likusią jaunuolyno dalį galėtų užimti eglė, liepa ar klevas. Nereikėtų ignoruoti tokiuose medynuose ir beržo su drebulė. Pati gamta tokius sudėtingus medynus kuria, ir jie yra atsparesni įvairioms negandoms. Panašus medynas, sistemingai jį ugdant, o vėliau išimant tikslinių sortimentų pasiekusius matmenis kitų rūšių medžius, galėtų greičiau grąžinti įdėtą lėšas ir atlikti tą kilnią misiją ateities kartoms.

AUTORIAUS nuotrauka

Puvinio pažeistos paprastojo uosio pagrindinės šaknys

Apie lėšų taupymą galvoti reikia, nes pamokantį pavyzdį jau turime su dabartiniais uosynais. Prisiminkime, kiek buvo išleista lėšų, kiek sugadinta nervų ir rašalo, berašant pagyrimus ir nuobaudas už uosynų ugdymo (kitais žodžiais, gryninimo) planų vykdymą. Kur šiandien tie išpuoselėti uosynai? Kur braškantys paprastojo uosio genetiniai draustiniai ir jų sėkliniai medynai? Jų nebėra. Jie tiesiog išdžiūvo ar išvirto, nupuvus pagrindinėms šaknims. Didžioji jų medienos dalis sunaudota kaitrioms malkoms, nemaža dalis supuvo ar dar pūva miškuose. Masinio nykimo priežastys nežinomos ir žmogaus protu nesuvoktos, o jeigu kiek ir suvoktos, tai žmogus realios įtakos uosynų nykimo procesui neturi. Ir, vargu, ar bepatatys mūsų dabartinės kartos uosynų atgimimą derlingiausiose žemėse...

Labai nenorėčiau, kad panašus likimas ištiktų šiandien masiškai sodinamus grynų gryniausius ąžuolynus. □

Miškų urėdijų 2012 m. lapkričio mėn. parduotų apvaliosios medienos sortimentų kainos, Lt/m³

Sortimentas	2012 m. lapkričio mėn. vidutinė kaina	Indeksas 2012 m. sausis=100	2012 m. sausio - lapkričio mėn. vidutinė kaina
Pušies pjautinieji rąstai	192	101.6	189
Eglės pjautinieji rąstai	202	100.5	201
Ąžuolo pjautinieji rąstai	469	98.1	483
Uosio pjautinieji rąstai	168	71.5	206
Drebulės pjautinieji rąstai	133	100	133
Beržo pjautinieji rąstai	205	95.3	209
Juodalksnio pjautinieji rąstai	167	79.5	191
Pjautinieji spygliuočių smulkieji rąstai	158	103.3	156
Pjautinieji lapuočių smulkieji rąstai	127	104.1	125
Eglės popiermedžiai	80	89.9	81
Pušies popiermedžiai	80	87	82
Beržo popiermedžiai	99	87.6	101
Drebulės popiermedžiai	72	86.7	77
Uosio popiermedžiai	116	80.6	129
Plokščių mediena (spygliuočių)	59	76.6	67
Plokščių mediena (lapuočių)	57	77	63
Malkinė mediena	70	82.4	77
Iš viso apvalioji mediena	123	86.6	127

Kainos be PVM ir transporto išlaidų

GMU inf.

Dubravos EMM urėdija – Lietuvos miškų ateičiai

VYTAUTAS RIBIKAUSKAS

Per 9 metus karpomi beržai plantacijoje pasiekė šiltnamio lubas ir derlius sumažėjo

Praktiniais miško medžių selekcijos darbais Dubravos EMM urėdija (įskaitant buvusios Dubravos miškų tyrimo stoties veiklą) užsiima nuo 1969 m. pabaigos, kai Dubravos medelyne buvo įsteigta elitinės sėklininkystės grupė. Ją sudarė tuometinis vyriausiasis miškininkas Algirdas Kažemėkas (vadovas) bei inžinieriai Vytautas Ribikauskas ir Romutis Macijauskas. Grupės veiklos tikslas – įgyvendinti praktikoje Miškų institute vykdomų medžių genetikos, selekcijos ir sėklininkystės tyrimų rezultatus. Vėliau grupė pervadinta į Dubravos miškų tyrimo stoties Miško selekcijos ir sėklininkystės centrą. Jis vykdo Lietuvos miškų genofondo objektų inventorizaciją, šalies miškuose peratestavo ir atrinko naujus įvairių medžių rūšių rinkinius (tada vadintus pliusiniais) medžius, sėklinius medynus (draustinčius), organizavo ūglių skiepijimui paėmimą nuo augančių rinkinių medžių, skiepytų sodmenų išauginimą miško sėklinėms plantacijoms įveisti miškų ūkiuose ir klonų rinkiniams įveisti Dubravos miškų tyrimo stotyje.

Dubravos miškų urėdijos Miško selekcijos ir sėklininkystės centro pagrindu 1994 m. pabaigoje įkuriamas savarankiška įstaiga – Lietuvos miško selekcijos ir sėklininkystės centras, perėmęs iš urėdijos visus miško selekcijos ir sėklininkystės darbus. Tačiau nuo 2004 m. reorganizavus šį centrą, selekcinį sodmenų auginimas vėl sugrąžintas Dubravos EMM urėdijai. Įkuriamas Selekcinių sodmenų išauginimo gamybinis padalinys, šiam padaliniui prie

Girionių gyvenvietės pastatyti šiltnamiai. Dabar Eugenijos Klimavičienės vadovaujamame padalinyje dirba 4 nuolatiniai darbininkai (3 skiepytojos ir traktorininkas), dar samdomos 4 sezoninės darbininkės. Pasibaigus skiepijimo sezonui, skiepytojos prižiūri sodmenis.

Čia visoms miškų urėdijoms auginami sodmenys miško sėklinėms plantacijoms įveisti. Daugiausiai skiepijami eglės, pušies, ąžuolo, beržo, juodalksnio, uosio, liepos sodinukai. Per sezoną, kuris trunka balandžio – gegužės mėn., kasmet paskiepijama vidutiniškai po 15 000 medelių. Geriausių skiepų prigijimo rezultatai (vidutinis prigijimas – 74 proc.) yra pasiekusi Albina Kanapickienė, Miškų instituto darbuotoja, talkinanti skiepijimo sezono metu. Ne ką mažesnis ir skiepytojos Danutės Petrošienės vidutinis skiepų prigijimo procentas – 68 proc. Pastebėta, kad vidutinį skiepų prigijimo procentą ženkliai sumažina sunkiai skiepijimui pasiduodantis ąžuolas.

Įskiepiams ūglius paimti nuo augančių rinkinių medžių padeda miškų urėdijos inžinierius Darius Bielevičius ir girininkas Kęstutis Sinkevičius, nes šiam pavojingam darbui, kai reikia įsikurti į pačių aukščiausių Lietuvos medžių viršūnes, sunku rasti darbininkų. Darbo miško selekcijos srityje metais ir man teko įlipti į daugiau kaip 1500 rinkinių medžių viršūnes.

Selekcinį sodmenų auginimo padalinio teritorijoje 2003 m. specialiai pasta-

tytame aukštame (10 m) polietileno plėvele dengtame šiltnamyje 0,16 ha įveista karpotojo beržo sėklinė plantacija. Skiepytus beržus čia auginant izoliuotai nuo aplinkos, išvengiama rinkinių medžių vegetatyvinių palikuonių kryžminimosi su aplinkoje augančiais savaiminiais beržais. Plantacijoje kryžminimosi procese dalyvauja tik iš didesnės dalies Lietuvos miškų atrinktų gražiausių ir našiausių 101 rinkinių medžių skiepijimo būdu padauginėti palikuonys.

Kadangi miškų teritorija suskirstyta į miško medžių sėklinius rajonus ir viename ar kitame rajone miško sodinimui negalima naudoti sodmenų, išaugintų iš bet kur surinktų sėklų, beržo plantacija susideda iš dviejų viena nuo kitos izoliuotų sekcijų. Abiejose sekcijose pasodinta 144 skiepyti beržai, tačiau vėliau, daliai medelių žuvus, jų liko tik 120. Iš vienos plantacijos sekcijos surinktų sėklų išauginti sodmenys gali būti naudojami pirmajame karpotojo beržo kilmės rajone, kuris apima Pajūrio žemumos ir Žemaičių aukštumos administracinius rajonus, o iš kitos sekcijos – Vidurio Lietuvos žemumos administraciniuose rajonuose. Plantacijoje skiepyti beržai pradėjo derėti 2005 m., antraisiais po plantacijos įveisimo metais. Tais metais iš abiejų sekcijų surinkta 1,4 kg sėklų. Trečiaisiais metais (2006 m.) surinkta 30,7 kg sėklų. Daugiausia sėklų buvo surinkta ketvirtaisiais augimo metais (2007 m.) – 51,5 kg. Bet plantacija pasirodė esanti neilgaamžė. Sparčiai augantiems beržams teko nupjaustyti viršūnes,

I rinktinę eglių iškiepių
paimti kopia Dubravos
urėdijos inžinierius
Darius Bielevičius

Selekcinų sodmenų išauginimo padalinio
viršininkė Eugenija Klimavičienė

dėl to ženkliai sumažėjo sėklų derlius: 2011 m. surinkta tik 4,6 kg, o 2012 m – 17 kg.

Šiomet buvo nuspręsta plantaciją atnaujinti – vietoj iškirstų peraugusių medžių pasodinti naujus skiepus. Per 9 metus šioje beržo plantacijoje buvo surinkta 175,5 kg sėklų. Nuo vieno medelio geriausiais derliaus metais (2007 m.) vidutiniškai gauta 0,43 kg sėklų. Iš plantacijoje surinktų sėklų išaugintų beržynų produktyvumas, pasak mokslininkų, gali padidėti iki 30-ies proc., o medienos kokybė – iki 21-o proc. ar dar daugiau (J. Danusevičius, V. Baliuckas, D. Danusevičius). Reikia tęstinės Miško genofondo išsaugojimo ir selekcijos plėtros programos („Mūsų girios“, 2012 m., Nr.2).

Kadangi beržo sėklos labai smulkios, iš jų 1 kg gruntiniuose daigynuose galima išauginti 20-50 tūkst. miškui sodinti tinkančių sėjinukų. Daug geresnių rezultatų galima pasiekti beržo sėjinukus auginant šiltnamiuose su uždara šaknų sistema, kai iš 1 kg sėklų išauga apie 300 tūkst. sėjinukų. Šiuo būdu ribotas berželių skaičius jau pradėtas auginti Dubravos EMM urėdijos Selekcinių sodmenų išauginimo padalinio šiltnamiuose. Šiomet iš šiltnamyje pasėtų 0,3 kg sėklų išauginta 100 tūkst. sėjinukų su uždara šaknų sistema. Ateityje Dubravos EMM urėdijoje numatoma statyti šiltnamių kompleksą ir su uždara šaknų sistema (konteineriuose) auginti visų medžių rūšių sodmenis, skirtus miškams atkurti ir įveisti.

Kasmet apie 10 kg beržo sėklinėje plantacijoje surinktų sėklų išsėjama Dubravos EMM urėdijos daigyne. Apie 10 kg šių sėklų kasmet perka Jurbarko, 4 kg – Šiaulių, 2-3 kg – Kaišiadorių bei Pakruojo ir kitos miškų urėdijos. Dabar Dubravos EMM urėdijos sandėlyje – šaldytuve saugoma 23,4 kg beržo sėklų, surinktų sėklinėje plantacijoje. Paruoštų izoliuotai nuo aplinkos auginamoje plantacijoje beržo sėklų savikaina yra didelė. Kad miškų urėdijos

AUTORIAUS nuotraukos

Ateities beržynų siekiamybė

ir privačių miškų savininkai daugiau pirktų aukštos selekcinės vertės karpotojo beržo sėklų ar iš jų išaugintų sėjinukų, Dubravos EMM Selekcinių sodmenų išauginimo padalinio darbų kaštus reikėtų bent iš dalies kompensuoti iš valstybės biudžeto. Išauginti ateities kartoms našius, gražius miškus, produkuojančius vertingą medieną – visų Lietuvos piliečių, ne tik valstybinių miškininkų rūpestis. □

Skiepyti selekciniai sodmenys sėklinėms plantacijoms
įveisti auginami visoms Lietuvos urėdijoms

Beržo sėjinukai, išauginti iš plantacinių sėklų,
su uždara šaknų sistema

Kalėdoms paruošiama per 3000 egliųčių

Gražiausia Kalėdų eglė

ALDONA KVEDARIENĖ

Kasmet Kalėdoms miškų urėdijos priaugina ir parduoda apie 30 tūkst. egliųčių, nemokamai išdalija 100 tūkst. jų šakų. O ką savo namuose puošia patys miškininkai, pavyzdžiui, vieno iš didžiausių šalyje pagal išauginamų sodmenų asortimentą – Kauno miškų urėdijos Raudondvario medelyno šeimininkė Rima Žebrauskaitė?

Daugiausia žmonių medelyne būna savaitgaliais. Tuomet atvažiuoja jie šeimomis – su vaikais ir anūkais. Retas jų ima pirmą po ranka pasitaikiusią eglutę. Kalėdines egles jie renkasi ilgai, pakėlę už viršūnės arba įsmeigę į sniegą tyrinėja jas iš visų pusių. Daugelio supratimu, kalėdinė eglutė turi būti lygi, kaip muliažas, bet, šypsosi medelyno šeimininkė Rima Žebrauskaitė, ne visos tokios užauga. Vėjai, pūgos ir lietūs eglutės augime, kaip ir gyvenimas žmogaus veide, palieka savo pėdsakus, įspaudžia savo žymes.

Retai kas renkasi išvargusias eglutes. Bet štai kelinti metai iš eilės į Raudondvario medelyną atvažiuoja gydytoja iš Kulautuvos. Eglutes Kalėdoms ji perka ne tik sau, bet ir bažnyčiai – Kulautuvos gydytoja dar yra ir bažnyčios patarnautoja. Ji visada pastebės tą eglutę, kuri būna šiek tiek kreiva,

šiek tiek pakumpusi ar pakniubusi – išaugusi taip, kaip jai užaugti leido gamta. Šįmet viena eglutė buvo tarsi šaka – be kamieno ir taisyklingo vainiko. Medelyno darbuotoja Jūratė Karkauskienė iš karto atspėjusi, kad ji tiks gydytojai iš Kulautuvos. Ir tikrai: vos įžengusi į medelyną, ji sustojo prie šios kreivašakės.

Iš to, kaip ir kokias eglutes žmonės renka, galima spėti apie jų gyvenimus, jų patyrimą, net jų santykių vienus su kitais.

Medelyno darbuotojai nemėgsta šio egliųčių pardavimų laiko.

Būna, sako Jūratė, vyrai, vieni neišsirinkę eglutės į medelyną, kaip į madų saloną atsisveža žmonas. O vienas tėvas dvylikametę dukterį į medelyną vežiojo dvi dienas. Kokią eglutę jis tik pakelia, ši trepteli koja – šita netinka, netinka ir šita. Atvažiuokite kitą dieną, tyčia pasakė jiems Jūratė, bus daugiau egliųčių.

Kalėdinių egliųčių Raudondvario medelyne įprastai būna daugiau nei 3 tūkstančiai. Nukirstų, iškastų ir persodintų į vazonus. Paprastų miško, sidabrinių ir net baltųjų eglių. Baltoji eglė išaugina labai tankius spyglius ir

mažus kankorėžius, tad jos nė nereikia puošti. Be to, baltoji eglė skleidžia ypatingą sakų kvapą, parsinešęs ją į namus, parsineši ir gairių miško aromatą.

Pati egliųčių augintoja, Raudondvario medelyno viršininkė Rima Žebrauskaitė šįmet Kalėdoms papuošė lazdyno šaką. Tai – ne paprastas lazdynas. Jo šakelės taip išraištytos, tarsi tyčia kas būtų jas sugarbanoję. Šį lazdyną Rima pasirinko ne todėl, kad jis taip išaugo, tarsi kančią iškentėjo. Jai nereikia, kad į jos namus miškų aromatą neštų kalėdinė eglė – aromatu jos namai prisipildo vos tik pravėrus jų duris: ji su mama Michalina gyvena miškų apsuptyje.

Tai – buvusi eiguva. Rimos tėvas Aleksandras Žebrauskas buvo ilgametis Pakarklės eiguvos eigulys. Eiguva vadinosi per jos miškų tekančio Pakarklės upelio vardą. Panaičius eiguva, buvo beišnyktęs ir šis gražus pavadinimas. Dėl to Rimai, matyt, labai skaudėjo, kad šįmet, kai seniūnija ėmė ieškoti kaimo gatvei, kurioje ji gyvena, pavadinimo, eigulio duktė skubiai ištārė: Pakarklės.

Tokia tai ir gatvė – kelias per mišką. Važiuojant juo, pro medžius pasišviečia viena kita sodyba, kitų ir visai nematyti, jos – giliai miške.

Medelyno vadovė
R. Žebrauskaitė
šiemet Kalėdoms
papuošė lazdyno šaką

Buvusio eigulio sodyba – prie pat kelio. Jos neskiria jokia tvora, ją atstoja sodybą juosiantis miškas. Už kiemo jis leidžiasi į diendaržį, apglėbia ir klonį, kur tyvuliuoja du šaltiniuoti tvenkiniai. Už 1,5 km miškais teka ir Nemunas. Vasaromis čia – tikras rojus.

Ne laiku atvažiavote, sako Rima, reikėjo atvažiuoti pavasarį, kai žydi magnolijos. Auga čia ir žydi ne tik magnolijos, bet ir azalijos, rododendrių giraitės – viso apie 250 įvairių augalų rūšių. Ne mažiau nei Raudondvario medelyne. Dabar visas šis grožis – po sniegu, kuris žydinčio rojaus kampelį girioje pavertė balta dykuma, bet tik joje gali nusiprausti kelio dulkes ir leistis į naują kelionę.

Tarpduryje Rimos, kaip visada su garuojančia vakariene, laukia jos mama Michalina. Guvi 85-erių moteris, tik jos, kaip to lazdyno, garbanota galva jau pilna šarmos. „Kai prieš 60 metų čia atėjome, nebuvo ne tik elektros. Žibalo žibalinei nebuvo. Dabar yra visi patogumai, kaip mieste, tik gyventi nebėra kada“, – atsidūsėja ji.

Viduryje kambario stovi baltais nėriniais dengtas ažuolinis stalas, ant sienos kabo senas laikrodis. Jis ne tik rodydavo, bet ir mušdavo valandas, jo gongas girdėdavosi net girioje. Rima nebepriprastų laikrodžio iš naujo skaičiuoti laiko, bet nuo sienos jo nenukabina.

„Per dienų dienas čia nė šuva svetimas neužbėga. Tik šeškai bilda po vištide“, – nesidžiaugia gyvenimu girioje Rimos mama. Nors gal nebuvo nė dienos, kad kas nors į šiuos namus neužsuktų, bet Michalinai atrodo kitaip. Ji norėtų matyti žmones, jų šviesas, bet pro medžių šakas mato tik vienos Virginijos žiburį. Sakė ji savo vyrui Aleksandrui, kad parduotų šią sodybą, keltųsi kur nors arčiau miesto, dabar tą sako dukteriai: „Kai manęs nebebus, kaip čia gyvensi?“ „Ak, mama, tai jau tūkstantį kartų girdėjau“, – ramina ją Rima.

Raudondvario medelinas prieš Kalėdas

R. Žebrauskaitė senojoje eiguvos sodyboje

Kieme augančias ir jį juosiančias egles ji galėtų apkabinti kalėdinėmis lemputėmis, ir miško aikštė, kur teka jūdvių su mama gyvenimai, sužibėtų ryškiau, nei visų miestų gatvės ir aikštės. Bet Kalėdos – ne blizgučių, o Meilės šviesa, kurią dovanojame vieni kitiems.

Pačios tikriausios Kalėdos Rimai, kaip ir visiems, buvo vaikystėje. Tuomet ji viena išeidavo į mišką eglutės ir būtinai surasdavo tokią, kurios nepajėgdavo nei nukirsti, nei parnešti. Tuomet dar buvo gyva ir kartu gyveno iš Sibiro grįžusi jos močiutė Antanina. Visa Rimos mamos šeima – tėvai, seserys ir broliai buvo ištremti į Sibirą, o jų tėviškė Biliūnų kaime prie Nevėžio, kurią ir Michalina regi gražiausiame sapne, sunaikinta. „Į bažnyčią Babtuose plaukdavome baltu garlaiviu“, – ilgesingai taria ji.

Tėviškės netekusiems Michalinai broliams ir seserims ją atstojo Pakarklės eiguva. Grįžę iš Sibiro visi jie čia apsigyvendavo ir gyvendavo tol, kol susirasdavo ar susiręsdavo savo namus. Bet ir išėję, kol gyva dar buvo jų mama ir močiutė Antanina, vis grįždavo jos lankyti.

Niekada šie namai nebuvo vieniši. Dabar į Pakarklę lankyti Michalinai važiuoja jos vaikai. Parvažiuoja Rimos sesuo Regina, brolis

Stanislovas. Parvažiuoja ne tik jie patys, bet ir jų vaikai. Vienuolika vaikiaičių ir provaikaičių turi mama Michalina. Mažiausiajam – Nojui, kurį šiemet Kalėdoms parvežė iš Airijos, – pusė metų.

Šįmet ši didelė šeima Kalėdas sutiks pas Reginę. Taip visi trys Michalinai vaikai sutarė. Vienus metus – pas Rimą, kitus – pas Reginę, trečius – pas Stanislovą. Bet visi jie padengia stalą taip, kaip jį dengdavo močiutė Antanina. Net valgiai ant jo, kaip malda – tie patys. Pavyzdžiui, tik Kūčioms verdamas raudonųjų burokėlių sriuba, į kurią dedama ne tik džiovintų grybų, bet ir silkės.

Akinančiai balto sniego dykuma miško erčioje. Perbridusi ją Rima tikrai atpažintų girioje tą eglę, kurios vaikystėje ji nepajėgė nukirsti ir parnešti. Tai yra pati gražiausia Kalėdų eglė. □

Marijampoliečiai domisi dzūkų miškininkavimu

VYTAUTAS STACEVIČIUS
Veisiejų miškų urėdijos
ryšių su visuomene specialistas

Lapkričio 10-ąją į Kapčiamiestį buvo atvykusi miško savininkų kursų klausytojų grupė iš LMSA Marijampolės skyriaus, lydima šio skyriaus pirmininko Vidmanto Juso. Pažintį su šio krašto miškininkystės tradicijomis pradėjome nuo ekskursijos į Kapčiamiesčio miško muziejų, kur Birutė Stacevičienė priminė svečiams šio krašto istoriją, pasakojo apie dzūkų buitinį, sąsajas su giria. Apžiūrėjus muziejų, pakvietė marijampoliečius susipažinti su praktine miškininkyste. Išvykoje į miškus parodė vietos miškininkų įrengtą gamtos pažinimo taką, kaip prie jo auga prieš 60 metų įveisti įvairūs medynai: grynas beržynas, mišrus pušies ir beržo medynas, maumedynas bei paprastojo ąžuolo medynas. Supažindinome su taikytais dirvos paruošimo būdais, mišrinimo schemomis. Svečius domino paprastosios pušies želdiniai, įveisti pagal danų sudarytą projektą. Pakeliui apžiūrėjome buvusio ilgamečio Kapčiamiesčio girininko Antano Olšausko pasodintą

raudonųjų ąžuolų giraitę, veimutinės ir paprastosios pušies želdinius bei jo mylėtus ir puoselėtus maumedynus. Stabtelėjome prie Ilgio ežero, kur įrengta Kapčiamiesčio girininkijos poilsiavietė.

Išvykos pabaigoje apsilankėme Vainazerio parke, kur svečiai grožėjosi šimtamėčiais medžiais.

Praėjus kelioms dienoms po šios viešnagės, LMSA valdybos narys V. Jusas vėl apsilankė pas mus, atvežė miškininkystės literatūros, skirtos miškų savininkų švietimui. Už tai esame jam dėkingi. □

Svečiai iš Marijampolės prie miško muziejaus

ARUNAS STACEVIČIŪTIS nuotrauka

Sveiki,

Aš esu Apolinaras Pagirys, ištikimas žurnalo „Musų girios“ skaitytojas nuo pat jo leidybos ištakų. Miškininku dirbau daugiau nei pusę amžiaus – nuo 1944 metų. Gruodį pažymėjau 90 metų sukaktį, todėl dabar jaučiuosi Lietuvos Rūpintojėliu. Man rūpi, kad Lietuvos miškai žaliuotų ir tvirtėtų, o Lietuvos žmonės puoselėtų gamtą.

Kūrybinės sėkmės Jums leidžiant miškininkystės žurnalą, daug bendraminčių ir geros sveikatos!

Iggesund forest
PAGAMINTA
ŠVEDIJOJE!

Viskas Jūsų medkirtei:

- Pjovimo juostos ir žvaigždutės
- Pjovimo grandinės
- Varančiosios žvaigždutės
- Markiravimo dažai

Atstomas Lietuvai

UAB „MMC Forest“

Nausodžio k., Vėžaičių sen., 96215 Klaipėdos r.

Tel. 8 673 51506

El. paštas info@mmc.lt

www.miskui.lt

www.mmc.lt

Linksmų Šv. Kalėdų, prasmingų darbų, geros nuotaikos, vilčių išsipildymo 2013-aisiais!

UAB „Liforė technika“ kolektyvas

VACLOVO TREPENAIČIO nuotrauka

Paskatos novatoriškiau tvarkantiems miškų valdas

Konkurso prizininkai

LMSA skyrių nuo 2004 m. pradėti rengti regioniniai „Pavyzdiniai tvarkomos privačios miško valdos“ konkursai per pastaruosius trejus metus apėmė visus šalies regionus. Daugėja ir norinčių juose dalyvauti miško savininkų. Prie pažangaus miškininkavimo skatinimo privačiuose miškuose prisideda Aplinkos ministerijos Miškų departamentas, Valstybinė miškų tarnyba, jos Miškų kontrolės skyriaus padaliniai rajonuose, Nacionalinė mokėjimo agentūra bei su LMSA bendradarbiaujančios įmonės, bendrovės, skirdamos miško savininkams paskatinamuosius prizus už geras iniciatyvas (beržynų veisimą, jaunuolynų ugdymą, želdinių apsaugos priemonių taikymą, saugų darbą ir kt.).

Ryškėjantys privataus miškininkavimo ypatumai regionuose

Konkurso komisijai, kurios veiklos pagrindiniu organizatoriumi jau keleri metai yra LMSA valdybos narys miškininkas Romualdas Cicėnas, reikėjo pagal apžiūrėtų 58 miško valdų įvertinimo balus atrinkti po 3 geriausius valdas kiekvienoje apskrityje, iš jų išrinkti 3 laureatus šalies mastu. Tradiciškai konkurso rezultatai paskelbti, o jo nugalėtojai pagerbti gruodžio 7 d. Trakuose LMSA surengtoje konferencijoje „Miškas – žmogui, žmogus – miškui“.

Pristatydamas konkurso rezultatus, R. Cicėnas apžvelgė bendras privataus miškininkavimo tendencijas regionuose, kai kuriuos ypatumus. Jo pastebėjimu, konkurse dalyvaujantys miško savininkai labiau prisirišę prie savo krašto žemės, miško, yra atsakingesni šalies piliečiai, neketinantys laimės ieškoti svetur. Jie į mišką įdėję dideles savo ir šeimos narių darbo investicijas, tikisi, kad ateityje miško valdą perims tvarkyti jaunesni šeimos nariai. Anot R. Cicėno, Klaipėdos regione miško valdų savininkai daugiau dėmesio skiria medynų atkūrimui, taiko neplynus kirtimus, siekia, kad kasmet vyktų nepertraukiamas miško naudojimas. Privačios tradicinės miškininkystės mokykla jis įvardino Telšių regiono miško valdas. Šiaulių apskrityje pastebimos bene didžiausios savininkų investicijos į privačius miškus, nors jos ekonomiškai ir neatsiperka. Panevėžio, Utenos apskrityse daugumai miško savininkų nauda iš miško nėra pirmaeilis dalykas. Jie labiau vertina miško rekreacinę vertę, savo valdose linkę praleisti laisvalaikį, kurti kaimo sodybas.

Daugiau galėtų būti dalyvaujančių konkursuose iš Rytų Lietuvos regiono bei kai kurių rajonų. Pvz., Vilniaus regione aktyviausi yra Širvintų rajone esančių miško valdų savininkai. Nė vienas savininkas nepareišė noro dalyvauti

konkurse Prienų rajone. Marijampolės apskrityje aktyvesni Šakių rajono ir Kazlų Rūdos savivaldybės teritorijose esančių miškų savininkai.

Kad kasmet vyktų tokie konkursai Dzūkijos regione, nemažai pastangų įdėjo dabartinio Valstybinės miškų tarnybos Miškų kontrolės skyriaus Alytaus teritorinio padalinio vadovas Gintautas Svenčickas, šio padalinio specialistai rajonuose. Kituose regionuose miškų kontrolės pareigūnai kiek pasyvesni, bet taip pat su LMSA skyrių pirmininkais ir kitais darbuotojais dalyvauja miško valdų apžiūrose, vertina jose atliktus darbus, betarpiškai bendrauja su konkurso dalyviais.

„Pavyzdiniai tvarkoma privati miško valda 2012“ konkurso nugalėtojai ir laureatai

Pirmoji vieta šiemet skirta **Jonui Beconiui**, 78-erių metų ūkininkaujančiam pensininkui iš Pakruojo rajono Šarkiškės kaimo. Šio savininko tvarkoma 20,5 ha miško valda įvertinta maksimaliai – 100 balų. Miške kertama daug mažiau, nei galėtų. Nuo 1998 m. veisiami miško želdiniai apleistoje žemėje, pastaruoju metu – pagal ES paramos projektus. Savo jėgomis savininkas remontuoja, tiesia į valdą miško kelius. Iš krūmynų planuoja gaminti biokurą.

Antros vietos laimėtojas **Romas Balčaitis**, 40-ies metų ūkininkas iš Raseinių, už tvarų ir subalansuotą miško naudojimą nedidelėje miško valdoje (per 10 ha) pelnęs 85 balus. Daugiausiai balų pelnė komisijos gerai įvertintas plynas kirtimas: išvalyta biržė, išsaugotas pomiškis, kurui sunaudotos visos šakos, sutvarkytas servitutinis kelias.

Trečioji vieta atiteko miško savininkui **Albinui Kaspuičiui**, 74-erių metų Telšių miesto gyventojui, prižiūrinčiam 24,6 ha miško valdą. Šio savininko prioritetas – miško saugojimas ir tausojantis jo naudojimas. Valdoje vyraujančius brandžius eglynus ir juodalksnius jis pasirinko kirsti atvejinu kirtimu vietoje plyno, už tai gauna ES išmokas. Dalyje jo valdos buvo duobėmis iškasinėtas ir užtvindytas durpynas. Dabar per buvusį durpyną nutiesta apie 1,5 km kelio, iškastas sausinimo griovys, įrengtos pralaidos atveria kelią į miško gilumą. Didžiąją dalį visų darbų savininkas padarė savo rankomis su kastuvu.

Konkurso laureatai regionuose

Alytaus apskrityje novatoriškiausiai tvarkomos miško valdos laureatu išrinktas miško priežiūros darbų įmonės savininkas **Jonas Keršys** iš Varėnos rajono Marijanavo kaimo. Jo prižiūrima 12 ha miško valda įvertinta 81 balu už miško atkūrimą, savanoriškus aplinkosauginius išpareigojimus ir šalutinį miško naudojimą. Tai ketvirtas rezultatas konkurse.

Kauno apskrityje laureatu tapo UAB „Kelmynas“ savininkas, ASU MEF neakivaizdininkas **Liutauras Bartulis** iš Kaišiadorių rajono Tauckūnų kaimo. Nedidelėje 6 ha valdoje 34-erių metų savininkas linkęs eksperimentuoti, neplynaus kirtimais ugdyti ąžuolynus su eglėmis. Už tai skirti 78 balai.

Klaipėdos apskrityje daugiausiai balų (74) pelnė 37-erių metų saugios laivybos inspektorius **Ričardas Gedrimas** iš Kretingos, visą laisvalaikį skiriantis 15,7 ha miško valdos tvarkymui. Pirmenybę jis teikia neplyniams kirtimams, taip išsaugodamas susiformavusią miško aplinką.

Tauragės apskrityje pirmoji vieta skirta 71-erių metų miškininkui **Vladislavui Petrauskui** iš Tauragės rajono Žygaičių kaimo, kartu su šeimos nariais miškininkaujančiam 40 ha miško valdoje. Joje ugdymais formuojami mišrūs jaunuolynai, pirmenybę teikiant ąžuolui, veisiamos ir retesnės medžių rūšys. Užmirkę plotai sausinami kasant griovelius rankiniu būdu.

Marijampolės apskrityje laureatu tapo 35-erių metų verslininkas **Dainius Jocius**, gyvenantis Kauno rajone, Domeikavoje. Kazlų Rūdos savivaldybės teritorijoje esančią 25 ha miško valdą jis tvarko su šeima. Už įdiegtą technologinį miško sutvarkymą, menkaverčių krūmynų vertimą mišku, želdinių veisimą ne miško žemėje bei kirtimo atliekų pardavimą biokurui skirta 78 balai.

Panevėžio apskrityje pirmoji vieta skirta 23,7 ha miško valdos savininkui **Albinui Gvildžiui**, 74-erių pensininkui iš Kupiškio. Jo tėvas, senelis ir brolis buvo miškininkai. Mišką, kiek gali, tvarko savo rankomis. Valdai skirti 73 balai.

Šiaulių apskrityje pirma vieta paskatintas 45-erių metų miško verslininkas, buvęs miško taksatorius **Gintaras Stalėrūnas** iš Naujosios Akmenės. Jo 5,6 ha miško valda įvertinta 66 balais. Joje puoselėjama bioįvairovė, šeimos jėgomis atliekami ugdymo ir sanitariniai kirtimai.

Telšių apskrityje pirmavo 44-erių metų miško verslininkas **Vytautas Radavičius** iš Mažeikių. Jo 17-os ha miško valda įvertinta 67 balais.

Utenos apskrityje geriausiai pasirodė 61-erių metų miškininkas **Stasys Stonkus**, gyvenantis Molėtų rajone, Kanapelkos kaime. Už 14,3 ha valdos profesionalią priežiūrą jam skirti 77 balai.

Vilniaus apskrityje nugalėtoju tapo ūkininkas **Romuald Želudevič** iš Šalčininkų rajono Jančiūnų kaimo. Už 39,3 ha valdos profesionalią priežiūrą, želdinių veisimą žemės ūkio paskirties žemėje skirti 68 balai.

Paskatinti ir antras – trečias vietas apskrityse laimėjusieji miško savininkai. Tai miškininkai Arūnas Juozas Paršeliūnas, Arūnas Gulys iš Alytaus apskrities, Jonas Antanas Drižnius, miškininkas Romaldas Bukauskas iš Kauno apskrities, miškininkas Raimondas Pašiūnas, Zigmas Naujokaitis iš Šakių rajono, Dainius Mažeika, miškininkas Zigmantas Savickas iš Šiaulių apskrities, Benas Vasilias, Artūras Vainauskas iš Telšių apskrities, Antanas Svidinskas, miškininkas Povilas Vainius iš Utenos apskrities, miškininkai Juozas Gaidys, Gintautas Lučiūnas, Juozas Paulauskas iš Vilniaus apskrities.

Konkurso nugalėtojai ir laureatai regionuose apdovanoti LMSA, Aplinkos ministerijos ir kitų konkurso rėmėjų prizais, padėkomis, dovanomis.

Paskatos už iniciatyvas

Už želdinių veisimą ne miško žemėje papildomas konkurso prizas įteiktas Romui Butkevičiui iš Lazdijų rajono. UAB „Likmerė“ už beržynų veisimą, esamų jų medynų puoselėjimą paskatino panevėžietį miško savininką Laimutį Šablicką, miško verslininką Romą Liūtą iš Telšių bei miško savininkę Adelę Šeškauskienę iš Plungės.

UAB „Husqvarna Lietuva“ saugiausiai tvarkomos miško valdos savininkui skyrė pilną medkirčio aprangos komplektą. Jis įteiktas savo ir šeimos jėgomis miško valdą tvarkančiam 43-erių metų rokiškėnui miškininkui Raimondui Nagelei. UAB „Miško darbai“ iš Marijampolės skyrė prizą „Už jaunuolynų ugdymą“ tauragiškiui miškininkui Vladislavui Petrauskui, išugdžiusiam apie 35 ha įvairios kilmės ir amžiaus jaunuolynų, bei prizą „Už biokuro gamybą“, kuris įteiktas miško savininkui Kazimierui Šiauliui iš Elektrėnų savivaldybės. Šio savininko derlingų augaviečių miškuose iš gausios trako augalijos 1 ha pagaminama iki 80 m³ žaliavos biokurui, sudaromos sąlygos medynuose vykdyti polajinį želdinimą. UAB „Graderlitas“ prizą „Už miško apsaugą“ skyrė miško savininkui, pernykščio konkurso nugalėtojui pakruojiškiui Pranciškui Zanišauskui, kuris visomis įmanomomis priemonėmis bando savo želdinius apsaugoti nuo žvėrių daromos žalos.

Mocevičiaus firma „Ginalas“ LMSA Pakruojo skyriaus ilgametei pirmininkei Rimutei Kudulienei skyrė prizą „Už miško savininkų ugdymą“, MSK „Aukštaitijos šilas“ prizą „Geriausiai pasirodžiusiam miškininkui“ – molėtiškiui Stasiui Stonkui.

UAB „Trofėjas“ įsteigtą prizą „Miškininkų ambasadoriai tarp medžiotojų“ įteikė teisininkui, LMSA valdybos nariui, Medžioklės komiteto pirmininkui anykštėnui Kęstučiui Tubiui bei LMSA valdybos ir Medžioklės komiteto nariui, ukmergiškiui miškininkui Antanui Hofmanui.

MG inf.

„Labai gerai žinau, kad jei ne medžiotojai, šiandien Europoje neturėtume stirnų, briedžių, šernų, kiškių ir triušių. Mūsų paskutiniai „laukiniai“ gyvūnai jau seniai būtų fermerių išnaikinti kaip kenkėjai, jei medžiotojai neužmokėtų už nuostolius, kuriuos jie padaro laukams, o žiemą jų nešertų. Gyvūnų šaudymas geram medžiotojui yra antraeilis dalykas...“.

Bernardas Gržimekas

Bernhard Grzimek (Bernhard Klemens Maria Hoffbauer Pius Grzimek)* 24. April 1909 in Neiße, Oberschlesien; † 13. März 1987 in Frankfurt am Main) war in den 1960 er- und 1970 er- Jahren aufgrund seiner regelmäßigen Fernsehmoderationen für den Hessischen Rundfunk der bekannteste und populärste Tierfachmann Westdeutschlands.

Grzimek war Tierarzt und Verhaltensforscher, langjähriger Direktor des Frankfurter Zoos, erfolgreicher Tierfilmer, Autor sowie Herausgeber von Tierbüchern und einer nach ihm benannten Enzyklopädie des Tierreichs. Sein Dokumentarfilm Serengeti darf nicht sterben von 1959 wurde 1960 als erster deutscher Film nach dem Zweiten Weltkrieg mit einem Oscar geehrt.

Medžiotojo dienoraščio nuotrupos

EUGENIJUS TIJUŠAS

Briedis

1987 metų žiemos pabaiga. Skraidau virš Arvydų girios šalia Vilniaus (aviaapskaita) ir netikiu savo akimis: jaunuolyne per trisdešimt briedžių, lyg karves kas būtų iš tvarto žiemą išleidęs.

1992 metai. Sužionių parapijoje per sezoną sumedžiojom net septynis briedžius.

2005 metai. Gavom licenciją briedžiui. Vyrai jau buvo pamiršę briedžių medžioklę.

2010 metai. Medžioju Latvijoje. Laukiu, žinoma, briedžio. Paskambina klubo bičiulis: nugriovė medalinį briedį!

2012 metai. Pirmą kartą Sužionių parapijoje džipas rėžėsi į briedį. Praradom brandžią patelę, džipo vairuotojas, ačiū Dievui, atsipirko išgąsčiu. Bet vis tiek neramu. Kad tik vėl didžialūpis nebūtų paskelbtas nacionaline nelaime.

Elnias

1984 metų žiemos pabaiga. Skaistgirio apylinkėse atvipusiu žandikauliu skaičiuoju iš vieno miško į kitą per lauką braukiančius elnius: šimtas vienuolika, šimtas dvylika, šimtas trylika... Velniop, susimaišiau.

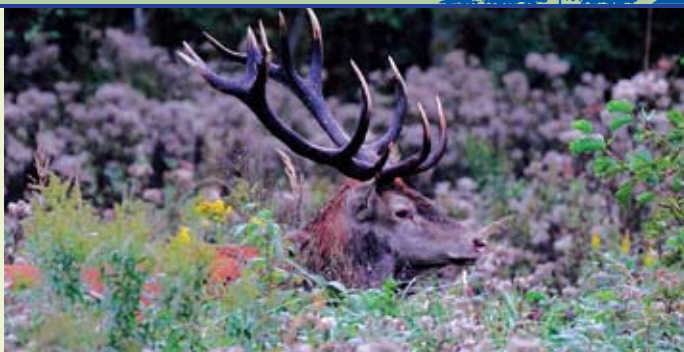
1989 metai. Visą rudenį biržėje ganiau net tris gražuolius. Galų gale vienas krito. Pirmas mano medalinis.

1993 metai. Velniskai gera elnienos supirkimo kaina.

2000 metų rugsėjis. Šalia atmintinos biržės šiaip ne taip prąšnekinu vos vieną jauną elnioką.

2010 metų ruduo. Vyrai jau trečius metus iš eilės paima medalinį.

2011 metai. „Kaifuoju“ trofėjų parodoje Bratislavoje. Parodos lankytojai jau kibirus seilių išvarvino prie mūsų rekordinių elnio ragų, vis klausinėdami, ar jis ne iš aptvaro.

2012 metai. Eilinėje mūsų trofėjų parodoje puikuoja 112 medalių elnių ragų. O dar XIV elnių kvieslių Europos čempionatas Lietuvoje!

Stirna

1984 metai. Varvinu seilę į tris dešimtis medalių stirnino ragų, iškabintų respublikinėje medžioklės ir žūklės trofėjų parodoje Vilniuje. Gražu!

1989 metų liepa. Pasigyrus, kad turiu stebuklingą švilpuką ir galiu prisivilpti ožį, medžioklės vadovas pratrūksta: tu ką, durniau, – nori mums šernų medžioklę sugadinti.

1995 metų žiema. Stirnos krenta, kaip lapai.

1996 metai. Stirnų medžioklė uždrausta

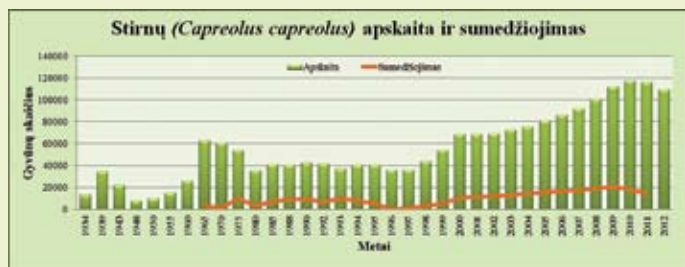
2005 metų pabaiga. Šiomet klubo vyrai sumedžiojo net keturiolika ožių.

2007 metų vasara. Pirmą kartą Lietuvos medžiotojus mokė Vokietijos stirninių viliojimo korifėjus Erik Marek.

2009 metai. Trofėjų parodoje kabo 735 medaliniai stirninių ragai, net 160 – auksiniai.

2011 metai. Nebeliko licencijų stirnoms.

2012 metai. Eilinė medžioklė svečiuose. Medžioklės vadovas praneša: stirnų mes nemedžiojame.

Šernas

1982 metai. Pirmas taiklus šuvis į šiųmetuką. Ir iš karto gaunu į skudurus nuo medžioklės vadovo: „Asile neraliuotas, juk buvo pasakyta, kad medžiojam sau! Dabar ką? Šitam š... asmeninio naudojimo licenciją pildyti?!“

1991 metų pavasaris. Klaikus vaizdelis Vilniaus apylinkėse. Šernų maras. Negyvi šiųmetukai – krūvomis po eglaitėmis.

1995 metų pavasaris. Išsibėgiojo pusė mūsų klubo. Per praėjusį sezoną tesumedžiojome šešis šernus.

1998 metai. Apšalau, apsilankęs pas bičiulį vokiečių, gyvenantį netoli Kelno. Pusėje tūkstančio hektarų miško jis medžioja apie keturiasdešimt šernų. Verta pasimokyti.

2001 metai. Pagaliau vėl sumedžiojom tris dešimtis šerniokų.

2009 metai Lietuvoje sumedžiota per keturiasdešimt tūkstančių šernų. To dar nėra buvę.

2010 metų žiemos pradžia. Varymas pakaunės miške. Tiesiai ant mano šautuvo taikiklio iš tankaus eglyno išsiūkina toooks kuilyys... Kažin, ar kada nors tokį dar pamatysiu. Bet medžioklės vadovas ryte aiškiai pasakė: „Medžiosim tik šiųmetukus...“

Lapė

1984 metų žiema. Pirmą kartą snieguotoj mėnesienoj bandžiau sumedžioti lapę. Prašoviau. Būrelio vyrai įvertino: durnius, neturi, ką veikti – tai šlaistosi žiemą naktimis.

1987 metų sausis. Du mano bičiuliai iš medžioklės išvyko tapę mirtiniais priešais. Nepasidalino didelio raudono lapino. Šovė abu, o šimtas ar daugiau rublių teko vienam...

1993 metų gruodis. Vaizdelis. Du linijos kaimynai pleškina į lapę. Rudoji krinta vos perbėgus liniją. Varymas baigėsi ir abu šauliai puola sveikinti vienas kitą, kad tik nereikėtų paimti laimikio. Šoviniai paleisti, kailis ir grašio nevertas, o dar „chebrą“ už taiklų švį pavaišint...

1998 metų pirmas vasario savaitgalis. Bonos apylinkės. Sekmadienį, apie pietus, bažnytkaimio centre apie pusšimtis vokiečių medžiotojų išguldė 136 lapes. Savaitgalio laimikis, tykojant rudųjų iš bokštelių.

2007 metų vasaris. Žioplinėju Dortmundo mugėje ir sustojau smalsuolių būry prie betoninių gaudyklių lapėm. Netikėtai išgirstu lietuvišką komentarą: jooo, išsidirbinėja vokiečiai.

2009 metų žiemos pabaiga. „Kaifuoju“ bendraudamas su marijampoliečiu Ryčiu Sventicku. Vaikinas per žiemą sugeba Suval-

2012 metų rudenio. Medžioklės ir žūklės trofėjų paroda. Net pusšimtis medžiotojų nepagailejo penkiasdešimties litų mokesčio, kad būtų įvertintas jų trofėjas – lapės kaukolė.

1975 metų žiema. Kaimynas Jakuntavičius, garsus miestelio medžiotojas, vėl giriasi: numyniau „ant mopedo“ pas pandėliečius ir paklojau net tris ilgaausius, tai bent kiškynas!

1994 metų žiema. Kaip gerbiamas „zemliokas“ ir aš atvykstu pas pandėliečius medžiotojus. Kiškiai? Jų mes seniai nebemedžiojame.

1996 metų gruodis. Suvalkija. 34 medžiotojai, 72 kiškiai,
5 lapės. Oho.

2000 metų sausis. Pietinė Slovakija. 11 medžiotojų, 93 kiškiai. Š... medžioklė, mesteli viena slovakas...???

2008 metai. Seminaras Poznanėje. Senas bičiulis, Liublino universiteto profesorius Roman Dzieciec: Europos kiškių populiacija patiria depresiją, priežasčių daug, ne visos aiškios. Viena originali, pono Romano išmastyta: anksčiau lapkritis trukdavo tik viena mėnesį, dabar du ar tris (lengvos žiemos pražūtingos kiškiams – jie kenčia nuo drėgmės).

2012 metų gruodis. Eh! Vėl pavyko pykštelti kiškeli.
Smagumėlis ta kiškių medžioklė. Kalėdinis patiekalas bus.

SELEMONO PALTANAVIČIAUS nuotrauka

1971 metai. Šmirinėdamos uždumblėjusio Mituvos ežero pakrantėmis ir bandydamos iš lazdyno pasidarytą naują meškereį, radau miestelio sensaciją – bebro nameli.

1985 metai. Skapagurio melioraciniuose kanaluose „išmeškerio-
jau“ 9 bebrus.

1986. gada. Nejtikētina. Bēro mēsa puikus masalas kiauņei, man-
gutui, lapei ir net barsukui, o ģdomiausia, kad jā dievina mano šuo ir
keikia žmona (verdant šuniui bebbrienos putra, kvapelis ne koks).

1987 metāi. Mirēm īs juoko. Vienam medžioklēs bendrui užkandai pakišom bebrienā. Reikējo matyti, kaip jis, sužinojēs mūsų kiauylstę, lakstē ieškodamas intymios vietas.

2006 metų lapkritis. Trakų pilies kiemas. Hubertinės. Istorinių mūrų apsuptyje kabo keptas šernas, stirna ir du bebrai. Eilėje prie bebrienos rikiuojasi svečiai: vokiečiai, lenkai, latviai ir mūsėškiai.

2010 metų lapkritis. Vilniaus rotušės aikštė. Hubertinės. Garbingo amžiaus madam, tik ką išklausiusi šv. Mišias Aušros Vartų bažnyčioje, audringai piktinasi: kodėl jai nebeliko paragauti bebrienos, kodėl vaišingieji medžiotojai jai siūlo šernieną, kurios jos vyras, amžiną jam atilsį, yra jai prinešęs tiek ir tiek.

2012 metų rugsėjo 8 d. pavakarė. Sužionių parapija. Bene dvidešimties metų senumo bebro tvenkinys užžėlęs mano paties ir mano medžioklės bendrų rankomis užsėta zizanija (laukiniu ryžiu, Šiaurės Amerikos indėnų duona). Stoviu ir laikiu. Saulė neria už miško, o iš dangaus ima kristi, ne – ne kepti karveliai, o antys, dar nekeptos. Dievėliau kokia medžioklė!!! Ačiū beabriuk!

2012 gruodžio 21 d. Po velnių! Pasaulio pabaiga ir vėl neatėjo. Ka
gi, medžiosim, kaip medžioję.

Jaukių ir ramių Naujųjų.

P.S. Ar nepamiršote užsiprenumeruoti „Mūsų girių“? Viliusio malonaus bendravimo ir 2013 m. □

BETAFENCE

Vielos tinklai

miškų, želdinių, žvėrinčių ir ganyklų aptvėrimui

Prekyba

UAB „**SEGRIS**“ oficialus atstovas

Vilkaviškis, mob. tel.: +370 656 74 003, +370 670 64 115, el. p. uabsegris@zebra.lt

Dideliais kiekiais superkame beržo ir juodalksnio rąstus nuo 14 cm skersmens

LIKMERĖ

Informacija apie supirkimo kainas ir sąlygas internete: www.likmere.lt
telefonu 8 340 60054
el. paštu info@likmere.lt

-
- IŠKLAUSYSIME
 - PAKONSULTUOSIME
 - PARINKSIME GERIAUSIĄ,
KOKYBIŠKIAUSIĄ IR PIGIAUSIĄ
 - OPERATYVIAI ATVEŠIME TIESIAI
PAS JUS, O JEI REIKIA IR Į MIŠKĄ...

Pasiklydai miške-užeik į

www.miskui.lt

UAB „MMC Forest“

Nausodžio k., Vėžaičių sen., 96215 Klaipėdos r.

Tel./faks. 8 448 68054

Mob. tel. 8 673 51506

El. paštas prekyba@miskui.lt

www.mmc.lt

www.miskui.lt

DISTEIN markiravimo dažai

Vokiška kokybė už gerą kainą!

*Kad miške
viskas būtų
aišku!*

UAB „MMC Forest“
Nausodžio k., Vėžaičių sen., 96215 Klaipėdos r.
Tel. 8 673 51506
El. paštas info@mmc.lt
www.miskui.lt

OLOFSFORS vikšrai ir grandinės medkirtėms, medvėžėms

*Įsivažiuosi visur
ir visada!*

UAB „MMC Forest“
Nausodžio k., Vėžaičių sen., 96215 Klaipėdos r.
Tel. 8 673 51506
El. paštas: info@mmc.lt
www.miskui.lt

Antano Truskausko Pl.
FELIS

Tel.: 8 5 2330009,
8 5 2337780
Faks. 8 5 2130200
Mob. 8 698 89240
El. paštas felis@takas.lt
skype felishunting

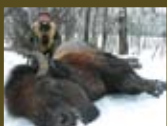

Geriausios medžioklės
visuose Pasaulio kontinentuose
pagal Jūsų pageidavimus

Legalus trofėjų įvežimas:
gamtosauginių leidimų
ir veterinarijos sertifikatų
parūpinimas, muitinės
procedūrų sutvarkymas

Skambinkite ir mes pasiūlysim
geriausius variantus!

Kai kurias mūsų medžioklių
programas rasite:
www.hunting-world.com

ISUZU D-MAX

Gruodžio pradžioje baigėsi tradicinis konkursas „Metų automobilis 2013“. Konkurso jau šešioliktą kartą paeiliui surengė Lietuvos žurnalistų autoklubas. Finale paskelbtas ne tik geriausių išrinktas naujas automobilis Lietuvoje – septintosios kartos *Volkswagen Golf*, bet ir kitų nominacijų laimėtojai. „Metų visureigio“ titulą pelnė *Isuzu D-Max*. Iškilmingoje aplinkoje, didžiosios LRT televizijos studijos scenoje prizą atsiėmė Japonijos koncerno *Isuzu* atstovo Lietuvoje – bendrovės „Autoverslo automobiliai“ prezidentas Anatolijus Šalgunovas.

„Naujojo pikapo *Isuzu D-max* laimėjimas „Metų visureigis 2013“ konkurse ne tik aukštas šio automobilio, bet ir bendrovės „Autoverslo automobiliai“ įvertinimas.“ – teigė *Isuzu Motor Finland Oy* ir *Suzuki Motor Finland Oy* generalinis direktorius Timo Vaaranen, šių markių automobilių pardavimų vadovas Baltijos šalims ir Skandinavijai. „Mes esame patenkinti pastarųjų metų Lietuvos bendrovės „Autoverslo automobiliai“ veikla, paslaugų kokybe bei pardavimais.“

Kaip teigė T. Vaaranen, pikapai *Isuzu D-Max* įgyja vis didesnį populiarumą Baltijos bei Skandinavijos šalyse, nes iš kitų tokios klasės automobilių išsiskiria aukšta technine kokybe, praktiškumu, patikimumu, mažomis kuro sąnaudomis. Didelių ambicijų Europoje (ir Lietuvos rinkoje) turi ir *Suzuki* visureigiai, plėsdami gamyklos pajėgumus Vengrijoje. „Mano manymu, visureigių *Isuzu D-Max* ir *Suzuki* pardavimai per artimiausius dvejus metus turėtų augti, juolab, kad tam sudarytos tikrai geros sąlygos“ – sakė Timo Vaaranen.

Rimtas išbandymas

Konkursas „Metų automobilis“ rengiamas nuo 1997 metų. Automobilizmo temomis rašančių žurnalistų vertinimo komisija nuodugniai išbando konkursui pateiktus automobilius. Galutinis sprendimas priimamas, kruopščiai išanalizavus gamintojų bei Lietuvoje dirbančių jų įgaliotųjų atstovų pateiktą informaciją apie konkurse dalyvaujančius modelius bei įvertinus mūsų šalyje jiems teikiamas garantijas, serviso tinklą, aptarnavimo įkainius, eksploatacines išlaidas, kol automobilis nuvažiuoja 100 tūkstančių kilometrų, bazinę paties automobilio ir papildomos įrangos kainą.

Visi automobiliai bandomi bendro naudojimo keliuose, o visureigiai – dar papildomai jiems įrengtuose sunkesnio pravažumo keliuose ir bekelėje. Šių metų bandymai vyko Druskininkuose ir aplinkiniuose kurorto keliuose. Renginyb sumušė visus rekordus: į pagrindinę bei kitas svarbias nominacijas taikėsi net 38 naujausi, Lietuvoje neseniai pasirodę automobiliai. Tai beveik tris kartus daugiau, nei jų varžėsi prieš penkiolika metų vykusiame pirmajame konkurse, kuriame dalyvavo 14 automobilių. Pernai dėl įvairių nominacijų varžėsi 32 automobiliai.

– 2013-ųjų metų visureigis

Konkurse dalyvavo beveik visų gamintojų modeliai, parduodami ir aptarnaujami Lietuvoje. Nuo pačių paprasčiausių ir pigiausių iki didelę galią trykstančių mašinų su naujausiomis, moderniausiomis aplinką tausojančiomis ir kuro sąnaudas mažinančiomis technologijomis, kurių rinkos kainos neretai siekia net 200 tūkst. litų.

Šiek tiek istorijos

Koncernas *Isuzu* – seniausias Japonijos automobilių gamintojas. Pirmasis automobilis iš šios gamyklos išriedėjo dar 1916 metais, o 1922 metais čia pagamintas ir pirmas japoniškas pikapas *Wolseley A9*. Šiame konkerne nuo 2002 metų rudens pradėta lengvųjų automobilių gamyba.

Dabar koncernas *Isuzu* laikomas didžiausiu dyzelinių variklių gamintoju pasaulyje. Iki mūsų dienų *Isuzu* gamyklose pagaminta daugiau kaip 23 mln. šio tipo variklių. Kompanija dyzelinius variklius gamina ne tik savo reikmėms, bet ir tokioms firmoms, kaip *Renault*, *Saab*, *Opel*, *Chevrolet*, *GMC*, *Toyota*, daug parduoda variklių įvairaus tipo kruiziniais laivams, jachtoms bei valtimis.

Isuzu – vienintelė pasaulyje kompanija, kurios gamyklose surenkami įvairios paskirties automobiliai – pikapai (*D-Max*), lengvieji sunkvežimiai, sunkvežimiai, sunkieji sunkvežimiai bei autobusai.

Nugalėtojo privalumai

Prieš paleidžiant į serijinę gamybą, naujos kartos pikapas *Isuzu D-Max* buvo ilgą laiką bandomas sudėtingomis ir ekstremaliomis są-

lygomis. Siekdami nustatyti silpnąsias naujojo pikapo vietas bei laiku ištaisyti galimai atsiradusius konstrukcinius trūkumus, gamintojai su naujuoju *D-Max* atliko per 4 milijonų kilometrų bandomųjų važiavimų, o tai prilygsta 100 važiavimų aplink pasaulį.

Naujasis modelis nuo savo pirmtako skiriasi žymiai šiuolaikiškesniu išoriniu bei vidiniu dizainu bei dydžiu. Jame naudojamas visiškai naujas, labiau efektyvus, draugiškas aplinkai, *Euro 5* standartą atitinkantis keturių cilindrų 2,5 l darbinio tūrio variklis (120kW/400 Nm; kuro sąnaudos vid. 7,4 l/100km; CO₂ – 194 g/km). *Isuzu D-Max* gali būti komplektuojamas su 6 laipsnių mechanine arba 5 laipsnių automatine *Asisn* gamybos pavarų dėže.

D-Max konstruktoriai ypač didelį dėmesį skyrė automobilio saugumui. Šešios saugos oro pagalvės ir saugos užuolaidos, stabilumo kontrolės ir traukos kontrolės sistema (*ESC+TCS*), didesnė avarinio stabdymo stabdžiai su vairo stiprintuvo sistema ir elektronine stabdymo jėgos paskirstymo sistema, stipresnis saugumo narvas bei smūgio energiją sugeriantis minkštas pamušalas užtikrina saugų važiavimą net ir sunkiai pravažiuojamomis vietovėmis.

Automobilio valdymo komponentai išdėstyti patogiai, vairuotojo laisvai pasiekiami. Pagal užsakovo pageidavimą pikapas *D-Max* gali būti komplektuojamas su daugybe funkcionalių priedų, pagerinančių važiavimo komfortą (centrinis užraktas su nuotoliniu valdymu, pastovaus greičio palaikymo sistema, Integruotas CD/Radijas, Bluetooth, USB, borto kompiuteris, automatinė klimato kontrolė, garso kontrolė ant vairaračio, odinės priekinės ir galinės sėdynės, elektra reguliuojama keleivio sėdynė ir kt.)

Lyginant su panašios paskirties kitų gamintojų automobiliais, *Isuzu D-Max* turi ilgiausią ir plačiausią (didžiausią) kėbulą, o *Double Cab* variante – ypač patogią šoninę prieigą. *D-Max* pasižymi vienu mažiausiu apsisukimo spinduliu (6,1), ypač geru kuro sąnaudų ir galios santykiu.

Parengė RIMONDAS VASILIAUSKAS

Ilgaliotas ISUZU, SUZUKI ir LADA atstovas Lietuvoje –
UAB „Autoverslo automobiliai“,
Kirtimų g. 41A, 02244 Vilnius, tel. 8-5 2602302,
el. paštas info@autoversloautomobiliai.lt,
www.autoversloautomobiliai.lt

Miškas be žmogaus – kaip medis be lapų

ŠARŪNAS LAUŽADIS
Nemenčinės miškų urėdijos
ryšių su visuomene specialistas

Ir nyko sodybos miškuose

...*D*ar visai neseniai daugelyje miško pakraščių, ypač netoli ežerų ar upių, gyveno senieji šių žemių gyventojai. Prie nuošalių sodybų vedė tvarkingi keliukai, visos miško laukymės, pakrantės būdavo nušienautos ar nuganytos. Gyvulių girdymo vietose akį traukė geltono smėlio atbradai. Dabar gi be žmogaus, be gyvybės miško laukymės virsta brūzgynais, ežerų pakrantės užpelkėja. Tik buvusių sodybų vietas dar kai kur tebežymi seni vieniši qžuolai, kiti senmedžiai, bet ir jų nemaža dalis jau vasaras leidžia be lapų...

Miškai svarbūs ne vien dėl to, kad brandžiuose medynuose sukaupti dideli medienos resursai ir galima gauti piniigus, juos nukirtus. Miškai puošia ir šalies kraštovaizdį, maitina, saugo upių, ežerų vandenį, sergsti nuo erozijos dirvožemį. Miškai – tai ir žvėrys, žuvis, paukščiai, be kurių neišsivaizduojamos lietuviškos girios... Todėl nuo neatmenamų laikų giriose, kur tik buvo įmanoma, gyveno žmonės. Miškai buvo mūsų lietuviško kaimo dalis, gyvenamoji aplinka, šimtmečiais formavusi sveiką gyvenimo būdą, gilią pasaulėžiūrą ir leidusi mūsų tautai išsaugoti tuos „užburtus“ tris milijonus...

Mūsų tautos išlikimo istorijoje miškai iki XX a. antros pusės atliko svarbų gynybinę funkciją vaidmenį. Pokario rezis-

tentai slėpėsi gūdjiose Žemaitijos giriose, kur paskutinis „Žemaičių“ apygardos kovotojas Pranas Končius-Adomas žuvo 1965 m. Aukštaitijos girios patikimai slėpė 1947 m. čia įkurtos „Algimanto“ apygardos, kurios bazė buvo Šimonių girioje, partizanus. Švenčionių ir Utenos apylinkių giriose veikė „Vytauto“ apygardos partizanai. Vidurio Lietuvos miškuose, kol 1956 m. žuvo paskutiniai kovotojai, veikė „Vyčio“ apygardos partizanai. Tankūs Tauragės, Raseinių ir Jurbarko miškų masyvai iki 1959 m. slėpė paskutinius „Kęstučio“ apygardos partizanus, kurioje buvo 6-ios rinktinės. Dzūkijos giriose veikė „Dainavos“ apygardos partizanai, vadovaujami Adolfo Ramanausko-Vanago. Kazlų Rūdos girioje ir Marijampolės, Prienų, Šakių miškuose veikė „Tauro“ apygardos partizanai. Šioje apygardoje partizanai nuo 1946 m. privalėjo dėvėti Lietuvos kariuomenės uniformas, laikytis partizanų statuto. Kazlų Rūdos girioje 1947 m. buvo organizuoti partizanų jaunėsių vadų mokymo kursai. Tai nebūtų įmanoma be žmonių, gyvenusių miško kaimuose, ir miškininkų paramos.

Skverbiantis į miškus civilizacijai, pirmumą įgavo ekonominė miško nauda, bet galvota ir apie miškų išsaugojimą. Susikūrus Lietuvos valstybei, paprotiniai

draudimai netinkamai elgtis su mišku buvo apibrėžti teisės aktais. Miškų apsaugai skirti atskiri skyriai 1435 m. Jogailos išleistame statute ir visose 1529 m., 1566 m. ir 1588 m. Lietuvos Statutuose. Vėlesniais laikais miškų išsaugojimui dėmesį skyrė net okupacinė carinės Rusijos administracija, taikiusi 1839 m. caro patvirtintus Girininkų korpuso nuostatus, samdžiusi žemutinę miškų sargybos grandį iš vietinių kaimiečių.

Šiandien mūsų visuomenėje vėl keičiasi požiūris į mišką – iš naujo įvertinamos senosios miško vertybės, taikoma biologinės įvairovės apsauga. Paskutiniaisiais dešimtmečiais išplėstas saugomų miško teritorijų tinklas, nemažas plotas patrauklesnių, lankomų medynų priskirta rekreacinių miškų kategorijai, jų lankytojams miškininkai įrengė per 2 tūkst. įvairių rekreacinių objektų.

Visų šalies miškų pagrindinė priešgaisrinė, sanitarinė priežiūra ir toliau išlieka ant valstybinėje miškų sistemoje dirbančių miškininkų pečių, kurių gretos vis retėja. Saugant miškus nuo gaisrų, vien 2011 m. valstybinės priešgaisrinės priemonių sistemos palaikymui skirta 5,04 mln. litų miškų urėdijų lėšų. Ieškant išeities, įdiegta moderni automatinė antžeminė gaisrų stebėjimo sistema, leidžianti su mažesniais žmonių resursais

Kryžius partizanų atminimui Šiaulių miškuose

VACLOVO TREPENAIČIO nuotrauka

laiku pastebėti ir greičiau lokalizuoti kilusių miško gaisrų židinius.

Valstybiniuose miškuose sutvarkyti 2010 m. rugpjūčio škvalo padariniai, kuriuos likviduoti nukentėjusioms miškų urėdijoms su savo technika padėjo kitos urėdijos. Perskirsčius metines kirtimų apimtis, miškų urėdijose nebuvo viršyta bendra metinė miško kirtimo norma.

Kad valstybinių miškų valdymo sistema veiktų sėkmingai, o miškai teiktų šaliai visapusę naudą, reikalinga ilgalaikė strategija ir stabilumas. Kol kas galima džiaugtis ir didžiuliu, kad valstybinių miškų sistema eina teisingu keliu, tačiau, kaip ir visose srityse, pasitaiko nesėkmių, pažeidimų. Neretai miškininkams tenka dirbti ir dirbtinai primestoje konfliktinėje aplinkoje, todėl svarbu, kad racionalūs sprendimai ir argumentai sulauktų politinių pritarimų.

Dėl iki šiol įvykdytų reformų per paskutiniuosius dešimtmečius ženkliai sumažėjo dirbančių miškininkystės sektoriuje žmonių. Netekę pragyvenimo šaltinio, nemaža dalis šalia miškų esančių kaimų gyventojų apleido gimtąsias vietas – miškas lieka be žmonių. O kai kurie verslo sluoksniai visuomenei bando įteigti, kad apskritai reikia keisti miškų valdymo sistemą, atskirti miškų priežiūrą

lą nuo gamybos, o valstybiniame sektoriuje dirbančius miškininkus paversti tik medžių augintojais.

Kaip rodo kitų šalių patirtis, tokiu būdu ūkinio efekto vargu ar sulauktume, o neigiamą pusę jau dabar matyti – didėja grėsmė dar išlikusiai miškingų kaimo vietovių infrastruktūrai sunykti. Tokiu atveju miškus ar jų pamiškes palaipsniui paliktų ir paskutiniai gyventojai.

Daugelis mėgsta remtis Vakarų Europos šalių patirtimi. Bet ar ji visuomet pateikiama tikroviška? Štai Vokietijoje, kaip ir Lietuvoje, valstybiniuose miškuose vykdoma kompleksinė miškų ūkio veikla, apimanti ir miškų atkūrimą, ir priežiūrą, ir apsaugą, ir miškų išteklių naudojimą, ir prekybą mediena. Kartu sprendžiamos ir socialinės problemos, didinamas gyventojų užimtumas, miškų priežiūrai skiriamos dotacijos iš biudžeto, miškininkams nurodomas minimalus (o ne maksimalus) darbo vietų, kurias jie privalo už gautas lėšas išlaikyti, skaičius. Taip išlaikomi miškingose teritorijose gyvenantys žmonės. Keleriopai daugiau nei pas mus žmonių dirba ir Lenkijos miškų sistemoje.

Kartu reikia ieškoti priemonių, padedančių natūraliai įtraukti į miškų apsaugą ir dalį mūsų šalies visuomenės. Manau, geru žingsniu šia linkme laikytinos 2008-2012 m. LR Seimo priimtos Miškų įstatymo pataisos, leidžiančios atstatyti tam tikrais atvejais sodybas miško žemėje. Įvertinus čia minėtas ir nepaminėtas aplinkybes, racionaliai naudojant miško teikiamą naudą, galima pasiekti nemažą ūkinį ir aplinkosauginį efektą: juk sodybų savininkai miške patys pirmieji bus suinteresuoti ne tik miško, bet ir visos juos supančios aplinkos apsauga. O tokių būtų ne tiek jau mažai – net apie 3 proc. miško žemės sudaro plynumos miškų apsuptyje, kurių dalyje kadaise rymojo sodybos. Vien po Antrojo pasaulinio karo Lietuvos miško žemėse sunyko beveik 100 tūkst. sodybų. Atstačius senąsias, jose galėtų apsigyventi ne tik žemdirbiai ar miškininkai, bet ir dirbantieji aptarnavimo sferoje. Manau, kad į tokias sodybas sugrįžtų ir dalis vyresnio amžiaus žmonių, gaunančių pensiją ar turinčių kitą pragyvenimo šaltinį, norinčių gyventi savo tėvų žemėje, sveikoje gamtos aplinkoje. Čia gyvendami, jie natūraliai įsiliėtų į miško ir aplinkos saugotojų gretas, prie jų prisidėtų ir į svečius atvykstantys vaikai bei giminaičiai. Nieko nedarant, nesvarstant, gali iširti ir paskutiniai kaimo infrastruktūros likučiai, o miškai, pasilikę be kaimų gyventojų, bus negyvi, tarsi medžiai be lapų. □

Gediminas Kaminskas

1941 11 12 – 2012 12 04

Gruodžio 4-ąją netekome miškininko Gedimino Kaminsko, visą gyvenimą skyrusio gimtosios Rytų Lietuvos girioms – jo darbinė veikla buvo susieta su Nemenčinės miškų urėdijos Pabradės apylinkių miškais.

Kilęs iš Švenčionių rajono Mielagėnų kaimo, vėliau gyvenęs Švenčionėliuose, būdamas dvidešimties metų, Gediminas 1962 m. įsidarbino tuometinio Nemenčinės miškų ūkio Varnėnų girininkijoje meistru. 1962 m. pabaigoje pašauktas atlikti karinę prievolę, kuri atėmė iš jo trejus gražiausius jaunystės metus. Grįžęs iš karinės tarnybos, G. Kaminskas 1965 m. vėl įsidarbino Nemenčinės miškų ūkyje, Pabradės girininkijos girininko padėjėju, neakivaizdžiai mokėsi Vilniaus, vėliau Kauno miškų technikume. Baigęs 1967 m. Kauno miškų technikumą, paskirtas Pabradės girininkijos girininku, šiose pareigose dirbo iki 2005 m. gruodžio.

Gediminas buvo paprastas ir nuoširdus, mokantis išklausyti, padėti ir pradžiuginti, turintis stiprią valią ir kantrybę, sugebantį puoselėti gamtos grožį žmogus. Per keturiasdešimt darbo metų jis išvaikščiojo kiekvieną Pabradės apylinkių miškelį, kiekvieną girios takelį – net žvėreliai, atrodo, jį pažindavo, kai žiemą jis ateidavo juos pašerti.

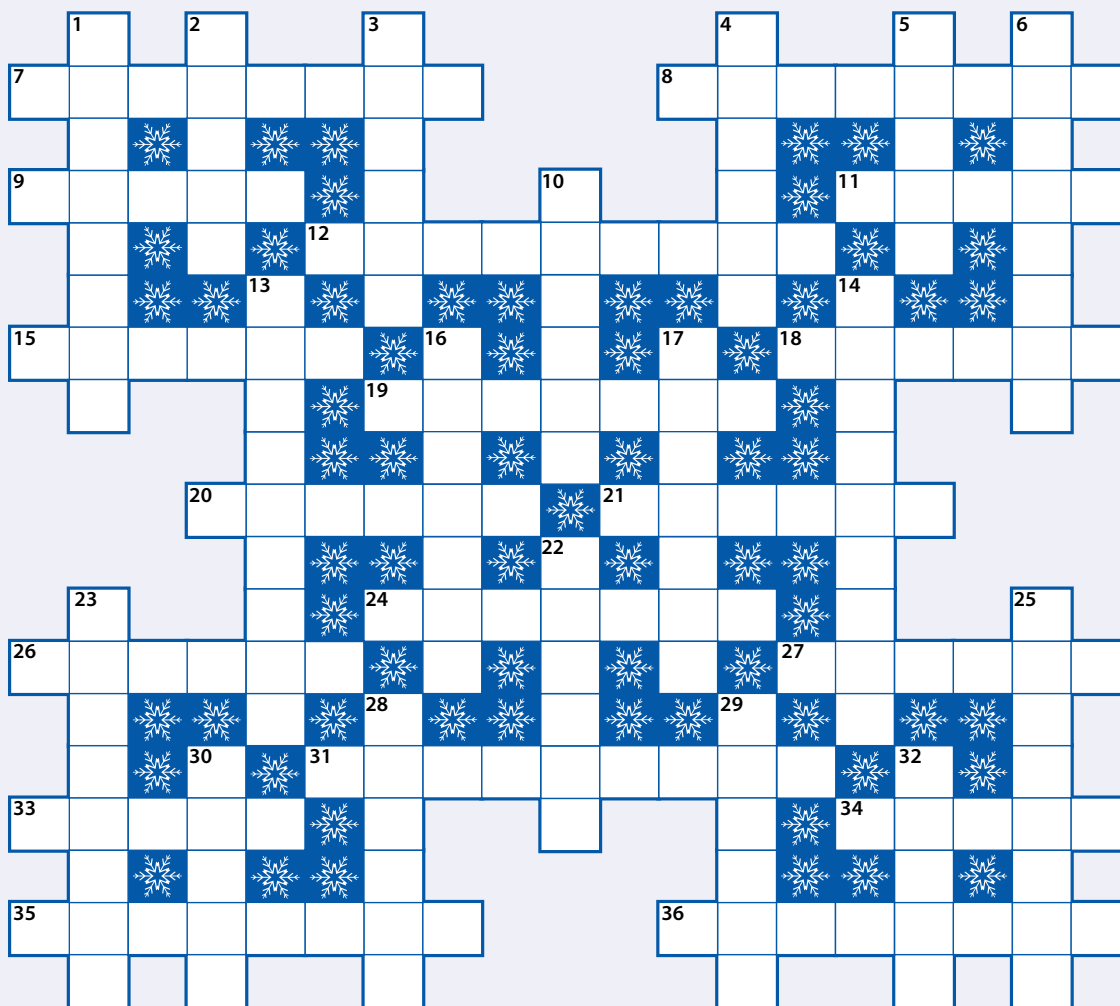
Dėmesingas ir jautrus Gediminas buvo ir šeimoje. Su žmona Danute užaugino sūnų Arūną, sulaukė keturių anūkų – Tomo, Roko, Grikės ir Lauros.

Gediminas išėjo, bet ilgiems metams liko ošti jo puoselėti, sodinti miškai, nesavanaudiška meilė žmonėms. Šviesus atminimas išliks jį pažinojusių ir su juo ilgus metus dirbusiųjų atmintyje.

Nuoširdžiai užjaučiame jo gedinčią šeimą.

Nemenčinės miškų urėdijos kolektyvas

Atėjus žiemai...

Vertikaliai:

1. Lietuvoje nedažnas, rudenį iš šiaurinių sričių atskrendantis paukštis, nesunkiai atpažįstamas iš dėmėto kūno bei balto uodegos galo. 2. Sode ir miške augantis vaismedis, kurio derlius šiais metais buvo ypač gausus. 3. Kikilinių šeimos paukštis, kurį nesunku pažinti iš baltų juostelių sparnuose. 4. Stambiausias „raguotas“ mūsų miškų gyvūnas, žiemą galintis pridaryti nemažai žalos miško želdiniams. 5. Gyvūnų statinys kiaušiniams dėti, perėti, jauniklius auginti ir slėptis nuo priešų. 6. Bastutinių šeimos augalų gentis, kurioje vienintelė Lietuvoje auganti gana dažna rūšis – *Cardaminopsis*. 10. Miškų uogakrūmis, žiemojantis su lapais, naudojamas kaip vaisinis augalas, pasižymintis antibakteriniu poveikiu. 13. Vidutinio aukščio iš Sibiro ir Japonijos kilęs krūmas plunksniškais lapais. 14. Šaltiniuose vietose įsikurianti samana. 16. Mažiausias organizacinis gamybinis padalinys. 17. Brangiakailis kiaušinių šeimos plėšrus žinduolis. 22. Ant beržų ar kitų medžių išvartų augantis kietas grybas. 23. Žolinis augalas, kuris patrintas kvėpia česnaku. 25. Raktažolinių šeimos nuodingas augalas, piktžolė (*Anagallis*). 28. Varnėno dydžio vandens paukštis (*Gallinula*). 29. Platus peilis mėsai kapoti. 30. Pasakojamasis fantastinis kūrinys. 32. Šilkmėdinių šeimos augalas, iš kurio gaminami narkotikai.

Horizontaliai:

7. Žiemai į Lietuvą atskrendantis kuoduotas paukštelis. 8. Tilvikinių šeimos retas paukštis ilgu tiesiu snapu. 9. Pietų ir Centrinėje Amerikoje gyvenantis graužikas. 11. „Vanago“ gėlė. 12. Kvapus miško augalėlis, kurio arbata gydo kosulį. 15. Nacionalinis Lietuvos paukštis, išskrendantis į Afriką. 18. Rudi grybai, įrašyti į Raudonąją knygą, primenantys taukus. 19. Vijoklinių šeimos parazitinė piktžolė be šaknų ir lapų. 20. Gvazdikinių šeimos vienastiebis augalas, žydintis rožiniais karpytais žiedukais. 21. Mokslinis vėlyviausio rudeninio grybo – žaliuokės – pavadinimas. 24. Baltoji pelkių samana. 26. Susisukęs, susirietęs daiktas. 27. Daugiametis 20-30 cm aukščio sporinis augalas, KMB inventorinė rūšis – *Huperzia selago*. 31. Kikilinių šeimos paukštis raudonu viršugalviu. 33. Antį primenantis vandens paukštis smailu snapu. 34. Stambi plaukuota laukinė bitė. 35. Kitas geltonosios kielės vardas. 36. Gegužraibinių šeimos retas gražus miškų augalas.

Sunkesni žodžiai: šaltinutė, agutis, brantas, taukūs.

Kryžiažodžio „Ruošiamės žiemai“ (2012 m. Nr. 11) atsakymai:

Vertikaliai: 1. Kaulenis. 2. Stoka. 3. Gailis. 4. Kamanė. 5. Einis. 6. Maumedis. 10. Suopis. 13. Varnauogė. 14. Magnolija. 16. Kurapka. 17. Gandras. 22. Anksta. 23. Sniegėna. 25. Sibirėja. 28. Laksva. 29. Kiškis. 30. Dirsė. 32. Šalna.

Horizontaliai: 7. Kaštonas. 8. Baltikas. 9. Plukė. 11. Žiema. 12. Riešutinė. 15. Vilkas. 18. Kailis. 19. Tulikas. 20. Laužas. 21. Ėdžios. 24. Skunksas. 26. Snaigė. 27. Pjūtis. 31. Kamštenis. 33. Ėglis. 34. Maurė. 35. Ankstyvė. 36. Cidonija.

Sudarė ONA GYLIENĖ

sausį

Su 30-uoju gimtadieniu

Sausio 2 d. šią sukaktį pažymintį Vilniaus miškų urėdijos Mickūnų girininkijos girininką ANDRIJŲ JANAUSKĄ, Ukmergės miškų urėdijos Krikštėnų girininkijos girininko pavaduotoją JULIJŲ STRAZDĄ, 7 d. – Valstybinės miškų tarnybos Nacionalinės miškų inventorizacijos skyriaus vyriausiąjį specialistą MARIJŲ EIGIRDĄ, 9 d. – Radviliškio miškų urėdijos medienos ruošos, prekybos ir techninio padalinio valytoją RAIMONDĄ JANUŠAUSKIENĘ, 19 d. – Nemenčinės miškų urėdijos Sužionių girininkijos girininko pavaduotoją NERIJŲ SMAIDŽIŪNĄ, 23 d. – Valkininkų miškų urėdijos miško apsaugos ir želdinimo inžinierių NERIJŲ RUOŠKĄ, 28 d. – LAMMC Miškų instituto Miško augalų biotechnologijų laboratorijos jaunesnįjį mokslo darbuotoją dr. JONĄ ŽIAUKĄ.

Su 40-uoju gimtadieniu

Sausio 2 d. šią sukaktį pažymintį Tytuvėnų miškų urėdijos medelyno viršininką GINTARĄ BURBĄ, 6 d. – Kauno miškų urėdijos Sitkūnų girininkijos girininko pavaduotoją ARŪNĄ BOŠĄ, 14 d. – Panevėžio miškų urėdijos medelyno viršininką EGIDIJŲ KALUINĄ, 21 d. – Trakų miškų urėdijos Rūdiškių girininkijos girininką JONĄ ALIUKONĮ, 22 d. – Radviliškio miškų urėdijos Legečių girininkijos girininko pavaduotoją DARIJŲ KARINAUSKĄ, 24 d. – Varėnos miškų urėdijos urėdą TOMĄ BAZEVIČIŲ, 31 d. – Jurbarko miškų urėdijos Balandinės girininkijos girininko pavaduotoją ARTŪRĄ POČIŲ.

Su 50-uoju gimtadieniu

Sausio 4 d. šią sukaktį pažymintį Mažeikių miškų urėdijos medienvežio automobilio vairuotoją ARVYDĄ LIPSKĮ, 5 d. – Šilutės miškų urėdijos Rambyno girininkijos girininko pavaduotoją LINĄ PELIKĮ, 6 d. – Ukmergės miškų urėdijos urėdo pavaduotoją VILIJŲ PALIONĮ, Prienų miškų urėdijos kiemsargį – kūrįką AL-

VYDĄ BENDINSKĄ, 10 d. – Nemenčinės miškų urėdijos medienos ruošos, prekybos ir techninio padalinio darbininką KAZIMIR MATIUŠONOK, 13 d. – Ukmergės miškų urėdijos personalo inspektorę VALYTĘ BUJOKIENĘ, 21 d. – Biržų miškų urėdijos valytoją RITĄ KUBILIŪNIENĘ, 22 d. – Valkininkų miškų urėdijos inžinierių energetiką PRANĄ JANKAITĮ, 24 d. – Šakių miškų urėdijos Kidulių girininkijos eigulį RAIMUNDĄ DIKŠAITĮ, 26 d. – Pakruojo miškų urėdijos medienos ruošos, prekybos ir techninio padalinio traktorininką ALGĮ GUTAUSKĄ, 31 d. – Vilniaus miškų urėdijos vyriausiosios buhalterės pavaduotoją IRINĄ AZAUSIENĘ.

Su 60-uoju gimtadieniu

Sausio 5 d. šią sukaktį pažymintį Prienų miškų urėdijos Meškapievio girininkijos eigulį PETRĄ RAZMISLAVIČIŲ, Tauragės miškų urėdijos medienos ruošos, prekybos ir techninio padalinio suvirintoją ALGIRDĄ MACIULĮ, 7 d. – Mažeikių miškų urėdijos ekonomistę ZITĄ KENSMINIENĘ, KMAI kolegijos kasininę – sąskaitininę BITUTĘ BUKAUSKIENĘ, 11 d. – Vilniaus miškų urėdijos Kalvelių girininkijos eigulį FRANC STEFANOVIČ, 14 d. – Varėnos miškų urėdijos sargą DANIŲ VYŠNIAUSKĄ, 21 d. – Valstybinio miškotvarkos instituto vyresnįjį inžinierių LAIMUTĮ SAMUOLĮ, Mažeikių miškų urėdijos Kapėnų girininkijos girininko pavaduotoją STASĮ JAGIELĄ, 24 d. – Valstybinės miškų tarnybos Miškų kontrolės skyriaus Marijampolės teritorinio poskyrio vyresnįjį specialistą ELMUTĄ MIKAITĮ.

Su 70-uoju gimtadieniu

Sausio 2 d. šią sukaktį pažymintį ASU Miškų ir ekologijos fakulteto medelyno vedėją, LMS atsakingąjį sekretorių JONĄ RAVINSKĄ, 6 d. – bu-

vusią ilgametę Dubravos EMM urėdijos vyriausiąją buhalterę PRIMĄ ONĄ MIZARIENĘ, 13 d. – buvusią ilgametę Rokiškio miškų urėdijos miško želdinimo inžinierę BIRUTĘ ČEČIENĘ, 22 d. – Prienų miškų urėdijos medvežės operatorių VITĄ JANULĮ.

Sausio 1 d. sukanka 75-eri buvusiam ilgamečiam miškų kontrolės darbuotojui radviliškiečiui AN-TANUI DAKNIUI, buvusiam ilgamečiam Trakų miškų urėdijos Onušio girininkijos girininkui RAIMUNDUI BALKELIUI, 2 d. – buvusiam ilgamečiam Pakruojo miškų urėdijos urėdo pavaduotojui miškininkystei PETRUI ZIMBLIUI, 3 d. – buvusiam ilgamečiam Šakių miškų urėdijos Klevinių girininkijos girininkui STANISLOVUI ŠIMOLIŪNUI, 5 d. – buvusiam Kauno miškų urėdijos inžinieriui JUOZUI BALEŽENČIUI, 8 d. – buvusiam ilgamečiam ASU Miškų ir ekologijos fakulteto Miškotvarkos katedros docentui dr. ROMUALDUI MANKUI, buvusios Miškų ūkio ministerijos darbuotojui JULIUI AUKŠ-TAIČIUI, 19 d. buvusiai ilgametei KMAI kolegijos lektorei RIMAI ŠMULKŠTYTEI.

Su 80-uoju gimtadieniu

Sausio 1 d. šią sukaktį pažymintį buvusį ilgametį KMAI kolegijos dėstytoją VIDMANTĄ MARKEVIČIŲ, 9 d. – buvusį ilgametį Biržų miškų urėdijos urėdą, nusipelnusį šalies miškininką, LMSA skyriaus pirmininką VISVALDĄ CEMNOLONSKĄ, 10 d. – buvusį ilgametį Anykščių miškų urėdijos Mikierių girininkijos girininką VYTAUTĄ SABALIAUSKĄ.

Gruodžio 16 d. šią sukaktį pažymėjusią buvusią ilgametę Panevėžio miškų urėdijos darbuotoją AL-BINĄ MELANIJĄ BAIKIENĘ.

Sausio 1 d. sukanka 85-eri buvusiai ilgametei Dubravos EMM urėdijos buhalterei NATALIJAI MIL-DAŽIENEI, 15 d. – buvusiam ilgamečiam Šakių miškų urėdijos buhalterui PRANUI MOZŪRAIČIUI, 29 d. – buvusiai ilgametei Nemenčinės miškų urėdijos darbuotojai SARAI RADŽIŪNIENEI.

Naujos pareigos

Generalinė miškų urėdijoje:

ROBERTAS KAMSIUKAS, g. 1987 m., baigęs 2012 m. Vilniaus universitete informatikos studijas, 2012 m. spalio 30 d. paskirtas Informatinių technologijų skyriaus vyriausiuoju specialistu; DARIUS STONIS, dirbęs Miško atkūrimo ir apsaugos skyriuje vyriausiuoju specialistu, 2012 m. lapkričio 13 d. perkeltas Miško atkūrimo ir apsaugos skyriaus vedėju.

Alytaus miškų urėdijoje:

TADAS PANGONIS, dirbęs informatiku-prekybos vadybininku, nuo 2012 m. kovo 1 d. paskirtas informatikos specialistu; AURIMAS KAŠELIONIS nuo 2012 m. kovo 1 d. paskirtas prekybos vadybininku; RITA ZELENIENĖ nuo 2012 m. balandžio 12 d. paskirta Punios girininkijos eigule;

GINTARAS MICKEVIČIUS, dirbęs Sudvajų girininkijos eiguliu, nuo 2012 m. spalio 5 d. atleistas iš šių pareigų šalių susitarimu; ANDRIUS KUZMICKAS nuo 2012 m. spalio 16 d. paskirtas Sudvajų girininkijos eiguliu; DAINIUS BARANAUSKAS, dirbęs Dušnionių girininkijos eiguliu, nuo 2012 m. lapkričio 6 d. perkeltas dirbti Sudvajų girininkijos eiguliu; STEPONAS MOLIS, dirbęs Kalesnykų girininkijos eiguliu, nuo 2012 m. lapkričio 6 d. perkeltas dirbti Dušnionių girininkijos eiguliu; MINDAUGAS KALĖDA, dirbęs Sudvajų girininkijos eiguliu, nuo 2012 m. lapkričio 6 d. perkeltas dirbti Kalesnykų girininkijos eiguliu.

Kaišiadorių miškų urėdijoje:

ROMUALDAS SVIDINSKAS, g. 1961 m., baigęs 1984 m. LŽŪA MŪF, nuo 2012 m. gegužės 10 d. paskirtas Kruonio girininkijos girininku;

KĘSTUTIS KUBICKAS, g. 1980 m., baigęs 2001 m. Kauno aukštesniąją miškų mokyklą, nuo 2012 m. gegužės 10 d. paskirtas Kruonio girininkijos girininko pavaduotoju. Prieš tai dirbo Kruonio girininkijos girininku; KRISTINA SUBAČIŪTĖ, g. 1980 m., baigusi 2004 m. Kauno miškų ir aplinkos inžinerijos kolegijos pagrindinių neuniversitetinių miškininkystės studijų krypties miško ūkio studijų programą, nuo 2012 m. gegužės 10 d. paskirta Kruonio girininkijos eigule. Prieš tai dirbo šioje girininkijoje girininko pavaduotoja.

Kazlų Rūdos mokomojoje miškų urėdijoje:

JUSTINAS URBANAVIČIUS, buvęs LR Seimo narys, nuo 2012 m. lapkričio 20 d. paskirtas vyriausiuoju inžinieriumi.

Aktualijos

R. PRŪSAITIS, A. KULIEŠIS. Nauji Valstybinės miškų tarnybos tikslai, uždaviniai, iššūkiai, I-4;
A. BALČIUS, V. TREPĖNAITIS. Valstybinė miškų kontrolė: pertvarka, nauji uždaviniai, II-4;
G. JASINEVIČIUS. Pradėtos derybos dėl teisiškai įpareigojančios tarptautinės sutarties miškų srityje, III-4;
N. KUPSTAITIS. Patvirtinta Nacionalinė miškų ūkio sektoriaus plėtros 2012-2020 m. programa, VI-4;
V. TREPĖNAITIS. Padėkos – gamtos saugotojams, VI-7;
J. REČIŪNIENĖ – KUUSIENĖ. Lietuvos miškininkai Šviesuoliai, VI-8;
 Miškas – ne morkų lysvė, VII-4;
 Miškininkų šventė Ukmergėje: „Mes miškui – miškas mums“, IX-4;
G. JASINEVIČIUS. Pasaulio miškai ir tarptautinės miškų politikos kryptys, X-4;
B. SAKALAUSKAS, J. REČIŪNIENĖ – KUUSIENĖ. Gerai prižiūrimi miškai išgarsino Lietuvos vardą, XI-5.

Miškininkystė

A. BRUKAS. Lietuvos miškotvarka: kūrimo ir griovimo verpetuose, I-6; II-8;
V. VASILIAUSKAS. Spyglius graužiančių kenkėjų Dzūkijoje grėsmės, žala ir naikimosios priemonės, I-10;
R. PETROKAS. Apie kalninę guobą iš arčiau, I-12;
J. DANUSEVIČIUS, V. BALIUCKAS, D. DANUSEVIČIUS. Reikia tęstinės Miško genofondo išsaugojimo ir selekcijos plėtros programos, II-10;
A. MALINAUSKAS, L. SADAUSKIENĖ. Miško atkūrimas derlingų augaviečių miškuose, II-14;
S. MARKOVSKAJA. Naujų, pavojaingų pušų patogenų plitimas Kuršių nerijoje, II-16;
A. KULIEŠIS. Miškų kartografavimas. Nepertraukiama miškų inventorizacija: dabartis ir perspektyvos, III-6;
A. BRUKAS. Lietuvos miškotvarkai – 90, III-10;
A. MATELIS, B. GRIGALIŪNAITĖ. Šveinico rudapintė – maumedžių siaubas, III-12;
D. DANUSEVIČIUS. Išbandoma naujovė – eglės augūnų reprodukcinės plantacijos trumpos apyvartos želdiniams, IV-8;
S. KARAZIJA. Ažuolynų atkūrimas: praeities pamokos ir dabarties problemos, V-6;
L. SADAUSKIENĖ. Informacinių technologijų naudojimas priešgaisrinei miškų apsaugai: Italijos geroji patirtis, VI-10;
A. KULIEŠIS. Darnaus miškų ūkio monitoringo ekspertų pasitarime, VII-6;
A. MALINAUSKAS, V. SUCHOCKAS. Dirvos paruošimas miško želdiniams kirtavietėse, VII-8;
J. MOTIEJŪNAITĖ. Tailando sausieji sparnėninių miškų, VII-12;
A. NORVILA, M. PILKAUSKAS, A. STANISLOVAITIS, V. BRUKAS. „Euroforester“ programos indėlis, vienišant įvairių šalių miškininkus, VII-16;
A. KULIEŠIS, R. DELTUVAS. Pas Vokietijos ir Lenkijos miškininkus, VIII-5; IX-8;
A. BALIUCKIENĖ, R. GABRILAVIČIUS. Miško genetiniai išteklių ir ateities miškai, VIII-8;
A. GRINSKIS. Pavojaingi kenkėjai *ANOPLOPHORA SPP.* ir toliau plinta Europoje, IX-12;
J. LAUKINAITIENĖ. Apie miško medelynus ir sėklininkystę Lenkijoje ir Olandijoje, X-10; XI-18;

J. MOTIEJŪNAITĖ, A. KAČERGIUS, J. KASPARAVIČIUS. Miškas, medžiai, mikorizė ir stresas, X-12;
B. GRIGALIŪNAITĖ, A. MATELIS, D. BUROKIENĖ, E. STACKEVIČIENĖ. Beržo (Betula L.) vėžys, X-14;
 Aptartos miško želdinių įveisime iškylusios problemos, XI-8;
J. GIRINAS. Hibridinę drebulę galima dauginti skiepijimu, XI-12;
R. GABRILAVIČIUS. Prisimenant V. Ramanauską – taurių žmogų, iškylų mokslininką, pedagogą, XI-16;
A. JUODVALKIS. Konkursui „Geriausiai ugdomuosius miško kirtimus atliekanti girininkija“ pasibaigus, XII-8;
A. KULIEŠIS, A. BUTKUS, D. VIŽLENSKAS, G. KULBOKAS. Pagrindinis miško naudojimas valstybinės reikšmės miškuose: dabar ir artimiausioje ateityje, XII-12.

Saugomos teritorijos

V. KUNGYS. Kokia Platelio ežero ateitis: ežeras ar tvenkinys?, I-16;
R. ZIZAS. Apie kurtinį – žiemą, II-18;
R. ZIZAS. Italijos Alpėse gyvena kurtiniai, IV-22; V-10;
J. REČIŪNIENĖ – KUUSIENĖ. Regioninių parkų dvidešimtmetį pažymint, V-8;
R. ZIZAS. Labanoro girios kurtiniai, VI-14;
J. REČIŪNIENĖ-KUUSIENĖ. Tarp žmonių ir bičių, VII-18;
J. GRIGALIŪNAS. Spygliuočių medynų ateitis rezervatuose, X-20;
V. KUNGYS. Ar išgelbės Lietuvos kraštovaizdį muflonai?, XII-22.

Urėdijose

A. KULIEŠIS, G. KULBOKAS. Dubravos giria: iki škvailo ir po jo pažeidimų, I-20;
V. RIBIKAUSKAS. Miško geodezinio tinklo sudarymo svarba, II-22;
E. BARNIŠKIS. Kaip pasirinkti gelį sodmenų šaknims mirkyti?, II-24;
G. PLUNGIENĖ. Girininkų darbas žavi laisvės inovatyvioms idėjomis, II-28;
U. TIMONYTĖ. Miško paukštis - į mišką žiūri, II-30;
E. BARNIŠKIS. Mikorizės naudojimo patirtis Telšių medelyne, III-18;
J. ADAMONIS. Pagerbtas miškų puoselėtojas, III-20;
V. PENIKAITĖ. Paviliotas miškų, III-24;
R. RIBIKAUSKAS. Gyvenimo ratas: nuo girininko iki girininko, III-26;
V. TREPĖNAITIS. Kiek kartų girininkas turėtų ateiti į atkuriamą kirtavietę?, IV-24;
A. KVEDARIENĖ. Žemė nepakeis girininkui miško, IV-28;
N. PETROŠIŪTĖ. Nederlingose žemėse suos miškai, V-20;
A. KVEDARIENĖ, V. VASILIAUSKAS. Gyja škvailo sužeisti miškai, V-18;
V. TREPĖNAITIS. Miškų atkūrimo pamokos Dubravos girioje, VI-18;
V. TREPĖNAITIS. Aptarta miško genetinių draustinių būklė Biržų girioje, VII-20;
V. TREPĖNAITIS. Radviliškio miškuos, šeštosios miškotvarkos sulaukus, IX-22;
V. TREPĖNAITIS. Praėjus diržų veržimosi metui – investicijos į Joniškio miškų ateitį, IX-26;

S. ADOMAVIČIUS, L. SADAUSKIENĖ. Vienas anksti į miško gaisrą atvykęs ugniagesys yra geriau, nei dešimt pavėluotai, X-22;
V. TREPĖNAITIS. Spalio vėtros padariniai miškuose, X-26;
E. PETRAUSKAS. Medienos skiedrų tūrio nustatymas – mistika ar mokslu grįsti metodai?, XI-24;
J. GIRINAS. Kokie medynai miške rentabiliusi?, XII-24;
V. RIBIKAUSKAS. Dubravos EMM urėdija – Lietuvos miškų atečiai, XII-26;
A. KVEDARIENĖ. Gražiausia Kalėdų eglė, XII-28.

Privatūs miškai

A. KVEDARIENĖ. Draustinis žvyrduobėje, IV-32;
M. JANKUS. Mandatas naujai dviejų metų kadencijai, V-28;
J. GRIGALIŪNAS. Pasodinau giraitę tėvų žemėj, VI-26;
V. TREPĖNAITIS. Apskrito stalo diskusija: kaip sutrumpinti ES paramos gavimo kelią, VII-30;
V. VIDUGIRIS. Kas rytą į mišką – kaip į tarnybą, VIII-30;
V. TREPĖNAITIS. Atkreiptas dėmesys į privačios miškininkystės plėtrą Baltijos šalyse, XI-30;
 Paskatos novatoriškiau tvarkantiems miškų valdas, XII-32.

Medžioklė

R. VASILIAUSKAS. Medžioklėje bendrauju su gamta, II-34;
O. BELOVA. Baltijos jūros regiono miškų ir vandens tinklas ir bebrai, III-32; IV-34;
A. TRUSKAUSKAS, R. VASILIAUSKAS. Potraukis medžioklei nugalėjo, III-35; IV-36;
V. PADAIGA. Miškų bei žemių savininkai ir medžiotojai – ne priešai, o draugai, VI-28;
R. VASILIAUSKAS, A. ŠEŠKAUSKAS. Medžioklė verta tiek, kiek joje išgyventa, VII-34;
R. ZIZAS. Dar vienas tiltas su Baltarusija, VIII-32; IX-32;
R. VASILIAUSKAS. Parodos šurmulį virpino tauriųjų elnių balsai, X-32;
J. GRIGALIŪNAS. Medžiotojų šventė Kaune, XI-36;
S. OBELEVIČIŪTĖ. Į Troškūnus – švęsti Hubertinių, XI-38;
E. TIJUŠAS. Medžiotojo dienoraščio nuotrupos, XII-34.

Mokymas

R. VASILIAUSKAS. KMAI kolegija: dabartis ir perspektyvos, III-16;
A. NAVASAITIS. Medžioklės disciplinų dėstymo miškininkams raida, IV-17;
E. BARTKEVIČIUS, R. ŽALKAUSKAS. Ketvirtasis dekanų susitikimas „sugrįžo“ į Madridą, VII-14;
E. RIEPŠAS, E. BARTKEVIČIUS, R. ŽALKAUSKAS. Miškai urbanizuotos visuomenės, saugos ir rekreaciniam poreikiams, VIII-16;
A. KRASAUSKIENĖ. Mokslinės duomenų bazės ir atvira prieiga, X-16.

Miškas ir visuomenė

Š. LAUŽADIS. Kodėl ne po ąžuolu sutinkame Naujuosius metus?, I-36;
R. VASILIAUSKAS. Repeticija prieš Europos čempionatą, V-34;
O. GYLIENĖ, A. SMILGIUS. Europos miškininkų orientacinio sporto čempionatas „EFOL 2012“ Lietuvoje, VIII-20.

PONSSE

GERIAUSIAS MEDKIRČIO DRAUGAS

PONSSE FOX

*Ramiai
Šv. Kalėdų,
sėkmingu
Naujųjų metų
linki*
UAB „Konekesko Lietuva“

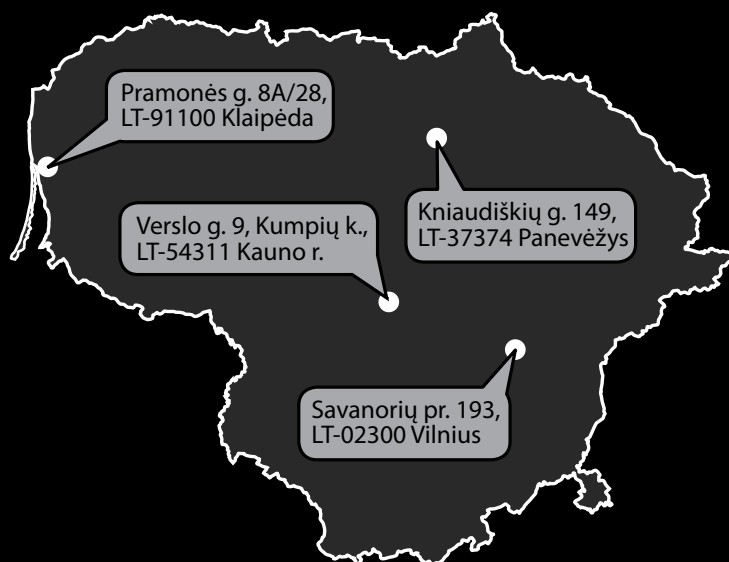
KONEKESKO

oficialus PONSSE atstovas Lietuvoje

Miško technikos pardavimas: tel. 8 610 27218

Servisas: tel. 8 700 55100

Atsarginės dalys: tel. 8 614 03734

www.ponsse.com

PAŽABOK LAUKINĘ GAMTĄ™

Linkime jums gražių ir ramių švenčių, bei dėkojame už dar vienus kartu praleistus metus. Prižadame ir ateityje kurti tik pažangiausių ir būtent Jūsų poreikius atitinkančią aplinkos priežiūros techniką.
Sukurta profesionalams. Skirta tau. www.husqvarna.lt

Husqvarna